

Załącznik nr 1
do projektu IV Raportu dla Sekretarza Generalnego Rady Europy z realizacji przez Rzeczpospolitą
Polską postanowień Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych

Stan prawny z dnia 31 grudnia 2016 r.

[Spis treści](#)

WYCIĄG Z PODSTAWOWYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH DOTYCZĄCYCH PRAW MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	5
KONSTITUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.).....	5
Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 573 z późn. zm.)	9
PRZEPISY DOTYCZĄCE UDZIAŁU W ŻYCIU PUBLICZNYM	11
Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z 2005 r. Nr 231, poz. 1965, z późn. zm.).....	11
Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 1393 z późn. zm.).	13
Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych tekst jednolity (Dz. U. z 2011 r. Nr 155, poz. 924)	13
Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.)	13
Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 573 z późn. zm.)	13
Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922).....	17
Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz. U. Nr 47, poz. 277).....	18
Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2016 r. poz. 1219).	20
Rozporządzenie Ministrów Pracy i Polityki Socjalnej oraz Edukacji Narodowej z dnia 11 marca 1999 r. w sprawie zwolnień od pracy lub nauki osób należących do kościołów i innych związków wyznaniowych w celu obchodzenia świąt religijnych nie będących dniami ustawowo wolnymi od pracy (Dz. U. Nr 26, poz.235)	21
PRZEPISY DOTYCZĄCE JĘZYKA	22
Ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 224, z późn. zm.)	22
Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 573 z późn. zm.)	23
Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie sposobu transliteracji imion i nazwisk osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych zapisanych w alfabecie innym niż alfabet łaciński (Dz. U. Nr 102, poz. 855).....	28

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie Urzędowego Rejestru Gmin, w których jest używany język pomocniczy (Dz. U. Nr 102, poz. 856)	38
Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie Rejestru gmin, na których obszarze są używane nazwy w języku mniejszości, wzorów wniosków o wpisanie do tego Rejestru oraz o ustalenie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości narodowej lub etnicznej albo w języku regionalnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1486)	40
Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 10 sierpnia 2005 r. w sprawie umieszczania na znakach i tablicach dodatkowych nazw w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym (Dz. U. Nr 157, poz. 1320)	46
Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie dyplomów, zaświadczeń lub certyfikatów potwierdzających znajomość języka pomocniczego (Dz. U. Nr 119, poz. 1013).....	47
Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 marca 2002 r. w sprawie wypadków, w których nazwom i tekstom w języku polskim mogą towarzyszyć wersje w przekładzie na język obcy (Dz. U. Nr 37, poz. 349 z późn. zm.).....	49
Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 10).....	51
Ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz. U. Nr 166, poz. 1612, z późn. zm.)	55
Ustawa z dnia 17 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062).....	57
PRZEPISY DOTYCZĄCE KULTURY	58
Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2016 r. poz. 639, z późn. zm.).....	58
Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 573 z późn. zm.)	59
PRZEPISY DOTYCZĄCE OŚWIATY.....	60
Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 573 z późn. zm.)	60
Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)	60
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności postępującej się językiem regionalnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 263)	61
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.).....	70
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2016 (Dz. U. z 2015 r. poz. 2294)	73
PRZEPISY ZAWARTE W KODEKSACH.....	86
Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.).....	86
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1822)	86

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137)	86
Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749)	89
Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23)	89
Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666)	90
PRZEPISY ZAWARTE W UMOWACH DWUSTRONNYCH	92
UMOWY ZAWARTE Z REPUBLIKĄ BIAŁORUSI.....	92
UMOWA ZAWARTA Z CZESKĄ I SŁOWACKĄ REPUBLIKĄ FEDERACYJNĄ (OBOWIĄZUJE W STOSUNKACH Z REPUBLIKĄ CZESKĄ I Z REPUBLIKĄ SŁOWACKĄ).....	99
UMOWY ZAWARTE Z REPUBLIKĄ SŁOWACKĄ	100
UMOWY ZAWARTE Z REPUBLIKĄ CZESKĄ.....	101
UMOWY ZAWARTE Z REPUBLIKĄ LITEWSKĄ.....	102
UMOWY ZAWARTE Z REPUBLIKĄ FEDERALNĄ NIEMIEC.....	105
UMOWY ZAWARTE Z FEDERACJĄ ROSYJSKĄ.....	110
UMOWY ZAWARTE Z UKRAINĄ	113

Polskie ustawodawstwo szczegółowo określa prawa mniejszości narodowych. W *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, ratyfikowanych przez Polskę umowach międzynarodowych oraz ustawach znajdują swoje odzwierciedlenie wszystkie przepisy Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych.

Najważniejsze prawa dotyczące mniejszości narodowych i etnicznych regulują wymienione poniżej przepisy:

- wolność zachowania i rozwoju własnego języka - art. 35 ust.1 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.), art. 8 i rozdział 4 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* (Dz. U. z 2015 r. poz. 573 z późn. zm)
- wolność zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury - art. 35 ust. 1 *Konstytucji*, art. 1-7 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. *o gwarancjach wolności sumienia i wyznania* (Dz. U. z 2005 r. Nr 231, poz. 1965, z późn. zm.), rozdział 3 ustawy *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*;
- prawo do tworzenia własnych instytucji edukacyjnych, kulturalnych oraz takich, których celem jest ochrona tożsamości religijnej - art. 35 ust. 2 *Konstytucji*, art. 13 ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz.2572, z późn. zm.), *ustawa o gwarancjach wolności sumienia i wyznania*;
- prawo do uczestnictwa w rozstrzyganiu spraw dotyczących własnej tożsamości narodowej - art. 35 ust. 2 *Konstytucji*; art. 23-30 ustawy *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*;
- prawo do swobodnego posługiwania się językiem mniejszości w życiu prywatnym i publicznie - art. 27 *Konstytucji*, art. 2 ustawy z dnia 7 października 1999 r. *o języku polskim* (Dz. U. 2011 r. Nr 43, poz. 224 z późn. zm.), rozdział 2 ustawy *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*;
- prawo do pisowni imion i nazwisk w brzmieniu języka mniejszości - art. 7 ustawy *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*;
- prawo dostępu do publicznych środków masowego przekazu - art. 54 *Konstytucji*, art. 21 ust. 2 pkt 9 ustawy *o radiofonii i telewizji* (Dz. U. z 2011 r. 43, poz. 226);
- prawo do nieskrępowanego wykonywania praktyk religijnych - art. 53 *Konstytucji*, *ustawa o gwarancjach wolności sumienia i wyznania*;
- prawo do swobodnego kontaktu z rodakami w kraju zamieszkania i za granicą - traktaty dwustronne z: Republiką Federalną Niemiec, Ukrainą, Republiką Białorusi oraz Republiką Litewską;
- zakaz dyskryminacji oraz istnienia organizacji, których program lub działalność zakłada albo dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową - art. 13 i 32 *Konstytucji*, art. 6 ustawy *o gwarancjach wolności sumienia i wyznania*, art. 119, 256, 257 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137 z późn. zm)., art. 5 i 6 ustawy *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*, rozdział 2 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. *o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1219;

- przywileje wyborcze dla komitetów wyborczych organizacji mniejszości - art. 197 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. *Kodeks wyborczy* (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn.zm.);
- prawo do zrzeszania się - art. 58 *Konstytucji*, art. 1 ustawy *Prawo o stowarzyszeniach* (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn. zm.).

**WYCIĄG Z PODSTAWOWYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH DOTYCZĄCYCH PRAW MNIEJSZOŚCI
NARODOWYCH W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.)

Art. 5

Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolność i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasada zrównoważonego rozwoju.

Art. 7

Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Art. 11

1. Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania partii politycznych. Partie polityczne zrzeszają na zasadach dobrowolności i równości obywateli polskich w celu wpływania metodami demokratycznymi na kształtowanie polityki państwa.
2. Finansowanie partii politycznych jest jawne.

Art. 12

Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania związków zawodowych, organizacji społeczno-zawodowych rolników, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich, innych dobrowolnych zrzeszeń oraz fundacji.

Art. 13

Zakazane jest istnienie partii politycznych i innych organizacji odwołujących się w swoich programach do totalitarnych metod i praktyk działania nazizmu, faszyzmu i komunizmu, a także tych, których program lub działalność zakłada lub dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową, stosowanie przemocy w celu zdobycia władzy lub wpływu na politykę państwa albo przewiduje utajnienie struktur lub członkostwa.

Art. 25

1. Kościoły i inne związki wyznaniowe są równouprawnione.
2. Władze publiczne w Rzeczypospolitej Polskiej zachowują bezstronność w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zapewniając swobodę ich wyrażania w życiu publicznym.

3. Stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach poszanowania ich autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego.

4. Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a Kościołem Katolickim określają umowa międzynarodowa zawarta ze Stolicą Apostolską i ustawy.

5. Stosunki między Rzeczpospolitą Polską a innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi określają ustawy uchwalone na podstawie umów zawartych przez Radę Ministrów z ich właściwymi przedstawicielami.

Art. 27

W Rzeczypospolitej Polskiej językiem urzędowym jest język polski. Przepis ten nie narusza praw mniejszości narodowych wynikających z ratyfikowanych umów międzynarodowych.

Art. 31

1. Wolność człowieka podlega ochronie prawnej.

2. Każdy jest obowiązany szanować wolność i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje.

3. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanowione tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Art. 32

1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.

Art. 35

1. Rzeczpospolita Polska zapewnia obywatelom polskim należącym do mniejszości narodowych i etnicznych wolność zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury.

2. Mniejszości narodowe i etniczne mają prawo do tworzenia własnych instytucji edukacyjnych, kulturalnych i instytucji służących ochronie tożsamości religijnej oraz do uczestnictwa w rozstrzyganiu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej.

Art. 52

1. Każdemu zapewnia się wolność poruszania po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyboru miejsca zamieszkania i pobytu.

2. Każdy może swobodnie opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 53

1. Każdemu zapewnia się wolność sumienia i religii.

2. Wolność religii obejmuje wolność wyznawania lub przyjmowania religii według własnego wyboru oraz uzewnętrzniania indywidualnie lub z innymi, publicznie lub prywatnie, swojej religii przez uprawianie kultu, modlitwę, uczestniczenie w obrzędach, praktykowanie i nauczanie. Wolność religii obejmuje także posiadanie świątyń i innych miejsc kultu w zależności od potrzeb ludzi wierzących oraz prawo osób do korzystania z pomocy religijnej tam, gdzie się znajdują.

3. Rodzice mają prawo do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego i religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniami. Przepis art. 48 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

4. Religia kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej może być przedmiotem nauczania w szkole, przy czym nie może być naruszona wolność sumienia i religii innych osób.

5. Wolność uzewnętrzniania religii może być ograniczona jedynie w drodze ustawy i tylko wtedy, gdy jest to konieczne do ochrony bezpieczeństwa państwa, porządku publicznego, zdrowia, moralności lub wolności i praw innych osób.

6. Nikt nie może być zmuszany do uczestniczenia ani do nieuczestniczenia w praktykach religijnych.

7. Nikt nie może być obowiązany przez organy władzy publicznej do ujawnienia swojego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania.

Art. 54

1. Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.

2. Cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu oraz koncesjonowanie prasy są zakazane. Ustawa może wprowadzić obowiązek uprzedniego uzyskania koncesji na prowadzenie stacji radiowej lub telewizyjnej.

Art. 57

Każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Ograniczenie tej wolności może określić ustawa.

Art. 58

1. Każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się.

2. Zakazane są zrzeszenia, których cel lub działalność są sprzeczne w Konstytucją lub ustawą. O odmowie rejestracji lub zakazie działania takiego zrzeszenia orzeka sąd.

3. Ustawa określa rodzaje zrzeszeń podlegających sądowej rejestracji, tryb tej rejestracji oraz formy nadzoru nad tymi zrzeszeniami.

Art. 60

Obywatele polscy korzystający z pełni praw publicznych mają prawo dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach.

Art. 70

1. Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa.

2. Nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna. Ustawa może dopuścić świadczenie niektórych usług edukacyjnych przez publiczne szkoły wyższe za odpłatnością.

3. Rodzice mają wolność wyboru dla swoich dzieci szkół innych niż publiczne. Obywatele i instytucje mają prawo zakładania szkół podstawowych, ponadpodstawowych i wyższych oraz zakładów wychowawczych. Warunki zakładania i działalności szkół niepublicznych oraz udziału władz publicznych w ich finansowaniu, a także zasady nadzoru pedagogicznego nad szkołami i zakładami wychowawczymi, określa ustawa.

4. Władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny i równy dostęp do wykształcenia. W tym celu tworzą i wspierają systemy indywidualnej pomocy finansowej i organizacyjnej dla uczniów i studentów. Warunki udzielania pomocy określa ustawa.

5. Zapewnia się autonomię szkół wyższych na zasadach określonych w ustawie.

Art. 79

1. Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie i jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

Art. 80

Każdy ma prawo wystąpienia, na zasadach określonych w ustawie, do Rzecznika Praw Obywatelskich z wnioskiem o pomoc w ochronie swoich wolności i praw naruszonych przez organy władzy publicznej.

Art. 87

1. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.

2. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.

Art. 91

1. Ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba, że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy.

2. Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.

3. Jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczypospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowione jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami.

Art. 208

1. Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych.

2. Zakres i sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich określa ustawa.

Art. 213

1. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stoi na straży wolności słowa, prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji.

**Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym
(Dz. U. z 2015 r. poz. 573 z późn. zm.)**

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1

Ustawa reguluje sprawy związane z zachowaniem i rozwojem tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych, zachowaniem i rozwojem języka regionalnego, integracją obywatelską i społeczną osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych, a także sposób realizacji zasady równego traktowania osób bez względu na pochodzenie etniczne oraz określa zadania i kompetencje organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie tych spraw.

Art. 2

1. Mniejszością narodową, w rozumieniu ustawy, jest grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją;
- 3) dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji;
- 4) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty narodowej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę;
- 5) jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat;
- 6) utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.

2. Za mniejszości narodowe uznaje się następujące mniejszości:

- 1) białoruską;
- 2) czeską;
- 3) litewską;
- 4) niemiecką;
- 5) ormiańską;
- 6) rosyjską;
- 7) słowacką;
- 8) ukraińską;
- 9) żydowską.

3. Mniejszością etniczną, w rozumieniu ustawy, jest grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją;
 - 3) dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji;
 - 4) ma świadomość własnej historycznej wspólnoty etnicznej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę;
 - 5) jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat;
 - 6) nie utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.
4. Za mniejszości etniczne uznaje się następujące mniejszości:
- 1) karaimską;
 - 2) łemkowską;
 - 3) romską;
 - 4) tatarską.

Art. 3

Ileokroć w ustawie jest mowa o:

- 1) mniejszościach - rozumie się przez to mniejszości narodowe i etniczne, o których mowa w art. 2;
- 2) języku mniejszości - rozumie się przez to własny język mniejszości narodowej lub etnicznej, o których mowa w art. 2.

Art. 4

1. Każda osoba należąca do mniejszości ma prawo do swobodnej decyzji o traktowaniu jej jako osoby należącej bądź też nienależącej do mniejszości, a wybór taki lub korzystanie ze związanych z tym wyborem praw nie pociąga za sobą jakichkolwiek niekorzystnych skutków.
2. Nikt nie może być obowiązany, inaczej niż na podstawie ustawy, do ujawnienia informacji o własnej przynależności do mniejszości lub ujawnienia swojego pochodzenia, języka mniejszości lub religii.
3. Nikt nie może być obowiązany do udowodnienia własnej przynależności do danej mniejszości.
4. Osoby należące do mniejszości mogą korzystać z praw i wolności wynikających z zasad zawartych w niniejszej ustawie indywidualnie, jak też wspólnie z innymi członkami swojej mniejszości.

Art. 5

1. Zabrania się stosowania środków mających na celu asymilację osób należących do mniejszości, jeżeli środki te są stosowane wbrew ich woli.
2. Zabrania się stosowania środków mających na celu zmianę proporcji narodowościowych lub etnicznych na obszarach zamieszkałych przez mniejszości.

Art. 6

1. Zabrania się dyskryminacji wynikającej z przynależności do mniejszości.
2. Organy władzy publicznej są obowiązane podejmować odpowiednie środki w celu:
 - 1) popierania pełnej i rzeczywistej równości w sferze życia ekonomicznego, społecznego, politycznego i kulturalnego pomiędzy osobami należącymi do mniejszości a osobami należącymi do większości;
 - 2) ochrony osób, które są obiektem dyskryminacji, wrogości lub przemocy, będących skutkiem ich przynależności do mniejszości;

- 3) umacniania dialogu międzykulturowego.

PRZEPISY DOTYCZĄCE UDZIAŁU W ŻYCIU PUBLICZNYM

**Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania
(Dz. U. z 2005 r. Nr 231, poz. 1965, z późn. zm.)**

Art. 1

1. Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu obywatelowi wolność sumienia i wyznania.
2. Wolność sumienia i wyznania obejmuje swobodę wyboru religii lub przekonań oraz wyrażania ich indywidualnie i zbiorowo, prywatnie i publicznie.
3. Obywatele wierzący wszystkich wyznań oraz niewierzący mają równe prawa w życiu państwowym, politycznym, gospodarczym, społecznym i kulturalnym.

Art. 2

Korzystając z wolności sumienia i wyznania obywatele mogą w szczególności:

- 1) tworzyć wspólnoty religijne, zwane dalej "kościołami i innymi związkami wyznaniowymi", zakładane w celu wyznawania i szerzenia wiary religijnej, posiadające własny ustrój, doktrynę i obrzędy kultowe,
- 2) zgodnie z zasadami swojego wyznania uczestniczyć w czynnościach i obrzędach religijnych oraz wypełniać obowiązki religijne i obchodzić święta religijne,
- 2a) należeć lub nie należeć do kościołów i innych związków wyznaniowych,
- 3) głosić swoją religię lub przekonania,
- 4) wychowywać dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniem w sprawach religii,
- 5) zachowywać milczenie w sprawach swojej religii lub przekonań,
- 6) utrzymywać kontakty ze współwyznawcami, w tym uczestniczyć w pracach organizacji religijnych o zasięgu międzynarodowym,
- 7) korzystać ze źródeł informacji na temat religii,
- 8) wytwarzać i nabywać przedmioty potrzebne do celów kultu i praktyk religijnych oraz korzystać z nich,
- 9) wytwarzać, nabywać i posiadać artykuły potrzebne do przestrzegania reguł religijnych,
- 10) wybrać stan duchowny lub zakonny,
- 11) zrzeszać się w organizacjach świeckich w celu realizacji zadań wynikających z wyznawanej religii bądź przekonań w sprawach religii,
- 12) otrzymać pochówek zgodny z wyznawanymi zasadami religijnymi lub z przekonaniem w sprawach religii.

Art. 3

1. Uzewnętrznianie indywidualnie lub zbiorowo swojej religii lub przekonań może podlegać jedynie ograniczeniom ustawowym koniecznym do ochrony bezpieczeństwa publicznego, porządku, zdrowia lub moralności publicznej albo podstawowych praw i wolności innych osób.
2. Korzystanie z wolności sumienia i wyznania nie może prowadzić do uchylania się od wykonywania obowiązków publicznych nałożonych przez ustawy.
3. Ze względu na przekonania religijne lub wyznawane zasady moralne obywatele mogą występować o przeznaczenie do służby zastępczej na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o służbie zastępczej (Dz. U. Nr 223, poz. 2217 oraz z 2005 r. Nr 180, poz. 1496).

Art. 4

1. Prawo określone w art. 2 pkt 2 oraz prawo do posiadania i korzystania z przedmiotów potrzebnych do uprawiania kultu i praktyk religijnych przysługują również osobom:
 - 1) pełniącym służbę wojskową lub zasadniczą służbę w obronie cywilnej,
 - 2) przebywającym w zakładach służby zdrowia⁽¹⁾ i opieki społecznej⁽²⁾ oraz dzieciom i młodzieży na krajowych koloniach i obozach organizowanych przez instytucje państwowe,
 - 3) przebywającym w zakładach karnych, poprawczych i wychowawczych oraz aresztach śledczych, ośrodkach przystosowania społecznego⁽³⁾ oraz schroniskach dla nieletnich.
2. Sposób realizacji uprawnień określonych w ust. 1 regulują odrębne ustawy oraz przepisy wydane na ich podstawie.

Art. 5

Obywatele mają prawo do swobodnego świadczenia na rzecz kościołów i innych związków wyznaniowych oraz instytucji charytatywno-opiekuńczych.

Art. 6

1. Nikt nie może być dyskryminowany bądź uprzywilejowany z powodu religii lub przekonań w sprawach religii.
2. Nie wolno zmuszać obywateli do niebrania udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych ani do udziału w nich.

Art. 7

1. Cudzoziemcy przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej korzystają z wolności sumienia i wyznania na równi z obywatelami polskimi.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do bezpaństwowców.

Art. 42

1. Osoby należące do kościołów i innych związków wyznaniowych, których święta religijne nie są dniami ustawowo wolnymi od pracy, mogą na własną prośbę uzyskać zwolnienie od pracy lub nauki na czas niezbędny do obchodzenia tych świąt, zgodnie z wymogami wyznawanej przez siebie religii.
2. Osoby niepełnoletnie mogą korzystać z prawa określonego w ust. 1 na wniosek swych rodziców bądź opiekunów prawnych.

3. Zwolnienie od pracy, o którym mowa w ust. 1 i 2, może być udzielone pod warunkiem odpracowania czasu zwolnienia, bez prawa do dodatkowego wynagrodzenia za pracę w dni ustawowo wolne od pracy lub pracę w godzinach nadliczbowych.

4. Minister właściwy do spraw pracy oraz minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego, w porozumieniu z *ministrem właściwym do spraw wyznań religijnych*⁽¹⁶⁾, w drodze rozporządzenia, określają szczegółowe zasady udzielania zwolnień, o których mowa w ust. 1 i 2.

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 1393 z późn. zm.)

Art. 1

1. Obywatele polscy realizują prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach, zgodnie z przepisami Konstytucji oraz porządkiem prawnym określonym w ustawach.
2. W zakresie swoich celów statutowych stowarzyszenia mogą reprezentować interesy zbiorowe swoich członków wobec organów władzy publicznej.
3. Stowarzyszenia mają prawo wypowiedzania się w sprawach publicznych.

Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych tekst jednolity

(Dz. U. z 2011 r. Nr 155, poz. 924)

Art. 2

1. Członkami partii politycznych mogą być obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, którzy ukończyli 18 lat.
2. Zakaz przynależności do partii politycznych określają odrębne ustawy.

Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.)

Art. 197

§ 1. Komitety wyborcze utworzone przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych mogą korzystać ze zwolnienia list tych komitetów z warunku, o którym mowa w art. 196 § 1, jeżeli złożą Państwowej Komisji Wyborczej oświadczenie w tej sprawie najpóźniej w 5 dniu przed dniem wyborów. Wraz z oświadczeniem, o którym mowa w zdaniu pierwszym, komitet jest obowiązany przedłożyć dokument właściwego organu statutowego organizacji mniejszości narodowej potwierdzający utworzenie komitetu przez wyborców będących członkami tej organizacji.

§ 2. Państwowa Komisja Wyborcza potwierdza niezwłocznie otrzymanie oświadczenia, o którym mowa w § 1. Potwierdzenie oświadczenia jest wiążące.

Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 573 z późn. zm.)

Art. 23

1. Tworzy się Komisję Wspólną Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych jako organ opiniodawczo-doradczy Prezesa Rady Ministrów, zwaną dalej "Komisją Wspólną".
2. Do zadań Komisji Wspólnej należy:
 - 1) wyrażanie opinii w sprawach realizacji praw i potrzeb mniejszości, w tym ocena sposobu realizacji tych praw oraz formułowanie propozycji w zakresie działań zmierzających do zapewnienia realizacji praw i potrzeb mniejszości;
 - 2) opiniowanie programów służących tworzeniu warunków sprzyjających zachowaniu i rozwojowi tożsamości kulturowej mniejszości oraz zachowaniu i rozwojowi języka regionalnego;
 - 3) opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących spraw mniejszości;
 - 4) opiniowanie wysokości i zasad podziału środków przeznaczonych w budżecie państwa na wspieranie działalności zmierzającej do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości oraz zachowania i rozwoju języka regionalnego;
 - 5) podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji osób należących do mniejszości.
3. W celu realizacji swoich zadań Komisja Wspólna:
 - 1) współdziała z organami administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz z zainteresowanymi organizacjami społecznymi;
 - 2) może zwracać się do instytucji, placówek i środowisk naukowych oraz organizacji społecznych w szczególności o opinie, stanowiska, ekspertyzy lub informacje;
 - 3) może zapraszać do udziału w swoich pracach przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, organizacji społecznych i środowisk naukowych.

Art. 24

1. W skład Komisji Wspólnej wchodzi:
 - 1) przedstawiciele organów administracji rządowej:
 - a) ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych,
 - b) ministra właściwego do spraw administracji publicznej,
 - c) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego,
 - d) ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania,
 - e) ministra właściwego do spraw finansów publicznych,
 - f) ministra właściwego do spraw pracy,
 - g) Ministra Sprawiedliwości,
 - h) ministra właściwego do spraw wewnętrznych,
 - i) ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego,
 - j) ministra właściwego do spraw zagranicznych,
 - k) Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego,
 - l) Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa,
 - m) Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów;
 - 2) przedstawiciele mniejszości w liczbie:
 - a) dwóch przedstawicieli mniejszości białoruskiej,
 - b) jeden przedstawiciel mniejszości czeskiej,
 - c) dwóch przedstawicieli mniejszości litewskiej,
 - d) dwóch przedstawicieli mniejszości niemieckiej,

- e) jeden przedstawiciel mniejszości ormiańskiej,
 - f) jeden przedstawiciel mniejszości rosyjskiej,
 - g) jeden przedstawiciel mniejszości słowackiej,
 - h) dwóch przedstawicieli mniejszości ukraińskiej,
 - i) jeden przedstawiciel mniejszości żydowskiej,
 - j) jeden przedstawiciel mniejszości karaimejskiej,
 - k) dwóch przedstawicieli mniejszości łemkowskiej,
 - l) dwóch przedstawicieli mniejszości romskiej,
 - m) jeden przedstawiciel mniejszości tatarskiej;
- 3) dwóch przedstawicieli społeczności posługującej się językiem, o którym mowa w art. 19;
- 4) sekretarz Komisji Wspólnej, którym jest pracownik urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych.
2. Prezes Rady Ministrów powołuje i odwołuje członków Komisji Wspólnej na wniosek ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych.
3. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych zawiadamia organy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz organizacje mniejszości oraz społeczności posługującej się językiem, o którym mowa w art. 19, o zamiarze wystąpienia do Prezesa Rady Ministrów z wnioskiem, o którym mowa w ust. 2.
4. Organy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, zgłaszają ministrowi właściwemu do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych swoich kandydatów na członków Komisji Wspólnej w terminie 90 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 3.
5. Poszczególne mniejszości, o których mowa w art. 2, oraz społeczność posługująca się językiem, o którym mowa w art. 19, zgłaszają ministrowi właściwemu do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych swoich kandydatów na członków Komisji Wspólnej reprezentujących daną mniejszość lub społeczność posługującą się językiem, o którym mowa w art. 19, w liczbie określonej dla tej mniejszości lub dla tej społeczności odpowiednio w ust. 1 pkt 2 albo pkt 3, w terminie 90 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 3.
6. Jeżeli w terminie określonym w ust. 5 któraś z mniejszości lub społeczność posługująca się językiem, o którym mowa w art. 19, nie zgłosi swoich kandydatów lub zgłosi liczbę kandydatów inną niż określona odpowiednio dla tej mniejszości w ust. 1 pkt 2, a dla społeczności w ust. 1 pkt 3, wówczas minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych przedstawia tej mniejszości lub społeczności do zaopiniowania swoich kandydatów na członków Komisji Wspólnej reprezentujących tę mniejszość lub społeczność. W przypadku niewyrażenia przez mniejszość lub społeczność opinii w terminie 30 dni od dnia przedstawienia przez ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych kandydatów, wymóg uzyskania opinii uznaje się za spełniony.
7. We wniosku, o którym mowa w ust. 2, minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych wskazuje jako kandydatów na członków Komisji Wspólnej jedynie osoby zgłoszone przez organy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz mniejszości lub społeczność posługującą się językiem, o którym mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 6, a także kandydata na sekretarza Komisji Wspólnej.

Art. 25

1. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych występuje do Prezesa Rady Ministrów z wnioskiem o odwołanie członka Komisji Wspólnej w przypadku:

- 1) złożenia przez członka rezygnacji z członkostwa w Komisji Wspólnej;
- 2) wystąpienia przez organ lub mniejszość lub społeczność posługującą się językiem, o którym mowa w art. 19, których przedstawicielem jest członek, do ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, z uzasadnionym wnioskiem o odwołanie członka ze składu Komisji Wspólnej;
- 3) skazania członka prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo popełnione z winy umyślnej.

2. Członkostwo w Komisji Wspólnej wygasa w razie śmierci.

3. W przypadku wygaśnięcia członkostwa w Komisji Wspólnej lub odwołania członka, Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, powołuje nowego członka Komisji Wspólnej. Przepisy art. 24 ust. 2-7 stosuje się odpowiednio.

Art. 26

Rada Ministrów może włączyć w skład Komisji Wspólnej, w drodze rozporządzenia, przedstawiciela organu administracji rządowej innego niż wymieniony w art. 24 ust. 1 pkt 1. Do powołania i odwołania członka Komisji Wspólnej stosuje się odpowiednio przepisy art. 24 ust. 2, 3 i 7 oraz art. 25.

Art. 27

1. Współprzewodniczącymi Komisji Wspólnej są przedstawiciel ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych oraz przedstawiciel mniejszości oraz społeczności posługującej się językiem, o którym mowa w art. 19, wybrany przez członków Komisji Wspólnej, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 i 3.

2. Współprzewodniczących Komisji Wspólnej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych.

Art. 28

1. Posiedzenia Komisji Wspólnej odbywają się nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy.

2. Posiedzenia zwołuje współprzewodniczący Komisji Wspólnej, będący przedstawicielem ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, z inicjatywy własnej lub na wniosek współprzewodniczącego, będącego przedstawicielem mniejszości i społeczności posługującej się językiem, o którym mowa w art. 19.

3. W celu wypracowania wspólnego stanowiska mniejszości i społeczności posługującej się językiem, o którym mowa w art. 19, współprzewodniczący, będący przedstawicielem mniejszości i tej społeczności, może zwoływać posiedzenia, w których udział będą brali tylko członkowie Komisji Wspólnej, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 i 3. Stanowisko jest niezwłocznie przekazywane pozostałym członkom Komisji Wspólnej przez współprzewodniczącego.

4. W celu wypracowania wspólnego stanowiska administracji rządowej, współprzewodniczący, będący przedstawicielem ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych

i etnicznych, może zwoływać posiedzenia, w których udział będą brali tylko członkowie Komisji Wspólnej, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 1. Stanowisko jest niezwłocznie przekazywane pozostałym członkom Komisji Wspólnej przez współprzewodniczącego.

5. Stanowiska, o których mowa w ust. 3 i 4, a także opinie, o których mowa w art. 23 ust. 2, są przekazywane Prezesowi Rady Ministrów i Radzie Ministrów.

6. Szczegółowy regulamin pracy Komisji Wspólnej określa, w drodze zarządzenia, Prezes Rady Ministrów.

Art. 29

1. Członkom Komisji Wspólnej nie przysługuje wynagrodzenie z tytułu członkostwa w Komisji Wspólnej.

2. Przedstawicielom organizacji mniejszości oraz społeczności posługującej się językiem, o którym mowa w art. 19, uczestniczącym w pracach Komisji Wspólnej przysługuje zwrot kosztów podróży i noclegów, na zasadach określonych w przepisach dotyczących wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

Art. 30

1. Obsługę organizacyjno-techniczną prac Komisji Wspólnej zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych.

2. Koszty funkcjonowania Komisji Wspólnej są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922)

Art. 27

1. Zabrania się przetwarzania danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również danych o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym oraz danych dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

2. Przetwarzanie danych, o których mowa w ust. 1, jest jednak dopuszczalne, jeżeli:

- 1) osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę na piśmie, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych,
- 2) przepis szczególny innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą, i stwarza pełne gwarancje ich ochrony,
- 3) przetwarzanie takich danych jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby, gdy osoba, której dane dotyczą, nie jest fizycznie lub prawnie zdolna do wyrażenia zgody, do czasu ustanowienia opiekuna prawnego lub kuratora,
- 4) jest to niezbędne do wykonania statutowych zadań kościołów i innych związków wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji lub innych niezarobkowych organizacji lub instytucji o celach politycznych,

naukowych, religijnych, filozoficznych lub związkowych, pod warunkiem, że przetwarzanie danych dotyczy wyłącznie członków tych organizacji lub instytucji albo osób utrzymujących z nimi stałe kontakty w związku z ich działalnością i zapewnione są pełne gwarancje ochrony przetwarzanych danych,

- 5) przetwarzanie dotyczy danych, które są niezbędne do dochodzenia praw przed sądem,
- 6) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadań administratora danych odnoszących się do zatrudnienia pracowników i innych osób, a zakres przetwarzanych danych jest określony w ustawie,
- 7) przetwarzanie jest prowadzone w celu ochrony stanu zdrowia, świadczenia usług medycznych lub leczenia pacjentów przez osoby trudniące się zawodowo leczeniem lub świadczeniem innych usług medycznych, zarządzania udzielaniem usług medycznych i są stworzone pełne gwarancje ochrony danych osobowych,
- 8) przetwarzanie dotyczy danych, które zostały podane do wiadomości publicznej przez osobę, której dane dotyczą,
- 9) jest to niezbędne do prowadzenia badań naukowych, w tym do przygotowania rozprawy wymaganej do uzyskania dyplomu ukończenia szkoły wyższej lub stopnia naukowego; publikowanie wyników badań naukowych nie może następować w sposób umożliwiający identyfikację osób, których dane zostały przetworzone,
- 10) przetwarzanie danych jest prowadzone przez stronę w celu realizacji praw i obowiązków wynikających z orzeczenia wydanego w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r.
(Dz. U. Nr 47, poz. 277)

Akt archiwalny, wygaś z dniem 31 marca 2014 r. zgodnie z rozporządzeniem (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. Urz. UE serii L z 2008 r. poz. 218. str 14). Przytoczenie tego aktu jest istotne z uwagi na wskazanie podstawy prawnej do przeprowadzenia Narodowego Spisu Powszechnego w roku 2011, którego wyniki pozostają aktualne także w bieżącej edycji raportu

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) budynku - rozumie się przez to obiekt budowlany, w którym znajduje się jedno lub więcej mieszkań, a w szczególności budynek, o którym mowa w art. 2 lit. c rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 14);
- 2) gospodarstwie domowym - rozumie się przez to wszystkie osoby spokrewnione lub niespokrewnione zamieszkałe w danym mieszkaniu, utrzymujące się lub nieutrzymujące się wspólnie;
- 3) kraju urodzenia - rozumie się przez to kraj, w jego aktualnych granicach, w którym:
 - a) urodziła się osoba objęta spisem lub
 - b) zamieszkiwała matka w chwili urodzenia osoby objętej spisem;

- 4) liczbie żywo urodzonych dzieci - rozumie się przez to liczbę wszystkich żywo urodzonych dzieci, niezależnie od tego, czy dzieci te żyją oraz czy mieszkają z kobietą, która je urodziła;
- 5) mieszkaniu - rozumie się przez to mieszkanie w rozumieniu art. 2 lit. b rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 14);
- 6) narodowości - przynależności narodowej lub etnicznej - rozumie się przez to deklaratywną, opartą na subiektywnym odczuciu, indywidualną cechę każdego człowieka, wyrażającą jego związek emocjonalny, kulturowy lub związany z pochodzeniem rodziców, określonym narodem lub wspólnotą etniczną;
- 7) niepełnosprawności - rozumie się przez to, że dana osoba posiada aktualne orzeczenie o niezdolności do pracy, niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności, celowości przekwalifikowania, niezdolności do samodzielnej egzystencji, inwalidztwie lub niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, wydane przez organ do tego uprawniony, lub dana osoba deklaruje niepełnosprawność;
- 8) niezdolności do pracy - rozumie się przez to całkowitą lub częściową utratę zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i brak rokowań odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu;
- 9) obiekcie zbiorowego zakwaterowania - rozumie się przez to zespół pomieszczeń (pokoi i pomieszczeń pomocniczych) zlokalizowanych w jednym lub kilku budynkach, zajętych przez jeden odrębny zakład świadczący usługi: hotelarskie, opiekuńczo-wychowawcze, zdrowotne bądź inne, które to usługi są związane z zamieszkaniem w takim zakładzie większej liczby osób;
- 10) systemie informacyjnym administracji publicznej - rozumie się przez to systemy informacyjne administracji publicznej w rozumieniu art. 2 pkt 13 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439, z późn. zm.¹⁾);
- 11) wyposażeniu mieszkania w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne - rozumie się przez to wyposażenie mieszkania w łazienkę, wodociąg, ustęp spłukiwany, ciepłą wodę, gaz, centralne ogrzewanie;
- 12) wyznaniu - przynależności wyznaniowej - rozumie się przez to formalne uczestnictwo lub emocjonalny związek osoby z określonym wyznaniem religijnym, kościołem lub związkiem wyznaniowym;
- 13) zamieszkanym pomieszczeniu niebędącym mieszkaniem - rozumie się przez to pomieszczenie nieprzeznaczone do celów mieszkalnych i zamieszkane tymczasowo (w szczególności strych, pralnia, suszarnia), obiekt ruchomy (w szczególności barakowóz, przyczepa kempingowa, barka) lub inne pomieszczenie, które w czasie spisu jest jedynym miejscem zamieszkania osoby objętej spisem;
- 14) związku nieformalnym - rozumie się przez to dwie osoby żyjące w tym samym gospodarstwie domowym, które nie zawarły związku małżeńskiego w formie przewidzianej prawem polskim, ale wzajemne relacje tych osób są natury małżeńskiej.

Art. 6. 1. Szczegółowy wykaz danych zbieranych w spisie określa załącznik do rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 14), zwanego dalej "rozporządzeniem nr 763/2008".

2. Szczegółowy wykaz tematów i danych zbieranych w spisie wyłącznie na potrzeby krajowe, z zastrzeżeniem ust. 4, określa załącznik nr 1 do ustawy.

3. Wyłącznie na zasadzie dobrowolności mogą być zbierane od osób fizycznych dane dotyczące:

- 1) pozostawania w związku nieformalnym;
- 2) wyznania - przynależności wyznaniowej;
- 3) liczby żywo urodzonych dzieci oraz planów prokreacyjnych.

4. Pozyskane z systemów informacyjnych administracji publicznej dane dotyczące niepełnosprawności mogą być uzupełniane na zasadzie dobrowolności w trakcie przeprowadzania badania reprezentacyjnego z udziałem osoby objętej spisem.

ZAŁĄCZNIK Nr 1

SZCZEGÓŁOWY WYKAZ TEMATÓW I DANYCH ZBIERANYCH W SPISIE WYŁĄCZNIE NA POTRZEBY KRAJOWE

6. Temat - charakterystyka etniczno-kulturowa:

- 1) narodowość - przynależność narodowa lub etniczna;
- 2) język, którym posługują się osoby w kontaktach domowych, w tym posługiwanie się językiem regionalnym;
- 3) język ojczysty;
- 4) mniejszości narodowe i etniczne;
- 5) wyznanie - przynależność wyznaniowa.

Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2016 r. poz. 1219).

Rozdział 2

Zasada równego traktowania i środki prawne dla jej ochrony

Art. 6. Zakazuje się nierównego traktowania osób fizycznych ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne lub narodowość w zakresie dostępu i warunków korzystania z zabezpieczenia społecznego, usług, w tym usług mieszkaniowych, rzeczy oraz nabywania praw lub energii, jeżeli są one oferowane publicznie.

Art. 7. Zakazuje się nierównego traktowania osób fizycznych ze względu na rasę, pochodzenie etniczne lub narodowość w zakresie opieki zdrowotnej oraz oświaty i szkolnictwa wyższego.

Art. 8. 1. Zakazuje się nierównego traktowania osób fizycznych ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną w zakresie:

- 1) podejmowania kształcenia zawodowego, w tym doksztalcania, doskonalenia, przekwalifikowania zawodowego oraz praktyk zawodowych;
- 2) warunków podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej lub zawodowej, w tym w szczególności w ramach stosunku pracy albo pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej;
- 3) przystępowania i działania w związkach zawodowych, organizacjach pracodawców oraz samorządach zawodowych, a także korzystania z uprawnień przysługujących członkom tych organizacji;
- 4) dostępu i warunków korzystania z instrumentów rynku pracy i usług rynku pracy określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oferowanych przez instytucje rynku pracy oraz instrumentów rynku pracy i usług rynku pracy oferowanych przez inne podmioty działające na rzecz zatrudnienia, rozwoju zasobów ludzkich i przeciwdziałania bezrobociu.

2. Nie stanowi naruszenia zakazu, o którym mowa w ust. 1, nierówne traktowanie ze względu na religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną w zakresie podejmowania środków koniecznych w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa publicznego i porządku, ochrony zdrowia lub ochrony wolności i praw innych osób oraz zapobiegania działaniom podlegającym sankcjom karnym, w zakresie określonym w innych przepisach.

Art. 9. Zakazuje się zachęcania do nierównego traktowania lub nakazywania nierównego traktowania określonego w art. 6, art. 7 i art. 8 ust. 1.

Art. 10. W zakresie określonym w art. 6, art. 7, art. 8 ust. 1 i art. 9 zakazuje się nierównego traktowania odpowiednio osób prawnych i jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli naruszenie zasady równego traktowania następuje ze względu na rasę, pochodzenie etniczne lub narodowość ich członków.

Rozporządzenie Ministrów Pracy i Polityki Socjalnej oraz Edukacji Narodowej z dnia 11 marca 1999 r. w sprawie zwolnień od pracy lub nauki osób należących do kościołów i innych związków wyznaniowych w celu obchodzenia świąt religijnych nie będących dniami ustawowo wolnymi od pracy (Dz. U. Nr 26, poz.235)

Na podstawie art. 42 ust. 4 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. Nr 29, poz. 155, z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 55, poz. 321 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 95, poz. 425, z 1993 r. Nr 7, poz. 34 oraz z 1998 r. Nr 59, poz. 375) zarządza się, co następuje:

§ 1

1. Pracownik należący do kościoła lub innego związku wyznaniowego, którego święta religijne nie są dniami ustawowo wolnymi od pracy, prośbę o udzielenie zwolnienia od pracy, o którym mowa w art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. Nr 29, poz. 155,

z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 55, poz. 321 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 95, poz. 425, z 1993 r. Nr 7, poz. 34 oraz z 1998 r. Nr 59, poz. 375), zwanej dalej "ustawą", powinien zgłosić pracodawcy co najmniej 7 dni przed dniem zwolnienia. Pracodawca zawiadamia pracownika o warunkach odpracowania zwolnienia nie później niż 3 dni przed dniem zwolnienia.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w razie świąt religijnych przypadających w określonym dniu każdego tygodnia. W celu umożliwienia pracownikowi obchodzenia tych świąt pracodawca, na prośbę pracownika, ustala dla niego indywidualny rozkład czasu pracy.

§ 2

1. Uczeń lub student należący do kościoła lub innego związku wyznaniowego, którego święta religijne nie są dniami ustawowo wolnymi od pracy, zgłasza prośbę o udzielenie zwolnienia od nauki, o którym mowa w art. 42 ust. 1 ustawy, do szkoły (innej placówki oświatowo-wychowawczej lub opiekuńczo-wychowawczej) albo szkoły wyższej, zwanej dalej "szkołą", w sposób przyjęty w szkole na początku roku szkolnego (akademickiego) lub w toku nauki, nie później jednak niż 7 dni przed dniem zwolnienia.

2. Udzielając zwolnienia od nauki, szkoła określa jednocześnie sposób wyrównania zaległości dydaktycznych spowodowanych zwolnieniem.

§ 3

W imieniu osoby niepełnoletniej prośbę o udzielenie zwolnienia, o którym mowa w § 1 ust. 1 i w § 2 ust. 1, zgłaszają rodzice lub opiekunowie prawni.

§ 4

Traci moc rozporządzenie Ministrów Pracy i Polityki Socjalnej oraz Edukacji Narodowej z dnia 12 listopada 1990 r. w sprawie zwolnień od pracy lub nauki osób należących do kościołów i innych związków wyznaniowych w celu obchodzenia świąt religijnych nie będących dniami ustawowo wolnymi od pracy (Dz. U. Nr 82, poz. 481).

§ 5

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia

PRZEPISY DOTYCZĄCE JĘZYKA

Ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 224, z późn. zm.)

Art. 2

Ustawa nie narusza:

- 1) przepisów ustaw o stosunku państwa do kościołów i innych związków wyznaniowych, w szczególności dotyczących uprawiania kultu i praktyk religijnych,
- 2) praw mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

Rozdział 2

Używanie języka mniejszości

Art. 7

1. Osoby należące do mniejszości mają prawo do używania i pisowni swoich imion i nazwisk zgodnie z zasadami pisowni języka mniejszości, w szczególności do rejestracji w aktach stanu cywilnego i dokumentach tożsamości.
2. Imiona i nazwiska osób należących do mniejszości zapisane w alfabecie innym niż alfabet łaciński podlegają transliteracji.
3. Minister właściwy do spraw administracji publicznej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób transliteracji, o której mowa w ust. 2, uwzględniając zasady pisowni języka mniejszości.

Art. 8

Osoby należące do mniejszości mają w szczególności prawo do:

- 1) swobodnego posługiwania się językiem mniejszości w życiu prywatnym i publicznie;
- 2) rozpowszechniania i wymiany informacji w języku mniejszości;
- 3) zamieszczania w języku mniejszości informacji o charakterze prywatnym;
- 4) nauki języka mniejszości lub w języku mniejszości.

Art. 9

1. Przed organami gminy, obok języka urzędowego, może być używany, jako język pomocniczy, język mniejszości.
2. Język pomocniczy może być używany jedynie w gminach, w których liczba mieszkańców gminy należących do mniejszości, której język ma być używany jako język pomocniczy, jest nie mniejsza niż 20 % ogólnej liczby mieszkańców gminy i które zostały wpisane do Urzędowego Rejestru Gmin, w których używany jest język pomocniczy, zwanego dalej "Urzędowym Rejestrem".
3. Możliwość używania języka pomocniczego oznacza, że osoby należące do mniejszości, z zastrzeżeniem ust. 5, mają prawo do:
 - 1) zwracania się do organów gminy w języku pomocniczym w formie pisemnej lub ustnej;
 - 2) uzyskiwania, na wyraźny wniosek, odpowiedzi także w języku pomocniczym w formie pisemnej lub ustnej.

4. Dopuszcza się wniesienie podania w języku pomocniczym. Wniesienie podania w języku pomocniczym nie stanowi braku powodującego pozostawienie podania bez rozpoznania.
5. Procedura odwoławcza odbywa się wyłącznie w języku urzędowym.
6. Nikt nie może uchylić się od wykonania zgodnego z prawem polecenia lub orzeczenia wydanego w języku urzędowym, jeżeli okoliczności wymagają niezwłocznego jego wykonania, aby mogło osiągnąć swój cel.
7. Wątpliwości rozstrzygane są na podstawie dokumentu sporządzonego w języku urzędowym.

Art. 10

1. Wpisu do Urzędowego Rejestru dokonuje prowadzący Urzędowy Rejestr minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, na podstawie wniosku rady gminy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać w szczególności dane urzędowe dotyczące liczby mieszkańców gminy, w tym liczby mieszkańców należących do mniejszości, której język ma być używany jako język pomocniczy, oraz uchwałę rady gminy o wyrażeniu zgody na wprowadzenie języka pomocniczego wraz ze wskazaniem języka mniejszości, który ma być językiem pomocniczym.
3. Przed dokonaniem wpisu do Urzędowego Rejestru minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych weryfikuje wniosek, o którym mowa w ust. 1. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych może odmówić dokonania wpisu do Urzędowego Rejestru, jeżeli wniosek nie spełnia wymogów określonych w ust. 2.
4. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych odmawia dokonania wpisu do Urzędowego Rejestru, jeżeli liczba mieszkańców gminy należących do mniejszości, której język ma być używany jako język pomocniczy, jest mniejsza niż 20 % ogólnej liczby mieszkańców tej gminy.
5. Na odmowę dokonania wpisu do Urzędowego Rejestru radzie gminy przysługuje skarga do sądu administracyjnego.
6. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych na wniosek rady gminy wykreśla gminę z Urzędowego Rejestru.
7. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych określi, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia Urzędowego Rejestru oraz wzór wniosku, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając w szczególności dane pozwalające na jednoznaczną identyfikację gminy (nazwa województwa, nazwa powiatu, nazwa gminy) oraz informacje, o których mowa w ust. 2.

Art. 11

1. W gminie wpisanej do Urzędowego Rejestru pracownikom zatrudnionym w urzędzie gminy, w jednostkach pomocniczych gminy oraz w gminnych jednostkach i zakładach budżetowych może być przyznany dodatek z tytułu znajomości języka pomocniczego obowiązującego na terenie tej gminy. Zasady przyznawania dodatku oraz jego wysokość określają przepisy dotyczące zasad wynagradzania pracowników samorządowych.
2. Znajomość języka pomocniczego potwierdza dyplom, zaświadczenie lub certyfikat.

3. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych określi, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania, w drodze rozporządzenia, wykaz dyplomów, zaświadczeń lub certyfikatów, o których mowa w ust. 2, uwzględniając wszystkie języki mniejszości.

Art. 12

1. Dodatkowe tradycyjne nazwy w języku mniejszości mogą być używane obok:

- 1) urzędowych nazw miejscowości i obiektów fizjograficznych,
- 2) nazw ulic

- ustalonych w języku polskim na podstawie odrębnych przepisów.

2. Dodatkowe nazwy, o których mowa w ust. 1, mogą być używane jedynie na obszarze gmin wpisanych do prowadzonego przez ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych Rejestru gmin, na którym obszarze używane są nazwy w języku mniejszości, zwanego dalej "Rejestrem gmin". Wpisu do Rejestru gmin dokonuje minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych na wniosek rady gminy, na której obszarze nazwy te mają być używane, z zastrzeżeniem ust. 7 i art. 13 ust. 1-7.

3. Dodatkowe nazwy, o których mowa w ust. 1, nie mogą nawiązywać do nazw z okresu 1933-1945, nadanych przez władze Trzeciej Rzeszy Niemieckiej lub Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich.

4. Dodatkowe nazwy, o których mowa w ust. 1, mogą być wprowadzone na terenie całej gminy lub w poszczególnych miejscowościach.

5. Dodatkowe nazwy, o których mowa w ust. 1, umieszczane są po nazwie w języku polskim i nie mogą być stosowane samodzielnie.

6. Ustalenie dodatkowej nazwy w języku mniejszości następuje zgodnie z zasadami pisowni tego języka.

7. Dodatkowa nazwa miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości może być ustalona na wniosek rady gminy, jeżeli:

- 1) liczba mieszkańców gminy należących do mniejszości jest nie mniejsza niż 20 % ogólnej liczby mieszkańców tej gminy lub, w przypadku miejscowości zamieszkannej, za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości w języku mniejszości opowiedziała się w konsultacjach, przeprowadzonych w trybie określonym w art. 5a ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.¹⁾), ponad połowa mieszkańców tej miejscowości biorących udział w konsultacjach;
- 2) wniosek rady gminy uzyskał pozytywną opinię Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych, utworzonej na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz. U. Nr 166, poz. 1612).

8. Do ustalania dodatkowych nazw ulic w języku mniejszości zastosowanie mają przepisy ustawy, o której mowa w ust. 7 pkt 1.

Art. 13

1. Rada gminy przedstawia wniosek, o którym mowa w art. 12 ust. 7, na wniosek mieszkańców gminy należących do mniejszości lub z inicjatywy własnej. W przypadku wniosku dotyczącego nazwy miejscowości zamieszkannej, rada gminy jest obowiązana uprzednio przeprowadzić w tej sprawie

konsultacje z mieszkańcami tej miejscowości, w trybie określonym w art. 5a ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym.

2. Rada gminy przedstawia wniosek, o którym mowa w art. 12 ust. 7, ministrowi właściwemu do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych za pośrednictwem wojewody.

3. Wniosek, o którym mowa w art. 12 ust. 7, powinien zawierać:

- 1) uchwałę rady gminy w sprawie ustalenia dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego;
- 2) prawidłowe brzmienie urzędowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku polskim;
- 3) w przypadku obiektu fizjograficznego - opinie zarządów województw, na których terenie obiekt się znajduje;
- 4) proponowane brzmienie nazwy dodatkowej w języku mniejszości;
- 5) omówienie wyników konsultacji, o których mowa w ust. 1 i w art. 12 ust. 7 pkt 1;
- 6) informację o kosztach finansowych wprowadzenia proponowanej zmiany.

4. Wymóg zasięgnięcia opinii uznaje się za spełniony w przypadku niewyrażenia opinii, o których mowa w ust. 3 pkt 3, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia o opinię.

5. Wojewoda jest obowiązany przekazać ministrowi właściwemu do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych wniosek, o którym mowa w art. 12 ust. 7, nie później niż w ciągu 30 dni od dnia jego otrzymania, dołączając swoją opinię. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych przekazuje Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych wniosek do zaopiniowania. Komisja Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych przedstawia ministrowi właściwemu do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych swoją opinię, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw administracji publicznej, niezwłocznie po zapoznaniu się z wnioskiem.

6. Dodatkową nazwę miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości uważa się za ustaloną, jeżeli została wpisana do Rejestru gmin.

7. Wpisu, o którym mowa w ust. 6, dokonuje minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, po uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych.

8. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych odmówi wpisania do Rejestru gmin dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości lub wykreśli nazwę z tego Rejestru, jeżeli będzie nawiązywała do nazwy z okresu 1933-1945, nadanej przez władze Trzeciej Rzeszy Niemieckiej lub Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich.

9. Na odmowę dokonania wpisu, o którym mowa w ust. 6, i na wykreślenie, o którym mowa w ust. 8, radzie gminy przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

10. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej, określi, w drodze rozporządzenia, wzory wniosków rady gminy:

- 1) o wpisanie gminy do Rejestru gmin,
- 2) o ustalenie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości

- biorąc pod uwagę szczegółowy zakres informacji umieszczanych w Rejestrze gmin.

11. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej, określi, w drodze

rozporządzenia, sposób prowadzenia Rejestru gmin oraz szczegółowy zakres informacji umieszczanych w tym Rejestrze, uwzględniając określenie województwa i powiatu, na których obszarze położona jest gmina, nazwę gminy, urzędową nazwę miejscowości lub obiektu fizjograficznego oraz dodatkową nazwę w języku mniejszości.

12. Minister właściwy do spraw transportu, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych i ministrem właściwym do spraw administracji publicznej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegóły dotyczące umieszczania na znakach i tablicach dodatkowych nazw w języku mniejszości, uwzględniając w szczególności wielkość i styl czcionki nazw w języku polskim i w języku mniejszości.

Art. 14

Przez liczbę mieszkańców gminy należących do mniejszości, o której mowa w art. 9 ust. 2, art. 10 ust. 4 i art. 12 ust. 7 pkt 1, należy rozumieć liczbę urzędowo ustaloną jako wynik ostatniego spisu powszechnego.

Art. 15

1. Koszty związane z wprowadzeniem i używaniem na obszarze gminy języka pomocniczego oraz koszty związane z wprowadzeniem dodatkowych nazw, o których mowa w art. 12 ust. 1, w języku mniejszości ponosi, z zastrzeżeniem ust. 2, budżet gminy.

2. Koszty związane z wymianą tablic informacyjnych, wynikającą z ustalenia dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości, ponosi budżet państwa.

Art. 16

Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych zarządza tłumaczenie niniejszej ustawy na języki mniejszości

Rozdział 4

Język regionalny

Art. 19

1. Za język regionalny w rozumieniu ustawy, zgodnie z Europejską Kartą Języków Regionalnych lub Mniejszościowych, uważa się język, który:

- 1) jest tradycyjnie używany na terytorium danego państwa przez jego obywateli, którzy stanowią grupę liczebnie mniejszą od reszty ludności tego państwa;
- 2) różni się od oficjalnego języka tego państwa; nie obejmuje to ani dialektów oficjalnego języka państwa, ani języków migrantów.

2. Językiem regionalnym w rozumieniu ustawy jest język kaszubski. Przepisy art. 7-15 stosuje się odpowiednio, z tym że przez liczbę mieszkańców gminy, o której mowa w art. 14, należy rozumieć liczbę

osób posługujących się językiem regionalnym, urzędowo ustaloną jako wynik ostatniego spisu powszechnego

Art. 20

1. Realizacja prawa osób posługujących się językiem, o którym mowa w art. 19, do nauki tego języka lub w tym języku odbywa się na zasadach i w trybie określonych w ustawie wymienionej w art. 17.
2. Organy władzy publicznej są obowiązane podejmować odpowiednie środki w celu wspierania działalności zmierzającej do zachowania i rozwoju języka, o którym mowa w art. 19. Przepisy art. 18 ust. 2 i 3 oraz ust. 5 stosuje się odpowiednio.
3. Środkami, o których mowa w ust. 2, mogą być również środki przekazywane z budżetu jednostki samorządu terytorialnego organizacjom lub instytucjom, realizującym zadania służące zachowaniu i rozwojowi języka, o którym mowa w art. 19.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie sposobu transliteracji imion i nazwisk osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych zapisanych w alfabecie innym niż alfabet łaciński (Dz. U. Nr 102, poz. 855)

Na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym zarządza się, co następuje:

§ 1

Sposób transliteracji imion i nazwisk osób należących do:

- 1) mniejszości białoruskiej, zapisanych w alfabecie białoruskim, określa załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 2) mniejszości łemkowskiej, zapisanych w alfabecie łemkowskim, określa załącznik nr 2 do rozporządzenia;
- 3) mniejszości ormiańskiej, zapisanych w alfabecie ormiańskim, określa załącznik nr 3 do rozporządzenia;
- 4) mniejszości rosyjskiej, zapisanych w alfabecie rosyjskim, określa załącznik nr 4 do rozporządzenia;
- 5) mniejszości ukraińskiej, zapisanych w alfabecie ukraińskim, określa załącznik nr 5 do rozporządzenia;
- 6) mniejszości żydowskiej:
 - a) zapisanych w alfabecie hebrajskim, określa załącznik nr 6 do rozporządzenia,
 - b) zapisanych w alfabecie jidysz, określa załącznik nr 7 do rozporządzenia.

§ 2

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIK Nr 1

SPOSÓB TRANSLITERACJI IMION I NAZWISK OSÓB NALEŻĄCYCH DO MNIEJSZOŚCI BIAŁORUSKIEJ,
ZAPISANYCH W ALFABECIE BIAŁORUSKIM

Znaki alfabetu białoruskiego	Znaki alfabetu polskiego
А, а	A, a
Б, б	B, b
В, в	W, w
Г, г	H, h
Д, д	D, d
Е, е	1) Je, je – na początku wyrazu, po samogłoskach i po ъ, ь 2) e – po Л 3) ie – po innych spółgłoskach
Ё, ё	1) Jo, jo – na początku wyrazu, po samogłoskach i po ъ, ь 2) o – po Л 3) o – po innych spółgłoskach
Ж, ж	Ż, ż
З, з	Z, z
І, і	I, i
Й, й	J, j
К, к	K, k
Л, л	1) L, l – przed e, я, ю, ь 2) Ł, ł – w pozostałych przypadkach
М, м	M, m
Н, н	N, n
О, о	O, o
П, п	P, p
Р, р	R, r
С, с	S, s
Т, т	T, t
У, у	U, u
Ў, ў	U, u
Ф, ф	F, f
Х, х	Ch, ch
Ц, ц	C, c
Ч, ч	Cz, cz
Ш, ш	Sz, sz
Ы, ы	Y, y
Ь, ь	’ ’
Э, э	E, e
Ю, ю	1) Ju, ju – na początku wyrazu oraz po

	<p>samogłoskach</p> <p>2) u – po Л</p> <p>3) iu – po innych spółgłoskach</p>
Я, я	<p>1) Ja, ja – na początku wyrazu oraz po samogłoskach</p> <p>2) a – po Л</p> <p>3) ia – po innych spółgłoskach</p>
’ ’	pomija się

ZAŁĄCZNIK Nr 2

SPOSÓB TRANSLITERACJI IMION I NAZWISK OSÓB NALEŻĄCYCH DO MNIEJSZOŚCI ŁEMKOWSKIEJ, ZAPISANYCH W ALFABECIE ŁEMKOWSKIM

Znaki alfabetu łemkowskiego	Znaki alfabetu polskiego
А, а	A, a
Б, б	B, b
В, в	W, w
Г, г	H, h
Ґ, ґ	G, g
Д, д	D, d
Е, е	E, e
Є, є	<p>4) Je, je – na początku wyrazu, po samogłoskach i po ъ, ь</p> <p>5) e – po Л</p> <p>6) ie – po innych spółgłoskach</p>
Ж, ж	Ż, ż
З, з	Z, z
І, і	I, i
И, и	Y, y
Ы, ы	Y, y
Й, й	J, j
К, к	K, k
Л, л	<p>1) L, l – przed e, я, ю, ь</p> <p>2) Ł, ł – w pozostałych przypadkach</p>
М, м	M, m
Н, н	N, n
О, о	O, o
П, п	P, p
Р, р	R, r
С, с	S, s
Т, т	T, t

У, у	U, u
Ф, ф	F, f
Х, х	Ch, ch
Ц, ц	C, c
Ч, ч	Cz, cz
Ш, ш	Sz, sz
Щ, щ	Szcz, Szcz
Ю, ю	<p>4) Ju, ju – na początku wyrazu, po samogłoskach oraz po ъ</p> <p>5) u – po Л</p> <p>6) iu – po innych spółgłoskach oraz po ь</p>
Я, я	<p>4) Ja, ja – na początku wyrazu, po samogłoskach oraz po ъ</p> <p>5) a – po Л</p> <p>6) ia – po innych spółgłoskach</p>
б, б	<p>1) pomija się – po л, przed а, у, е, я, ю</p> <p>2) і – przed о (po л - także wówczas, gdy występuje przed о - pomija się)</p>
Է, է	’ ’ ; ’

ZAŁĄCZNIK Nr 3

**SPOSÓB TRANSLITERACJI IMION I NAZWISK OSÓB NALEŻĄCYCH DO MNIEJSZOŚCI ORMIAŃSKIEJ,
ZAPISANYCH W ALFABECIE ORMIAŃSKIM**

Znaki alfabetu ormiańskiego	Znaki alfabetu polskiego
1	2
Ա, ա	A, a
Բ, բ	B, b
Գ, գ	G, g
Դ, դ	D, d
Ե, ե	1) Je, je - na początku wyrazu 2) E, e - w środku i na końcu wyrazu
Զ, զ	Z, z
Է, է	E, e
Ը, ը	Y, y
Թ, թ	T, t
Ժ, ժ	Ż, ż
Ի, ի	I, i
Լ, լ	L, l
Խ, խ	Ch, ch
Մ, մ	C, c
Կ, կ	K, k
Հ, հ	H, h
Ջ, ձ	Dz, dz
Ղ, ղ	Gh, gh
Շ, ՞	Cz, cz
Մ, մ	M, m
Թ, թ	J, j

ZAŁĄCZNIK Nr 4

SPOSÓB TRANSLITERACJI IMION I NAZWISK OSÓB NALEŻĄCYCH DO MNIEJSZOŚCI ROSYJSKIEJ, ZAPISANYCH W ALFABECIE ROSYJSKIM

Znaki alfabetu rosyjskiego	Znaki alfabetu polskiego
А, а	A, a
Б, б	B, b
В, в	W, w
Г, г	G, g
Д, д	D, d
Е, е	<ol style="list-style-type: none"> 1) Je, je – na początku wyrazu, po samogłoskach i po ъ, ь 2) e – po Л, Ж, Ш, Ч, Щ, Ц; w nazwiskach obcego pochodzenia e po wszystkich spółgłoskach zapisujemy jako e 3) ie – po wszystkich innych spółgłoskach
Ё, ё	<ol style="list-style-type: none"> 1) Jo, jo – na początku wyrazu, po samogłoskach i po ъ, ь 2) o – po Л, Ж, Ш, Ч, Щ 3) io – po wszystkich innych spółgłoskach
Ж, ж	Ż, ż
З, э	Z, z
И, и	<ol style="list-style-type: none"> 1) I, i; również po Ч, Щ 2) ji – po ь 3) y – po Ж, Ш, Ц
Й, й	J, j
К, к	K, k
Л, л	<ol style="list-style-type: none"> 3) L, l – przed e, ё, я, ю, и, ь 4) ł, ł – przed spółgłoskami, przed samogłoskami a, o, y, ы oraz na końcu wyrazu
М, м	M, m
Н, н	N, n
О, о	O, o
П, п	P, p
Р, р	R, r
С, с	S, s
Т, т	T, t
У, у	U, u
Ф, ф	F, f
Х, х	Ch, ch
Ц, ц	C, c
Ч, ч	Cz, cz
Ш, ш	Sz, sz
Щ, щ	Szcz, szcz

Ъ, ъ	omija się
Ы, ы	Y, y
Ь, ь	' - znak zmiękczenia; znak jest omijany, gdy występuje po Л, Ж, Ш, Щ oraz przed samogłoską
Э, э	E, e
Ю, ю	1) Ju, ju – na początku wyrazu oraz po samogłoskach i po ь, ъ 2) u – po Л 3) iu – po innych spółgłoskach
Я, я	1) Ja, ja – na początku wyrazu oraz po samogłoskach i po ь, ъ 2) a – po Л 3) ia – po innych spółgłoskach
’	omija się

ZAŁĄCZNIK Nr 5

SPOSÓB TRANSLITERACJI IMION I NAZWISK OSÓB NALEŻĄCYCH DO MNIEJSZOŚCI UKRAIŃSKIEJ, ZAPISANYCH W ALFABECIE UKRAIŃSKIM

Znaki alfabetu ukraińskiego	Znaki alfabetu polskiego
А, а	A, a
Б, б	B, b
В, в	W, w
Г, г	H, h
Ґ, ґ	G, g
Д, д	D, d
Е, е	E, e
Є, є	7) Je, je – na początku wyrazu, po samogłoskach i po ь, ъ 8) e – po Л 9) ie – po innych spółgłoskach
Ж, ж	Ż, ż
З, з	Z, z
И, и	Y, y
І, і	I, i
Ї, ї	Ji, ji
Й, й	J, j
К, к	K, k
Л, л	5) L, l – przed я, ю, ь 6) ł, ł – w pozostałych przypadkach

М, м	M, m
Н, н	N, n
О, о	O, o
П, п	P, p
Р, р	R, r
С, с	S, s
Т, т	T, t
У, у	U, u
Ф, ф	F, f
Х, х	Ch, ch
Ц, ц	C, c
Ч, ч	Cz, cz
Ш, ш	Sz, sz
Щ, щ	Szcz, szcz
Ь, ь	' '
Ю, ю	7) Ju, ju – na początku wyrazu oraz po samogłoskach 8) u – по Л 9) iu – po innych spółgłoskach
Я, я	7) Ja, ja – na początku wyrazu oraz po samogłoskach 8) a – по Л 9) ia – po innych spółgłoskach
' '	pomija się

ZAŁĄCZNIK Nr 6

SPOSÓB TRANSLITERACJI IMION I NAZWISK OSÓB NALEŻĄCYCH DO MNIEJSZOŚCI ŻYDOWSKIEJ, ZAPISANYCH W ALFABECIE HEBRAJSKIM

Znaki alfabetu hebrajskiego	Znaki alfabetu polskiego
1	2
א	a
ב	b
ב	w
ג	g
ג	g
ג'	dź
ד	d
ד	d
ה	h
ו	w
ו	u
ו	o
ז	z
ז'	ż
ח	ch
ט	t
י	j
כ	k
כ, ך	ch
ל	l
מ, ם	m
נ, ן	n
ס	s
ע	omija się
פ	p
ף	f
ץ צ	c

**SPOSÓB TRANSLITERACJI IMION I NAZWISK OSÓB NALEŻĄCYCH DO MNIEJSZOŚCI ŻYDOWSKIEJ,
ZAPISANYCH W ALFABECIE JIDYSZ**

Znaki alfabetu jidysz	Znaki alfabetu polskiego
א	pomija się
אַ	a
אָ	o
ב	b
ג	g
ד	d
שװ	dź
ה	h
ו	u
וּ	u
ווּ	w
וו	oj
ז	z
זש	ż
ח	ch
ט	t
שט	cz
י	1) j - na początku sylaby (przed samogłoską) 2) i - w środku lub na końcu sylaby (po spółgłosce)
יי	i
יי	ej
יי	aj
ך, כ	ch
כ	k
ל	l
ם, מ	m
ן, נ	n
ס	s
ע	e
ף, פ	p
ף, פ	f
ץ, צ	c
ק	k
ר	r
ש	sz
ת	s

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie Urzędowego Rejestru Gmin, w których jest używany język pomocniczy (Dz. U. Nr 102, poz. 856)

Na podstawie art. 10 ust. 7 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141 i Nr 62, poz. 550) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa sposób prowadzenia Urzędowego Rejestru Gmin, w których jest używany język pomocniczy, zwanego dalej "Urzędowym Rejestrem", oraz wzór wniosku rady gminy o wpisanie gminy do tego Rejestru.

§ 2

1. Urzędowy Rejestr jest prowadzony w formie elektronicznej w postaci tabeli.

2. Tabela, o której mowa w ust. 1, składa się z następujących kolumn:

- 1) kolejny numer pozycji;
- 2) gmina;
- 3) powiat;
- 4) województwo;
- 5) liczba mieszkańców gminy ogółem;
- 6) liczba mieszkańców gminy należących do mniejszości lub posługujących się językiem regionalnym;
- 7) język pomocniczy;
- 8) data podjęcia uchwały rady gminy o wyrażeniu zgody na wprowadzenie języka pomocniczego;
- 9) numer uchwały rady gminy o wyrażeniu zgody na wprowadzenie języka pomocniczego;
- 10) data wpisu gminy do Urzędowego Rejestru;
- 11) data wykreślenia gminy z Urzędowego Rejestru.

3. Informacje wpisywane do kolumn, o których mowa w ust. 2 pkt 2-4 i 7-9, są wprowadzane do Urzędowego Rejestru na podstawie informacji zawartych we wniosku rady gminy o wpisanie gminy do Urzędowego Rejestru.

4. Informacje wpisywane do kolumn, o których mowa w ust. 2 pkt 5 i 6, są wpisywane do nich po zweryfikowaniu przez ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych informacji dotyczących ogólnej liczby mieszkańców gminy oraz liczby mieszkańców gminy należących do mniejszości narodowej lub etnicznej, której język ma być używany jako język pomocniczy, albo liczby mieszkańców gminy posługujących się językiem regionalnym, jeżeli to ten język ma być używany jako język pomocniczy, zawartych we wniosku rady gminy o wpisanie gminy do Urzędowego Rejestru.

§ 3

Wzór wniosku rady gminy o wpisanie gminy do Urzędowego Rejestru stanowi załącznik do rozporządzenia.

§ 4

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIK

WZÓR

WNIOSEK

o wpisanie gminy do Urzędowego Rejestru Gmin, w których używany jest język pomocniczy

Gmina (nazwa)
Powiat (nazwa)
Województwo (nazwa)
Ogólna liczba mieszkańców gminy¹ 	Liczba mieszkańców gminy należących do mniejszości, której język ma być używany jako język pomocniczy²
Język pomocniczy (nazwa)
Data, numer i tytuł uchwały rady gminy

Załączniki:

- 1) uchwała rady gminy o wyrażeniu zgody na wprowadzenie języka pomocniczego wraz ze wskazaniem języka mniejszości narodowej lub etnicznej albo języka regionalnego, który ma być językiem pomocniczym;
- 2) określenie kosztów wprowadzenia języka pomocniczego w okresie pierwszego roku;

3) informacja wojewody o ważności uchwały rady gminy.

.....
(podpis i pieczęć przewodniczącego
rady gminy)

- ¹ Przez liczbę tę należy rozumieć liczbę ustaloną na podstawie aktualnych danych Głównego Urzędu Statystycznego.
- ² Przez liczbę tę należy rozumieć liczbę, o której mowa odpowiednio w art. 14 i art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141 i Nr 62, poz. 550), czyli liczbę ustaloną jako wynik ostatniego spisu powszechnego - odpowiednio liczbę mieszkańców gminy należących do konkretnej mniejszości narodowej lub etnicznej albo liczbę mieszkańców gminy posługujących się językiem regionalnym.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie Rejestru gmin, na których obszarze są używane nazwy w języku mniejszości, wzorów wniosków o wpisanie do tego Rejestru oraz o ustalenie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości narodowej lub etnicznej albo w języku regionalnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1486)

Na podstawie art. 13 ust. 10 i 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141 i Nr 62, poz. 550) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa sposób prowadzenia Rejestru gmin, na których obszarze używane są nazwy w języku mniejszości, szczegółowy zakres informacji umieszczanych w tym Rejestrze oraz wzory wniosków rady gminy o wpisanie gminy do Rejestru gmin i o ustalenie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości narodowej lub etnicznej albo w języku regionalnym.

§ 2

1. Rejestr gmin prowadzony jest w formie elektronicznej.
2. Rejestr gmin składa się z:
 - 1) Rejestru gmin, na obszarze których używane są dodatkowe nazwy ulic;
 - 2) Rejestru gmin, na obszarze których używane są dodatkowe nazwy miejscowości i obiektów fizjograficznych.
3. Każdej gminie wpisywanej do Rejestru gmin przypisuje się kolejny numer w Rejestrze, rozpoczynający się od symbolu odpowiednio: "NU/nn" dla gmin wpisywanych do Rejestru, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, oraz "NM/nn" dla gmin wpisywanych do Rejestru, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, gdzie "nn" oznacza kolejny numer pozycji w danym Rejestrze.

4. W Rejestrze, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, informacje są wprowadzane odrębnie dla każdej gminy i obejmują:

- 1) numer pozycji, pod jaką wpisywana jest gmina;
- 2) nazwę województwa, na którego obszarze znajduje się gmina;
- 3) nazwę powiatu, na którego obszarze znajduje się gmina;
- 4) nazwę gminy;
- 5) ogólną liczbę mieszkańców gminy;
- 6) ustaloną na podstawie wyników ostatniego spisu powszechnego liczbę mieszkańców gminy należących do mniejszości narodowej lub etnicznej, w języku której są proponowane dodatkowe nazwy, albo liczbę mieszkańców gminy posługujących się językiem regionalnym;
- 7) datę podjęcia oraz numer uchwały rady gminy w sprawie nadania dodatkowych nazw ulic;
- 8) datę podjęcia oraz numer uchwały rady gminy w sprawie złożenia wniosku o wpisanie gminy do Rejestru gmin, na obszarze których używane są dodatkowe nazwy;
- 9) datę wpisania gminy do Rejestru gmin.

5. W Rejestrze, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, informacje są wprowadzane odrębnie dla każdej dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego. Każdej dodatkowej nazwie przypisuje się numer składający się z numeru gminy, o którym mowa w ust. 3, oraz numeru pozycji, wynikającej z kolejności ustalania dodatkowych nazw w danej gminie.

6. Zakres informacji wprowadzanych do Rejestru, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, obejmuje:

- 1) numer przypisany dodatkowej nazwie miejscowości lub obiektu fizjograficznego;
- 1a) identyfikator Państwowego Rejestru Nazw Geograficznych;
- 2) nazwę województwa, na którego obszarze znajduje się gmina;
- 3) nazwę powiatu, na którego obszarze znajduje się gmina;
- 4) nazwę gminy;
- 5) datę podjęcia oraz numer uchwały rady gminy w sprawie złożenia wniosku o wpisanie gminy do Rejestru gmin, na obszarze których używane są dodatkowe nazwy;
- 6) oznaczenie rodzaju nazwy (nazwa miejscowości, nazwa obiektu fizjograficznego);
- 7) ogólną liczbę mieszkańców gminy;
- 8) ustaloną na podstawie wyników ostatniego spisu powszechnego liczbę mieszkańców gminy należących do mniejszości narodowej lub etnicznej, w języku której są proponowane dodatkowe nazwy, albo liczbę mieszkańców gminy posługujących się językiem regionalnym;
- 9) w przypadku miejscowości zamieszkałej - liczbę mieszkańców tej miejscowości biorących udział w konsultacjach oraz liczbę mieszkańców miejscowości biorących udział w konsultacjach, którzy opowiedzieli się za wprowadzeniem dodatkowej nazwy miejscowości;
- 10) urzędową nazwę miejscowości lub obiektu fizjograficznego;
- 11) dodatkową nazwę miejscowości lub obiektu fizjograficznego, zapisaną w języku mniejszości;
- 11a) język, w którym została ustalona dodatkowa nazwa;
- 12) adnotacje dotyczące opinii:
 - a) zarządów województw, na których terenie znajduje się obiekt fizjograficzny, dla którego ustalana jest dodatkowa nazwa w języku mniejszości lub w języku regionalnym,
 - b) wojewody,
 - c) Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych;

- 13) datę wpisu dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego do Rejestru gmin;
- 14) datę wykreślenia dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego z Rejestru gmin.

§ 3

Wzór wniosku rady gminy o wpisanie gminy do Rejestru gmin określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 4

Wzór wniosku rady gminy o ustalenie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości narodowej lub etnicznej albo w języku regionalnym określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 5

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK Nr 1

WZÓR

WNIOSEK

o wpisanie gminy do Rejestru gmin, na obszarze których używane są dodatkowe nazwy miejscowości lub obiektów fizjograficznych albo ulic

A. Dane ogólne

Gmina (nazwa)	
Powiat (nazwa)	
Województwo (nazwa)	
rodzaj dodatkowej nazwy¹:		
nazwa ulicy ?	nazwa miejscowości ?	nazwa obiektu fizjograficznego ?

Ogólna liczba mieszkańców gminy²	Liczba mieszkańców gminy należących do mniejszości, w języku której mają być używane dodatkowe nazwy³	
W przypadku miejscowości zamieszkaney:⁴		
Liczba mieszkańców miejscowości biorących udział w konsultacjach 	Liczba mieszkańców miejscowości biorących udział w konsultacjach, którzy opowiedzieli się za ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości 	

B. Dane dotyczące dodatkowych nazw miejscowości lub obiektów fizjograficznych, o ustalenie których występuje rada gminy⁵

Nazwy miejscowości	
Urzędowa nazwa miejscowości	Proponowana dodatkowa nazwa
1.	1.
2.	2.
Nazwy obiektów fizjograficznych	
Urzędowa nazwa	Proponowana dodatkowa nazwa
1.	1.
2.	2.

Język, w którym ma być używana dodatkowa nazwa	

C. Dane dotyczące uchwały rady gminy:

Data, numer i tytuł uchwały rady gminy
---	----------------

Załączniki:

- 1) uchwała rady gminy w sprawie złożenia wniosku o wpisanie gminy do Rejestru gmin, na obszarze których używane są nazwy w języku mniejszości;
- 2) uchwała rady gminy w sprawie ustalenia dodatkowej nazwy ulicy⁶;
- 3) szczegółowy kosztorys wymiany tablic informacyjnych, o której mowa w art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141, z późn. zm.);
- 4) informacja wojewody o ważności uchwał rady gminy, wymienionych w pkt 1 i 2;
- 5) wniosek o ustalenie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego⁷.

.....
(podpis i pieczęć przewodniczącego
rady gminy)

¹ Postawić znak x przy rodzaju dodatkowych nazw, które mają być używane na obszarze gminy.

² Przez liczbę tę należy rozumieć liczbę ustaloną na podstawie aktualnych danych Głównego Urzędu Statystycznego.

³ Przez liczbę tę należy rozumieć liczbę, o której mowa odpowiednio w art. 14 i art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141, z późn. zm.), czyli liczbę ustaloną jako wynik ostatniego spisu powszechnego - odpowiednio liczbę mieszkańców gminy należących do konkretnej mniejszości narodowej lub etnicznej albo liczbę mieszkańców gminy posługujących się językiem regionalnym.

⁴ Wypełnić, jeżeli podstawą wystąpienia z wnioskiem był wynik konsultacji przeprowadzonych w miejscowości zamieszkaniej.

⁵ Dane wypełnia się, jeżeli gmina przedkłada wraz z wnioskiem o wpisanie gminy do Rejestru także wnioski o ustalenie dodatkowych nazw miejscowości lub obiektów fizjograficznych, uwzględniając wszystkie nazwy, o ustalenie których gmina występuje.

⁶ Uchwałę dołącza się wyłącznie w przypadku, gdy rada gminy składa wniosek o wpisanie gminy do Rejestru gmin w związku z ustaleniem dodatkowej nazwy ulicy.

⁷ Dołącza się wyłącznie w przypadku, gdy rada gminy składa wniosek o wpisanie gminy do Rejestru gmin w związku z ustaleniem dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego.

ZAŁĄCZNIK Nr 2

WZÓR

(podpis i pieczęć przewodniczącego rady gminy)

WNIOSEK

o ustalenie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego

Gmina (nazwa)	
Powiat (nazwa)	
Województwo (nazwa)	
oznaczenie rodzaju dodatkowej nazwy:		
nazwa miejscowości ☐	nazwa obiektu fizjograficznego ☐	
Urzędowa nazwa miejscowości lub obiektu fizjograficznego		
Proponowana dodatkowa nazwa miejscowości lub obiektu fizjograficznego*		

Załączniki:

- 1) uchwała rady gminy w sprawie ustalenia dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego;
- 2) w przypadku obiektu fizjograficznego - opinie zarządów województw, na których terenie obiekt się znajduje;
- 3) omówienie wyników konsultacji przeprowadzonych w trybie art. 5a ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);
- 4) informacja o kosztach finansowych wprowadzenia proponowanej zmiany.

.....
(podpis i pieczęć przewodniczącego
rady gminy)

* Zapisana w alfabecie języka, w którym ma być używana.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 10 sierpnia 2005 r. w sprawie umieszczania na znakach i tablicach dodatkowych nazw w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym (Dz. U. Nr 157, poz. 1320)

Na podstawie art. 13 ust. 12 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141 i Nr 62, poz. 550) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa szczegóły dotyczące umieszczania na znakach i tablicach, obok umieszczonych w języku polskim urzędowych nazw miejscowości i obiektów fizjograficznych oraz nazw ulic, dodatkowych nazw w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym, zwanych dalej "dodatkowymi nazwami".

§ 2

1. W przypadku gdy na znakach i tablicach występuje jedna nazwa w języku polskim, wielkość liter, którymi zapisano dodatkową nazwę, powinna być taka sama jak wielkość liter, którymi zapisano nazwę w języku polskim.
2. W przypadku gdy na znakach i tablicach występuje więcej niż jedna nazwa w języku polskim, wielkość liter, którymi zapisano dodatkowe nazwy, powinna być o jedną czwartą mniejsza w stosunku do wielkości liter, którymi zapisano nazwy w języku polskim.

§ 3

Krój liter, którymi zapisano dodatkowe nazwy, powinien być taki sam jak krój liter, którymi zapisano nazwy w języku polskim.

§ 4

Dodatkowe nazwy umieszczane na znakach i tablicach są zapisane literami alfabetu właściwego dla języka danej mniejszości narodowej lub etnicznej albo dla języka regionalnego, z uwzględnieniem specyficznych dla tego alfabetu znaków diakrytycznych.

§ 5

Dodatkowe nazwy umieszczane są pod nazwami w języku polskim w taki sposób, aby środek dodatkowej nazwy i środek nazwy w języku polskim znajdowały się na jednej osi.

§ 6

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie dyplomów, zaświadczeń lub certyfikatów potwierdzających znajomość języka pomocniczego (Dz. U. Nr 119, poz. 1013)

Na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141 i Nr 62, poz. 550) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa wykaz dyplomów, zaświadczeń lub certyfikatów potwierdzających znajomość języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego.

§ 2. Wykaz dyplomów, zaświadczeń i certyfikatów określa załącznik do rozporządzenia.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIK

WYKAZ DYPLOMÓW, ZAŚWIADCZEŃ LUB CERTYFIKATÓW POTWIERDZAJĄCYCH ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH I ETNICZNYCH ORAZ JĘZYKA REGIONALNEGO

- 1) dyplom ukończenia:
 - a) studiów na kierunku filologia w zakresie odpowiedniego języka obcego,
 - b) studiów w specjalności odpowiedniego języka obcego lub lingwistyki stosowanej w zakresie odpowiedniego języka obcego,
 - c) nauczycielskiego kolegium języków obcych w specjalności danego języka obcego;
- 2) świadectwo dojrzałości potwierdzające znajomość odpowiedniego języka, uzyskane po ukończeniu szkoły prowadzącej nauczanie języka mniejszości narodowej lub etnicznej albo nauczanie języka regionalnego;
- 3) wydany za granicą dokument:
 - a) potwierdzający ukończenie studiów wyższych - uznaje się język wykładowy,
 - b) potwierdzający ukończenie studiów wyższych na kierunku filologia w zakresie odpowiedniego języka obcego,
 - c) uznany za równoważny świadectwu dojrzałości - uznaje się język wykładowy;
- 4) zaświadczenie o zdanym egzaminie resortowym:

- a) w Ministerstwie Spraw Zagranicznych,
 - b) w Ministerstwie Gospodarki i Pracy,¹⁾
 - c) w Ministerstwie Obrony Narodowej - od poziomu 3333 według STANAG 6001;
- 5) certyfikat potwierdzający znajomość języka obcego wydany przez Krajową Szkołę Administracji Publicznej w wyniku lingwistycznego postępowania sprawdzającego;
- 6) dokument potwierdzający wpis na listę tłumaczy przysięgłych;
- 7) dokumenty potwierdzające znajomość języka kaszubskiego:
- a) świadectwo ukończenia podyplomowych studiów pedagogiczno-metodycznych w zakresie nauczania języka kaszubskiego organizowanych przez Uniwersytet Gdański,
 - b) zaświadczenie potwierdzające znajomość języka kaszubskiego wydane przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie dla potrzeb nauczania lub prowadzenia zajęć w szkołach umożliwiających uczniom podtrzymywanie tożsamości narodowej, etnicznej i językowej, stosownie do przepisów w sprawie kwalifikacji wymaganych od nauczycieli;
- 8) dokumenty potwierdzające zdanie egzaminów ze znajomości języka niemieckiego:
- a) Zertifikat Deutsch (ZD), Die Zentrale Mittelstufenprüfung (ZMP), Die Zentrale Oberstufenprüfung (ZOP), Das Kleine Deutsche Sprachdiplom (KDS), Das Grosse Deutsche Sprachdiplom (GDS) - egzaminy organizowane przez Goethe Institut,
 - b) Prüfung Wirtschaftsdeutsch International (PWD) - egzaminy organizowane przez Goethe Institut, Niemiecką Izbę Przemysłowo-Handlową i Instytut Carla Duisberga,
 - c) Österreichisches Sprachdiplom für Deutsch als Fremdsprache (ÖSD) - od poziomu Mittelstufe, Diplom Wirtschaftssprache Deutsch (DWD) - egzaminy organizowane przez Instytut Austriacki,
 - d) Zertifikat Deutsch (B1), Zertifikat Deutsch Plus (B2), Zertifikat Deutsch für den Beruf (B2) - egzaminy TELC (The European Language Certificates) administrowane przez WBT (Weiterbildungs-Testsysteme GmbH),
 - e) Deutsches Sprachdiplom (DSD I), Deutsches Sprachdiplom (DSD II) - egzaminy organizowane przez Kultusministerkonferenz;
- 9) dokumenty potwierdzające zdanie egzaminów ze znajomości języka rosyjskiego:
- a) Русский Язык. Деловое Общение (Бизнес и Коммерция) – od poziomu Средний Уровень – wydawany przez Państwowy Instytut Języka Rosyjskiego im. A. Puszkina;
 - b) Европейские Сертификаты по языкам, Сертификат по русскому языку egzamin TELC (The European Language Certificates) administrowany przez WBT (Weiterbildungs-Testsysteme GmbH)
- 10) dokument potwierdzający zdanie egzaminu ze znajomości języka romskiego: dyplom ukończenia studiów na kierunku filologia romska w Section de langues et Civilization Rromani organizowanych przez Institut National des Langues et Civilisations Orientales w Paryżu.

¹⁾ Zaświadczenie o zdanym egzaminie resortowym przeprowadzanym przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy oraz przez jego wszystkich poprzedników i następców prawnych.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 marca 2002 r. sprawie wypadków, w których nazwom i tekstom w języku polskim mogą towarzyszyć wersje w przekładzie na język obcy (Dz. U. Nr 37, poz. 349 z późn. zm.)

Na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. Nr 90, poz. 999 i z 2000 r. Nr 29, poz. 358) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa wypadki i granice, w których nazwom i tekstom w urzędach i instytucjach użyteczności publicznej, a także przeznaczonym do odbioru publicznego oraz w środkach transportu publicznego, sporządzonym w języku polskim, mogą towarzyszyć wersje w przekładzie na język obcy.

§ 2. 1. Nazwom i tekstom w języku polskim znajdującym się:

- 1) ⁽¹⁾ w miejscowościach, w których występują zwarte środowiska mniejszości narodowych, etnicznych lub społeczności posługującej się językiem regionalnym,
 - 2) w strefie nadgranicznej,
 - 3) w miastach, w których znajdują się przedstawicielstwa obcych państw, siedziby organizacji międzynarodowych bądź firm zagranicznych,
 - 4) przy międzynarodowych drogach tranzytowych,
 - 5) w miejscowościach wypoczynkowych i uzdrowiskowych oraz miejscowościach cechujących się uznanymi walorami rekreacyjnymi lub krajobrazowymi,
 - 6) ⁽²⁾ w polskich placówkach zagranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. Nr 128, poz. 1403 oraz z 2004 r. Nr 273, poz. 2703),
 - 7) ⁽³⁾ na lotniskach w rozumieniu ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze (Dz. U. z 2006 r. Nr 100, poz. 696, z późn. zm.),
 - 8) ⁽⁴⁾ na pokładach statków powietrznych zarejestrowanych w Polsce w rozumieniu ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze,
 - 9) ⁽⁵⁾ w zintegrowanych węzłach przesiadkowych w rozumieniu ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2011 r. Nr 5, poz. 13),
 - 10) ⁽⁶⁾ w portach i przystaniach morskich w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o portach i przystaniach morskich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 179),
 - 11) ⁽⁷⁾ na pokładach statków morskich o polskiej przynależności w rozumieniu ustawy z dnia 18 września 2001 r. - Kodeks morski (Dz. U. z 2009 r. Nr 217, poz. 1689, z 2010 r. Nr 127, poz. 857 oraz z 2011 r. Nr 80, poz. 432),
 - 12) ⁽⁸⁾ na pokładach statków polskich w rozumieniu ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 857, z późn. zm.),
 - 13) ⁽⁹⁾ w bankomatach w rozumieniu ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. Nr 169, poz. 1385, z późn. zm.),
 - 14) ⁽¹⁰⁾ w automatach biletowych
- mogą towarzyszyć wersje w przekładzie na język obcy.

2. Dokonywanie przekładu dotyczy nazw i tekstów:

1) umieszczonych:

- a) na tablicy urzędu lub instytucji użyteczności publicznej,
- b) w innym eksponowanym miejscu przeznaczonym do informowania,
- c) w środkach transportu publicznego,

2) przeznaczonych do odbioru publicznego.

3. ⁽¹¹⁾ Przekład umieszcza się pod tekstem sporządzonym w języku polskim lub w formie załącznika do tego tekstu, lub w inny sposób stanowiący uzupełnienie nazw i tekstów sporządzonych w języku polskim.

4. ⁽¹²⁾ W wypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, językiem obcym powinien być w szczególności język mniejszości narodowych lub etnicznych albo język regionalny.

4a. ⁽¹³⁾ W wypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, językiem obcym powinien być w szczególności język urzędowy sąsiadującego państwa.

4b. ⁽¹⁴⁾ W wypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 3-14, językiem obcym powinien być jeden z języków urzędowych Unii Europejskiej.

5. Przekładu nazw i tekstów można dokonywać na więcej niż jeden język obcy.

§ 3. 1. Przekład, o którym mowa w § 2, obejmuje:

- 1) nazwę urzędu lub instytucji użyteczności publicznej,
- 2) zasady wstępu do urzędu lub instytucji użyteczności publicznej,
- 3) informację pozwalającą osobie zainteresowanej na skierowanie sprawy do właściwej komórki organizacyjnej urzędu lub instytucji użyteczności publicznej,
- 4) inne informacje ułatwiające korzystanie z działalności podmiotów, o których mowa w pkt 1,
- 5) ⁽¹⁵⁾ informacje istotne ze względów bezpieczeństwa oraz ułatwiające korzystanie z obiektów oraz urządzeń, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 7-14.

2. W środkach transportu publicznego przekład obejmuje:

- 1) najważniejsze postanowienia regulaminu przejazdu,
- 2) sposób posługiwania się urządzeniami znajdującymi się w środkach przejazdu,
- 3) inne informacje ułatwiające korzystanie ze środków transportu publicznego.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przypisy:

¹⁾ § 2 ust. 1 pkt 1 zmieniony przez § 1 pkt 1 lit. a) rozporządzenia z dnia 19 kwietnia 2006 r. (Dz.U.2006.75.526) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 19 maja 2006 r.

²⁾ § 2 ust. 1 pkt 6 dodany przez § 1 pkt 1 lit. b) rozporządzenia z dnia 19 kwietnia 2006 r. (Dz.U.2006.75.526) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 19 maja 2006 r.

³⁾ § 2 ust. 1 pkt 7 dodany przez § 1 pkt 1 lit. a) rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.

⁴⁾ § 2 ust. 1 pkt 8 dodany przez § 1 pkt 1 lit. a) rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.

⁵⁾ § 2 ust. 1 pkt 9 dodany przez § 1 pkt 1 lit. a) rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.

- ⁶⁾ § 2 ust. 1 pkt 10 dodany przez § 1 pkt 1 lit. a) rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.
- ⁷⁾ § 2 ust. 1 pkt 11 dodany przez § 1 pkt 1 lit. a) rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.
- ⁸⁾ § 2 ust. 1 pkt 12 dodany przez § 1 pkt 1 lit. a) rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.
- ⁹⁾ § 2 ust. 1 pkt 13 dodany przez § 1 pkt 1 lit. a) rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.
- ¹⁰⁾ § 2 ust. 1 pkt 14 dodany przez § 1 pkt 1 lit. a) tiret drugie rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.
- ¹¹⁾ § 2 ust. 3 zmieniony przez § 1 pkt 1 lit. b) rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.
- ¹²⁾ § 2 ust. 4:
- zmieniony przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 19 kwietnia 2006 r. (Dz.U.2006.75.526) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 19 maja 2006 r.
 - zmieniony przez § 1 pkt 1 lit. b) rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.
- ¹³⁾ § 2 ust. 4a dodany przez § 1 pkt 1 lit. c) rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.
- ¹⁴⁾ § 2 ust. 4b dodany przez § 1 pkt 1 lit. c) rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.
- ¹⁵⁾ § 3 ust. 1 pkt 5 dodany przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 29 września 2011 r. (Dz.U.2011.224.1349) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 3 listopada 2011 r.

Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 10)

Art. 1. Ustawa określa zasady zmiany imienia lub nazwiska na inne imię lub nazwisko oraz właściwość organów administracji publicznej i tryb postępowania w sprawach zmiany imienia lub nazwiska.

Art. 2. Ustawę stosuje się do:

- 1) obywateli polskich;
- 2) cudzoziemców nieposiadających obywatelstwa żadnego państwa, jeżeli posiadają w Rzeczypospolitej Polskiej miejsce pobytu stałego;
- 3) cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, z zastrzeżeniem art. 4 ust. 2.

Art. 3. W rozumieniu ustawy:

- 1) zmiana imienia oznacza zmianę na inne imię lub zmianę pisowni imienia;
- 2) zmiana nazwiska oznacza zmianę na inne nazwisko, zmianę pisowni nazwiska lub zmianę nazwiska ze względu na formę właściwą dla rodzaju żeńskiego lub męskiego;
- 3) członkiem rodziny jest małżonek i wstępny osoby ubiegającej się o zmianę imienia lub nazwiska.

Art. 4. 1. Zmiany imienia lub nazwiska można dokonać wyłącznie z ważnych powodów, w szczególności gdy dotyczą zmiany:

- 1) imienia lub nazwiska ośmieszającego albo nieliczącego z godnością człowieka;
- 2) na imię lub nazwisko używane;
- 3) na imię lub nazwisko, które zostało bezprawnie zmienione;
- 4) na imię lub nazwisko noszone zgodnie z przepisami prawa państwa, którego obywatelstwo również się posiada.

2. Zmiany imienia lub nazwiska cudzoziemca, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, można dokonać wyłącznie ze szczególnie ważnych powodów związanych z zagrożeniem jego prawa do życia, zdrowia, wolności lub bezpieczeństwa osobistego.

Art. 5. Zmiany nazwiska nie dokonuje się w przypadku ubiegania się o zmianę na nazwisko historyczne, wstawione w dziedzinie kultury, nauki, działalności politycznej, społecznej albo wojskowej, chyba że osoba ubiegająca się o zmianę nazwiska posiada członków rodziny o tym nazwisku.

Art. 6. 1. Po zmianie nazwiska, z zastrzeżeniem art. 4 ust. 1 pkt 4, nazwisko nie może składać się z więcej niż dwóch członów.

2. Po zmianie imienia można mieć najwyżej dwa imiona.

Art. 7. 1. Zmiana nazwiska może dotyczyć nazwiska noszonego aktualnie lub nazwiska rodowego.

2. Zmiana nazwiska noszonego po zawarciu małżeństwa, gdy jest ono tożsame z nazwiskiem rodowym, rozciąga się na nazwisko rodowe wyłącznie na wyraźne żądanie osoby ubiegającej się o zmianę nazwiska.

Art. 8. 1. Zmiana nazwiska obojga rodziców rozciąga się na małoletnie dzieci i na dzieci, które zrodzą się z tego małżeństwa.

2. Zmiana nazwiska jednego z rodziców rozciąga się na małoletnie dzieci pod warunkiem, że drugi z rodziców wyraził na to zgodę, chyba że nie ma on pełnej zdolności do czynności prawnych, nie żyje lub nie jest znany albo jest pozbawiony władzy rodzicielskiej. Jeżeli w chwili zmiany nazwiska dziecko ukończyło 13 lat, do zmiany nazwiska dziecka jest potrzebne także wyrażenie zgody przez dziecko.

3. W przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka, każde z nich może zwrócić się do sądu opiekuńczego o wyrażenie zgody na zmianę nazwiska dziecka.

4. Zgoda dziecka oraz drugiego z rodziców na zmianę nazwiska dziecka powinna zostać wyrażona osobiście przed organami, o których mowa w art. 12, lub w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym. Osoby zamieszkałe za granicą mogą wyrazić zgodę za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 9. 1. Zmiana imienia lub nazwiska następuje na pisemny wniosek osoby ubiegającej się o zmianę, zwanej dalej "wnioskodawcą".

2. Zmiana imienia lub nazwiska małoletniego dziecka następuje na pisemny wniosek przedstawiciela ustawowego dziecka. Przepisy art. 8 ust. 2-4 stosuje się odpowiednio.

Art. 10. 1. Wniosek o zmianę imienia lub nazwiska składa się osobiście do organu, o którym mowa w art. 12.

2. Osoby zamieszkałe za granicą wniosek o zmianę nazwiska mogą złożyć za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Dopuszcza się złożenie wniosku o zmianę nazwiska bez zachowania wymogów określonych w ust. 1 i 2 pod warunkiem dokonania tej czynności w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym.

Art. 11. 1. Wniosek o zmianę imienia lub nazwiska zawiera:

- 1) dane osoby, której zmiana dotyczy:
 - a) imię (imiona), nazwisko oraz nazwisko rodowe,
 - b) adres miejsca zameldowania na pobyt stały lub ostatni pobyt stały,
 - c) w przypadku braku miejsca zameldowania na pobyt, o którym mowa w lit. b, adres pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące,
 - d) numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności, zwany dalej "numerem PESEL";

2) imię i nazwisko, na jakie ma nastąpić zmiana;

3) uzasadnienie.

2. Do wniosku o zmianę nazwiska dołącza się:

- 1) odpis zupełny aktu urodzenia;
- 2) odpis zupełny aktu małżeństwa;
- 3) odpisy zupełne aktów urodzenia małoletnich dzieci, jeżeli zmiana nazwiska rozciąga się na dzieci;
- 4) inne dokumenty uzasadniające zmianę nazwiska.

3. Do wniosku o zmianę imienia dołącza się:

- 1) odpis zupełny aktu urodzenia;
- 2) odpis zupełny aktu małżeństwa;
- 3) inne dokumenty uzasadniające zmianę imienia.

4. Do wniosku nie dołącza się dokumentów wymienionych w ust. 2 pkt 1-3 oraz w ust. 3 pkt 1-2, jeżeli zostały sporządzone w urzędzie stanu cywilnego, w którym osoba ubiega się o zmianę nazwiska.

5. W przypadkach, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 2, wnioskodawca przedstawia do wglądu dokument stwierdzający tożsamość.

6. Jeżeli dokument, o którym mowa w ust. 5, nie zawiera numeru PESEL, wnioskodawca przedstawia również powiadomienie o nadaniu numeru PESEL albo zaświadczenie o nadaniu tego numeru na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 993, z późn. zm.²⁾).

Art. 12. 1. Decyzję o wyrażeniu zgody na zmianę imienia lub nazwiska bądź o odmowie wyrażenia zgody na zmianę imienia lub nazwiska wydaje kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego wnioskodawcy albo jego zastępcę, a w przypadku braku takiego miejsca - kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy ze względu na ostatnie miejsce pobytu stałego wnioskodawcy albo jego zastępcę.

2. Jeżeli nie można ustalić właściwości miejscowej w sposób wskazany w ust. 1, w sprawach określonych w ustawie rozstrzyga kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy dla miasta stołecznego Warszawy albo jego zastępca.

Art. 13. 1. Organy, o których mowa w art. 12, o zmianie imienia lub nazwiska niezwłocznie informują:

- 1) kierownika urzędu stanu cywilnego właściwego ze względu na miejsce sporządzenia aktu urodzenia i małżeństwa wnioskodawcy, a także miejsce sporządzenia aktów urodzenia jego małoletnich dzieci, jeżeli zmiana nazwiska rozciąga się na dzieci, przekazując decyzję o zmianie imienia lub nazwiska;
- 2) organ gminy prowadzący ewidencję ludności właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego wnioskodawcy i jego małoletnich dzieci, jeżeli zmiana nazwiska rozciąga się na dzieci; w przypadku braku miejsca pobytu stałego tych osób - organ gminy prowadzący ewidencję ludności właściwy ze względu na ich ostatnie miejsce pobytu stałego lub organ gminy prowadzący ewidencję ludności właściwy ze względu na miejsce pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące, jeżeli wnioskodawca lub jego małoletnie dzieci są zameldowani wyłącznie na ten pobyt, przekazując zawiadomienie o zmianie imienia lub nazwiska;
- 3) ministra właściwego do spraw wewnętrznych, który prowadzi ewidencję ludności w formie zbioru danych osobowych Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL), jeżeli wnioskodawca lub jego małoletnie dzieci na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nigdy nie posiadali miejsca pobytu stałego oraz nie posiadają miejsca pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące, przekazując zawiadomienie o zmianie imienia lub nazwiska;
- 4) organ, który wydał dowód osobisty wnioskodawcy i jego małoletnim dzieciom, jeżeli zmiana nazwiska rozciąga się na te dzieci, przekazując zawiadomienie o zmianie imienia lub nazwiska.

2. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2-4, zawiera:

- 1) dane, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 1;
- 2) imię (imiona) lub nazwisko (nazwiska), na jakie nastąpiła zmiana;
- 3) nazwę organu, który wydał decyzję o zmianie imienia lub nazwiska;
- 4) oznaczenie i datę wydania decyzji.

3. Decyzja i zawiadomienie, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być przekazywane przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej lub na informatycznych nośnikach danych, w formie dokumentów elektronicznych.

Art. 14. 1. Określone w ustawie zadania i kompetencje kierownika urzędu stanu cywilnego i jego zastępcy są zadaniami z zakresu administracji rządowej.

2. Wojewodowie sprawują nadzór nad realizacją zadań, o których mowa w art. 12 i art. 13 ust. 1, przez kierowników urzędów stanu cywilnego.

3. Wojewoda jest organem wyższego stopnia w sprawach prowadzonych na podstawie ustawy.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje zwierzchni nadzór nad sprawami objętymi niniejszą ustawą.

Art. 15. W ustawie z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 993, z późn. zm.³⁾) w art. 14:

1) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Dane dotyczące zmiany stanu cywilnego oraz innych zmian w aktach stanu cywilnego kierownik urzędu stanu cywilnego przekazuje niezwłocznie do organu gminy właściwego ze względu na miejsce pobytu stałego osoby, której dane dotyczą, a w przypadku braku miejsca pobytu stałego osoby - do organu właściwego ze względu na ostatnie miejsce pobytu stałego lub czasowego trwającego ponad 3 miesiące oraz do organu, który wydał dowód osobisty.";

2) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

"1a. Do przekazywania danych dotyczących zmiany imienia lub nazwiska dokonanej na podstawie ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. Nr 220, poz. 1414) stosuje się przepisy tej ustawy.";

3) uchyla się ust. 3.

Art. 16. W ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 225, poz. 1635, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

"6) dokonanie czynności urzędowej i wydanie zaświadczenia w sprawach o zmianę imienia (imion) lub nazwiska osób, którym bezprawnie je zmieniono, a także zstępnych i małżonków tych osób";

2) w części I załącznika uchyla się ust. 6.

Art. 17. Traci moc ustawa z dnia 15 listopada 1956 r. o zmianie imion i nazwisk (Dz. U. z 2005 r. Nr 233, poz. 1992 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 125).

Art. 18. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz ustawę z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, z 2007 r. Nr 21, poz. 125 oraz z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 171, poz. 1056 i Nr 195, poz. 1198.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, z 2007 r. Nr 21, poz. 125 oraz z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 171, poz. 1056 i Nr 195, poz. 1198.

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 64, poz. 427, Nr 124, poz. 859, Nr 127, poz. 880 i Nr 128, poz. 883 oraz z 2008 r. Nr 44, poz. 262, Nr 63, poz. 394, Nr 182, poz. 1121, Nr 195, poz. 1198 i Nr 216, poz. 1367.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz. U. Nr 166, poz. 1612, z późn. zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1

1. Ustawa określa:

- 1) zasady i tryb ustalania, dokonywania zmian i znoszenia urzędowych nazw miejscowości i ich części oraz urzędowych nazw obiektów fizjograficznych;
- 2) zasady działania Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych;
- 3) sposób ustalania i ogłaszania wykazów urzędowych nazw miejscowości i ich części oraz obiektów fizjograficznych.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się do ustalania, dokonywania zmian i znoszenia urzędowych nazw w zakresie uregulowanym przepisami o ochronie przyrody, a także w przypadkach, gdy urzędową nazwę określa odrębna ustawa.

Rozdział 2

Komisja Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych

Art. 4

1. Tworzy się Komisję Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych, zwaną dalej "Komisją", jako organ opiniodawczo-doradczy w sprawach ustalania, dokonywania zmian i znoszenia urzędowych nazw miejscowości i ich części oraz obiektów fizjograficznych, zwanych dalej "urzędowymi nazwami".

2. Komisja działa przy ministrze właściwym do spraw administracji publicznej.

3. Do zadań Komisji należy:

- 1) opiniowanie wniosków o ustalenie, zmianę lub zniesienie urzędowych nazw;
- 2) opiniowanie projektów wykazów, o których mowa w art. 9 ust. 1;
- 3) wnioskowanie o ustalenie, zmianę lub zniesienie urzędowych nazw miejscowości niezamieszkanymi i ich części;
- 4) wyrażanie opinii w innych sprawach dotyczących realizacji ustawy.

4. Minister właściwy do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb pracy Komisji, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawnej pracy Komisji;
- 2) wysokość wynagrodzenia przysługującego członkom za udział w posiedzeniach Komisji, uwzględniając, że maksymalna wysokość wynagrodzenia nie może przekroczyć 60 % minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego w odrębnych przepisach.

Art. 5

1. W skład Komisji wchodzi:

- 1) przewodniczący, którym jest przedstawiciel nauki z dziedziny językoznawstwa, powoływany na czteroletnią kadencję przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej spośród osób wskazanych przez Prezesa Polskiej Akademii Nauk;

- 2) zastępca przewodniczącego, powoływany na czteroletnią kadencję przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej na wniosek przewodniczącego Komisji spośród członków Komisji, o których mowa w pkt 4;
 - 3) sekretarz, którym jest przedstawiciel ministra właściwego do spraw administracji publicznej;
 - 4) sześciu członków powoływanych na czteroletnią kadencję przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej spośród przedstawicieli nauki zgłoszonych przez rady wydziałów szkół wyższych oraz rady naukowe komitetów i instytutów Polskiej Akademii Nauk - z dziedzin: językoznawstwa, historii, geografii i kartografii;
 - 5) po jednym przedstawicielu: Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, Głównego Geodety Kraju oraz Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, powoływanym na czteroletnią kadencję przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej,
 - 6) ⁽¹⁾ sekretarz Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, utworzonej na podstawie przepisu art. 23 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141).
2. Minister właściwy do spraw administracji publicznej odwołuje członka Komisji przed upływem kadencji w przypadku:
- 1) złożenia rezygnacji;
 - 2) wniosku organu, który zgłosił kandydata na członka.
3. Obsługę administracyjną prac Komisji zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw administracji publicznej.
4. Koszty działalności Komisji są pokrywane z budżetu państwa w części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw administracji publicznej.

Ustawa z dnia 17 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062)

Art. 5.

§1. Językiem urzędowym jest język polski.

§2. Osoba niewładająca w wystarczającym stopniu językiem polskim ma prawo do występowania przed sądem w znanym przez nią w języku i bezpłatnego korzystania z pomocy tłumacza.

§3. O przyznaniu tłumacza osobie, o której mowa w § 2, orzeka sąd właściwy do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji. Wniosek o przyznanie tłumacza zgłoszony w toku sprawy rozpoznaje sąd tej instancji, w której sprawa się toczy.

PRZEPISY DOTYCZĄCE KULTURY

Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2016 r. poz. 639, z późn. zm.)

Art. 2

1. Prawo rozpowszechniania programów radiowych i telewizyjnych przysługuje jednostkom publicznej radiofonii i telewizji oraz osobom fizycznym, osobom prawnym i osobowym spółkom handlowym, które uzyskały koncesję na taką działalność, albo - w przypadku programów telewizyjnych rozpowszechnianych wyłącznie w systemach teleinformatycznych - wpis do rejestru takich programów.

2. Ustawy nie stosuje się do:

- 1) programu rozpowszechnianego lub rozprowadzanego wyłącznie w obrębie jednego budynku;
- 2) programu rozpowszechnianego lub rozprowadzanego w systemie, w którym urządzenia nadawcze i odbiorcze należą do tej samej osoby, prowadzącej działalność gospodarczą lub inną zarejestrowaną działalność publiczną, a treść programu ogranicza się do spraw związanych z tą działalnością i jest adresowana do pracowników lub innego określonego kręgu osób związanych z nadawcą;
- 3) programu rozprowadzanego w sieci kablowej, jeżeli liczba indywidualnych odbiorców nie przekracza 250;
- 4) ⁽⁵⁾ programów radiowych rozpowszechnianych wyłącznie w systemach teleinformatycznych oraz audialnych usług na żądanie;
- 5) ⁽⁶⁾ korespondencji prowadzonej z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej;
- 6) ⁽⁷⁾ elektronicznych wersji dzienników i czasopism oraz prasy udostępnianej w systemie teleinformatycznym pod warunkiem że nie składają się w przeważającej części z audycji audiowizualnych;
- 7) ⁽⁸⁾ gier losowych i zakładów wzajemnych, chyba że są częścią audycji usługi medialnej.

Art. 18

1. Audycje lub inne przekazy nie mogą propagować działań sprzecznych z prawem, z polską racją stanu oraz postaw i poglądów sprzecznych z moralnością i dobrem społecznym, w szczególności nie mogą zawierać treści nawołujących do nienawiści lub dyskryminujących ze względu na rasę, niepełnosprawność, płeć, wyznanie lub narodowość.

Art. 21

1a. Programy publicznej radiofonii i telewizji powinny:

- 8a) uwzględnianie potrzeb mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, w tym emitowanie programów informacyjnych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym;

Art. 18

1. Organy władzy publicznej są obowiązane podejmować odpowiednie środki w celu wspierania działalności zmierzającej do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości.

2. Środkami, o których mowa w ust. 1, mogą być w szczególności dotacje celowe lub podmiotowe na:

- 1) działalność instytucji kulturalnych, ruchu artystycznego i twórczości mniejszości oraz imprez artystycznych mających istotne znaczenie dla kultury mniejszości;
- 2) inwestycje służące zachowaniu tożsamości kulturowej mniejszości;
- 3) wydawanie książek, czasopism, periodyków i druków ulotnych w językach mniejszości lub w języku polskim, w postaci drukowanej oraz w innych technikach zapisu obrazu i dźwięku;
- 4) wspieranie programów telewizyjnych i audycji radiowych realizowanych przez mniejszości;
- 5) ochronę miejsc związanych z kulturą mniejszości;
- 6) działalność świetlicową;
- 7) prowadzenie bibliotek oraz dokumentacji życia kulturalnego i artystycznego mniejszości;
- 8) edukację dzieci i młodzieży realizowaną w różnych formach;
- 9) propagowanie wiedzy o mniejszościach;
- 10) inne programy realizujące cele, o których mowa w ust. 1, oraz wspierające integrację obywatelską mniejszości.

3. Dotacje, o których mowa w ust. 2, przyznawane z części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych, mogą być udzielane z pominięciem otwartego konkursu ofert. Minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych corocznie ogłasza zasady postępowania w sprawach dotyczących udzielania dotacji, o których mowa w ust. 2. Przepisy art. 14-18 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 oraz z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 116, poz. 1203 i Nr 210, poz. 2135) stosuje się odpowiednio.

3a. ⁽¹⁾ Łączna kwota dotacji przyznanych w kolejnych latach na dofinansowanie inwestycji, o których mowa w ust. 2 pkt 2, nie pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, nie może być wyższa niż 90 % planowanej wartości kosztorysowej inwestycji.

4. Środkami, o których mowa w ust. 1, mogą być również środki przekazywane z budżetu jednostki samorządu terytorialnego organizacjom lub instytucjom, realizującym zadania służące ochronie, zachowaniu i rozwojowi tożsamości kulturowej mniejszości.

5. ⁽²⁾ Dotacje podmiotowe, o których mowa w ust. 2, mogą otrzymywać organizacje mniejszości lub mające istotne znaczenie dla kultury mniejszości instytucje kulturalne. Przepis art. 122 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240) stosuje się odpowiednio.

PRZEPISY DOTYCZĄCE OŚWIATY

Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 573 z późn. zm.)

Art. 17

Realizacja prawa osób należących do mniejszości do nauki języka mniejszości lub w języku mniejszości, a także prawa tych osób do nauki historii i kultury mniejszości odbywa się na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781).

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)

Art. 13

1. Szkoła i placówka publiczna umożliwia uczniom podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, a w szczególności naukę języka oraz własnej historii i kultury.
2. Na wniosek rodziców nauka, o której mowa w ust. 1, może być prowadzona:
 - 1) w osobnych grupach, oddziałach lub szkołach;
 - 2) w grupach, oddziałach lub szkołach - z dodatkową nauką języka oraz własnej historii i kultury;
 - 3) w międzyszkolnych zespołach nauczania.
3. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób wykonywania przez szkoły i placówki zadań, o których mowa w ust. 1 i 2, w szczególności minimalną liczbę uczniów, dla których organizuje się poszczególne formy nauczania wymienione w ust. 2.
4. W pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły publiczne zapewniają podtrzymywanie kultury i tradycji regionalnej.
5. Podręczniki szkolne i książki pomocnicze do kształcenia uczniów w zakresie niezbędnym do podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej mogą być dofinansowywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.
6. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania podejmie działania w celu zapewnienia możliwości kształcenia nauczycieli oraz dostępu do podręczników na potrzeby szkół i placówek publicznych, o których mowa w ust. 1.
7. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania podejmie działania w celu popularyzacji wiedzy o historii, kulturze, języku i o tradycjach religijnych mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

Art. 58

1. Szkołę lub placówkę publiczną zakłada się na podstawie aktu założycielskiego, który określa jej typ, nazwę i siedzibę.

2. Akt założycielski szkoły publicznej, w której jest realizowany obowiązek szkolny, oprócz danych wymienionych w ust. 1 określa także jej zasięg terytorialny (obwód), w szczególności nazwy miejscowości (w miastach nazwy ulic lub ich części) należących do jej obwodu, a w przypadku szkoły podstawowej także podporządkowane jej organizacyjnie szkoły filialne. Szkole publicznej prowadzonej przez osobę fizyczną lub osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego nie ustala się obwodu, chyba że osoba prowadząca wystąpi z takim wnioskiem.

2a.⁽¹⁸⁸⁾ Nie ustala się obwodów szkołom specjalnym, szkołom integracyjnym, szkołom dwujęzycznym, szkołom dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługujących się językiem regionalnym, szkołom sportowym, szkołom mistrzostwa sportowego, szkołom artystycznym, szkołom w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich oraz szkołom przy zakładach karnych i aresztach śledczych.

3.⁽¹⁸⁹⁾ Założenie szkoły lub placówki publicznej przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną wymaga zezwolenia właściwego organu jednostki samorządu terytorialnego, której zadaniem jest prowadzenie szkół lub placówek publicznych danego typu, a w przypadku szkół artystycznych - zezwolenia ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

4. Wniosek o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w ust. 3, łącznie z projektami aktu założycielskiego i statutu, powinien być złożony nie później niż do dnia 30 września roku poprzedzającego rok, w którym ma nastąpić uruchomienie szkoły lub placówki. Termin ten może zostać przedłużony za zgodą odpowiednio organu jednostki samorządu terytorialnego, o którym mowa w ust. 3, albo ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

5. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, a w stosunku do szkół artystycznych - minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określają, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i warunki udzielania i cofania zezwolenia na założenie szkoły lub placówki publicznej, tak aby tworzenie szkół publicznych przez osoby prawne i fizyczne sprzyjało poprawie warunków kształcenia, a także korzystnie uzupełniało sieć szkół publicznych na danym terenie.

6. Organ lub osoba, o których mowa w art. 5 ust. 2, zakładająca szkołę lub placówkę podpisuje akt założycielski oraz nadaje pierwszy statut.

7. Akt założycielski i statut szkoły lub placówki publicznej przesyła się właściwemu kuratorowi oświaty oraz innym organom właściwym do sprawowania nadzoru pedagogicznego nad szkołą lub plac

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 263)

Na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Przedszkola, szkoły i placówki publiczne umożliwiają uczniom należącym do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, o których mowa w ustawie z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141 i Nr 62, poz. 550), podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej przez prowadzenie:

- 1) nauki języka mniejszości narodowej lub etnicznej, zwanego dalej "językiem mniejszości", oraz języka regionalnego;
- 2) nauki własnej historii i kultury.

2. W celu umożliwienia uczniom należącym do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym podtrzymywania i rozwijania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej, w tym znajomości własnej historii i kultury, przedszkola, szkoły i placówki publiczne mogą prowadzić naukę geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, zajęcia artystyczne lub inne dodatkowe zajęcia.

§ 2. 1. Naukę języka mniejszości lub języka regionalnego w przedszkolu oraz naukę języka mniejszości lub języka regionalnego i naukę własnej historii i kultury w szkole organizuje odpowiednio dyrektor przedszkola lub szkoły, na pisemny wniosek rodziców (prawnych opiekunów) ucznia, składany na zasadzie dobrowolności.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się:

- 1) dyrektorowi przedszkola przy zgłoszeniu dziecka do przedszkola;
- 2) dyrektorowi szkoły przy zgłoszeniu ucznia do szkoły albo w toku nauki w szkole w terminie do dnia 30 kwietnia.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, dotyczy odpowiednio całego okresu, na który dziecko jest przyjmowane do przedszkola, oraz całego okresu nauki ucznia w szkole.

4. ⁽¹⁾ Złożenie wniosku, o którym mowa w ust. 1, jest równoznaczne z:

- 1) w przypadku nauki języka mniejszości lub języka regionalnego - zaliczeniem tych zajęć do obowiązkowych zajęć edukacyjnych ucznia;
- 2) w przypadku nauki własnej historii i kultury - zaliczeniem tych zajęć do dodatkowych zajęć edukacyjnych ucznia.

§ 3. 1. W przedszkolach nauczanie języka mniejszości lub języka regionalnego może być organizowane:

- 1) w przedszkolach lub oddziałach przedszkolnych, w których zajęcia są prowadzone w języku mniejszości lub języku regionalnym, z zastrzeżeniem ust. 2;
- 2) w przedszkolach lub oddziałach przedszkolnych, w których zajęcia są prowadzone w dwóch językach: polskim oraz języku mniejszości lub języku regionalnym;
- 3) w przedszkolach lub oddziałach przedszkolnych, w których zajęcia w języku mniejszości lub języku regionalnym są prowadzone w wymiarze 4 godzin tygodniowo;
- 4) w międzyprzedszkolnych zespołach nauczania języka mniejszości lub języka regionalnego.

2. Dla dzieci spełniających obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, w których zajęcia są prowadzone w języku

mniejszości lub języku regionalnym, zajęcia są prowadzone także w języku polskim, w wymiarze 4 godzin tygodniowo.

§ 4. W szkołach nauczanie języka mniejszości lub języka regionalnego może być organizowane:

- 1) w szkołach lub oddziałach z nauczaniem w języku mniejszości lub języku regionalnym, w których zajęcia edukacyjne są prowadzone w tym języku, z wyjątkiem zajęć obejmujących:
 - a) ⁽²⁾ w szkole podstawowej:
 - w klasach I-III (I etap edukacyjny - edukacja wczesnoszkolna) - edukację polonistyczną,
 - w klasach IV-VI (II etap edukacyjny) - język polski oraz część historii i społeczeństwa dotyczącą historii Polski,
 - b) w pozostałych typach szkół - język polski, część historii dotyczącą historii Polski i część geografii dotyczącą geografii Polski;
- 2) ⁽³⁾ w szkołach lub oddziałach, w których zajęcia edukacyjne są prowadzone w dwóch językach: polskim oraz języku mniejszości lub języku regionalnym, będącym drugim językiem nauczania, z tym że na II, III i IV etapie edukacyjnym zajęcia w dwóch językach są prowadzone z co najmniej czterech obowiązkowych zajęć edukacyjnych nauczanych na danym etapie edukacyjnym, z wyjątkiem zajęć obejmujących język polski, część historii dotyczącą historii Polski oraz część geografii dotyczącą geografii Polski;
- 3) w szkołach lub oddziałach z dodatkową nauką języka mniejszości lub języka regionalnego, prowadzoną w formie odrębnych zajęć, w których zajęcia edukacyjne są prowadzone w języku polskim, z wyjątkiem zajęć z języka mniejszości lub języka regionalnego;
- 4) w międzyszkolnych zespołach nauczania języka mniejszości lub języka regionalnego.

§ 5. Oddziały, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 1-3 i § 4 pkt 1-3, są organizowane, jeżeli na naukę języka mniejszości lub języka regionalnego zostanie zgłoszonych:

- 1) w przedszkolu na poziomie danego oddziału - co najmniej 7 dzieci;
- 2) w szkole podstawowej i gimnazjum na poziomie danej klasy - co najmniej 7 uczniów;
- 3) w szkole ponadgimnazjalnej na poziomie danej klasy - co najmniej 14 uczniów.

§ 6. W przypadku gdy liczba zgłoszonych uczniów jest mniejsza niż określona w § 5 pkt 2 i 3, nauczanie języka mniejszości lub języka regionalnego w szkołach organizuje się w grupach międzyoddziałowych lub międzyklasowych, z tym że:

- 1) grupa międzyoddziałowa, utworzona z uczniów różnych oddziałów na poziomie danej klasy, nie może liczyć mniej niż 7 uczniów w szkole podstawowej i gimnazjum oraz 14 uczniów w szkole ponadgimnazjalnej;
- 2) grupa międzyklasowa, utworzona z uczniów różnych klas, w której nauczanie odbywa się według organizacji nauczania w klasach łączonych, nie może liczyć mniej niż 3 i więcej niż 14 uczniów.

§ 7. W uzasadnionych przypadkach, za zgodą organu prowadzącego przedszkole lub szkołę, liczba uczniów w oddziałach, grupach międzyoddziałowych lub międzyklasowych może być mniejsza niż określona w § 5 i 6.

§ 8. 1. Jeżeli z powodu zbyt małej liczby zgłoszonych uczniów lub braku nauczyciela nie ma możliwości zorganizowania nauczania języka mniejszości lub języka regionalnego w sposób określony w § 3 ust. 1 pkt 1-3 i w § 4 pkt 1-3, organ prowadzący przedszkole lub szkołę, uwzględniając miejscowe warunki komunikacyjne, organizuje zespoły międzyprzedszkolne lub międzyszkolne. Dyrektor przedszkola lub szkoły przekazuje organowi prowadzącemu listę uczniów zgłoszonych na naukę języka mniejszości lub języka regionalnego.

2. Liczba uczniów w zespole międzyprzedszkolnym lub międzyszkolnym nie może być mniejsza niż 3 i większa niż 20.

3. Nauczanie języka mniejszości lub języka regionalnego w zespole międzyprzedszkolnym lub międzyszkolnym prowadzi się w wymiarze 3 godzin tygodniowo.

§ 8a. ⁽⁴⁾ 1. W szkołach lub oddziałach z nauczaniem w języku mniejszości lub języku regionalnym, w których zajęcia edukacyjne są prowadzone w tym języku:

1) w klasach I-III szkoły podstawowej (I etap edukacyjny - edukacja wczesnoszkolna):

a) w trzyletnim okresie nauczania - minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego wynosi 450 godzin,

b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:

– klasa I - 4 godziny,

– klasa II - 5 godzin,

– klasa III - 5 godzin;

2) w klasach IV-VI szkoły podstawowej (II etap edukacyjny):

a) w trzyletnim okresie nauczania:

– minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego wynosi 380 godzin,

– minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,

b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:

– klasa IV - 4 godziny,

– klasa V - 4 godziny,

– klasa VI - 5 godzin;

3) w gimnazjum (III etap edukacyjny):

a) w trzyletnim okresie nauczania:

– minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego wynosi 380 godzin,

– minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,

b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:

– klasa I - 4 godziny,

– klasa II - 5 godzin,

– klasa III - 4 godziny;

4) w zasadniczej szkole zawodowej (IV etap edukacyjny):

a) w trzyletnim okresie nauczania:

– minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego wynosi 160 godzin,

- minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,
- b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
 - klasa I - 2 godziny,
 - klasa II - 2 godziny,
 - klasa III - 2 godziny;

5) w liceum ogólnokształcącym (IV etap edukacyjny):

- a) w trzyletnim okresie nauczania:
 - minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego w zakresie podstawowym wynosi 360 godzin,
 - minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,
- b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
 - klasa I - 5 godzin,
 - klasa II - 4 godziny,
 - klasa III - 4 godziny;

6) w technikum (IV etap edukacyjny):

- a) w czteroletnim okresie nauczania:
 - minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego w zakresie podstawowym wynosi 360 godzin,
 - minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,
- b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
 - klasa I - 3 godziny,
 - klasa II - 4 godziny,
 - klasa III - 3 godziny,
 - klasa IV - 3 godziny.

2. W szkołach lub oddziałach, w których zajęcia edukacyjne są prowadzone w dwóch językach: polskim oraz języku mniejszości lub języku regionalnym, będącym drugim językiem nauczania:

1) w klasach I-III szkoły podstawowej (I etap edukacyjny - edukacja wczesnoszkolna):

- a) w trzyletnim okresie nauczania - minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego wynosi 480 godzin,
- b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
 - klasa I - 4 godziny,
 - klasa II - 5 godzin,
 - klasa III - 5 godzin;

2) w klasach IV-VI szkoły podstawowej (II etap edukacyjny):

- a) w trzyletnim okresie nauczania:
 - minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego wynosi 510 godzin,
 - minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,

- b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
- klasa IV - 6 godzin,
 - klasa V - 6 godzin,
 - klasa VI - 5 godzin;
- 3) w gimnazjum (III etap edukacyjny):
- a) w trzyletnim okresie nauczania:
- minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego wynosi 450 godzin,
 - minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,
- b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
- klasa I - 5 godzin,
 - klasa II - 6 godzin,
 - klasa III - 4 godziny;
- 4) w zasadniczej szkole zawodowej (IV etap edukacyjny):
- a) w trzyletnim okresie nauczania:
- minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego wynosi 160 godzin,
 - minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,
- b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
- klasa I - 2 godziny,
 - klasa II - 2 godziny,
 - klasa III - 2 godziny;
- 5) w liceum ogólnokształcącym (IV etap edukacyjny):
- a) w trzyletnim okresie nauczania:
- minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego w zakresie podstawowym wynosi 360 godzin,
 - minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,
- b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
- klasa I - 4 godziny,
 - klasa II - 5 godzin,
 - klasa III - 4 godziny;
- 6) w technikum (IV etap edukacyjny):
- a) w czteroletnim okresie nauczania:
- minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego w zakresie podstawowym wynosi 360 godzin,
 - minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,
- b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
- klasa I - 3 godziny,
 - klasa II - 4 godziny,

- klasa III - 3 godziny,
- klasa IV - 3 godziny.

3. W szkołach lub oddziałach z dodatkową nauką języka mniejszości lub języka regionalnego prowadzoną w formie odrębnych zajęć:

- 1) w klasach I-III szkoły podstawowej (I etap edukacyjny - edukacja wczesnoszkolna):
 - a) w trzyletnim okresie nauczania - minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego wynosi 290 godzin,
 - b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
 - klasa I - 3 godziny,
 - klasa II - 3 godziny,
 - klasa III - 3 godziny;
- 2) w klasach IV-VI szkoły podstawowej (II etap edukacyjny):
 - a) w trzyletnim okresie nauczania:
 - minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego wynosi 290 godzin,
 - minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,
 - b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
 - klasa IV - 3 godziny,
 - klasa V - 4 godziny,
 - klasa VI - 3 godziny;
- 3) w gimnazjum (III etap edukacyjny):
 - a) w trzyletnim okresie nauczania:
 - minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego wynosi 290 godzin,
 - minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,
 - b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
 - klasa I - 3 godziny,
 - klasa II - 4 godziny,
 - klasa III - 3 godziny;
- 4) w zasadniczej szkole zawodowej (IV etap edukacyjny):
 - a) w trzyletnim okresie nauczania:
 - minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego wynosi 160 godzin,
 - minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,
 - b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
 - klasa I - 2 godziny,
 - klasa II - 2 godziny,
 - klasa III - 2 godziny;
- 5) w liceum ogólnokształcącym (IV etap edukacyjny):
 - a) w trzyletnim okresie nauczania:

- minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego w zakresie podstawowym wynosi 270 godzin,
 - minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,
- b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:
- klasa I - 3 godziny,
 - klasa II - 4 godziny,
 - klasa III - 3 godziny;

6) w technikum (IV etap edukacyjny):

a) w czteroletnim okresie nauczania:

- minimalny wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego w zakresie podstawowym wynosi 270 godzin,
- minimalny wymiar godzin nauki własnej historii i kultury wynosi 30 godzin,

b) tygodniowy wymiar godzin zajęć, o których mowa w lit. a, dla uczniów poszczególnych klas wynosi:

- klasa I - 3 godziny,
- klasa II - 3 godziny,
- klasa III - 2 godziny,
- klasa IV - 2 godziny.

4. Na naukę języka mniejszości lub języka regionalnego w zakresie rozszerzonym należy przeznaczyć dodatkowo, poza wymiarem godzin przeznaczonym na naukę tego języka w zakresie podstawowym, określonym w ust. 1 pkt 5 i 6, ust. 2 pkt 5 i 6 oraz ust. 3 pkt 5 i 6:

- 1) w liceum ogólnokształcącym - co najmniej 180 godzin w trzyletnim okresie nauczania;
- 2) w technikum - co najmniej 180 godzin w czteroletnim okresie nauczania.

5. Wymiar godzin nauki języka mniejszości lub języka regionalnego oraz nauki własnej historii i kultury dyrektor szkoły określa w szkolnym planie nauczania, o którym mowa w przepisach w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych.

§ 8b. ⁽⁵⁾ Szkoła może prowadzić naukę geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, w wymiarze po 15 godzin na II, III i IV etapie edukacyjnym, w ramach godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. b rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 204), lub godzin, które może przyznać, na wniosek dyrektora szkoły, organ prowadzący szkołę.

§ 9. ⁽⁶⁾ Nauczanie języka mniejszości, języka regionalnego, własnej historii i kultury oraz geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, odbywa się na podstawie programów nauczania dopuszczonych do użytku w szkole przez dyrektora szkoły oraz podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, zgodnie z przepisami w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników.

§ 10. W wykonywaniu zadań, o których mowa w § 1, organy prowadzące oraz dyrektorzy przedszkoli, szkół i placówek publicznych współdziałają z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

§ 11. ⁽⁷⁾ 1. Przedszkola i szkoły podejmują, w razie takiej potrzeby, dodatkowe działania mające na celu podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości etnicznej dzieci i młodzieży pochodzenia romskiego oraz wspomagające edukację tych dzieci i młodzieży, w szczególności szkoły mogą prowadzić zajęcia wyrównawcze.

2. W przedszkolu i szkole można zatrudnić w charakterze pomocy nauczyciela asystenta edukacji romskiej. Asystent edukacji romskiej udziela dzieciom i młodzieży pochodzenia romskiego pomocy w kontaktach ze środowiskiem przedszkolnym lub szkolnym, a także współdziała z ich rodzicami oraz z przedszkolem lub szkołą.

§ 12. Sposób organizacji nauki języka i kultury kraju pochodzenia dla uczniów niebędących obywatelami polskimi określają przepisy w sprawie przyjmowania osób niebędących obywatelami polskimi do publicznych przedszkoli, szkół, zakładów kształcenia nauczycieli i placówek.

§ 13. Warunki i sposób podtrzymywania poczucia tożsamości religijnej uczniów określają przepisy w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach.

§ 14. Traci moc rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej uczniów należących do mniejszości narodowych i grup etnicznych (Dz. U. Nr 220, poz. 1853).

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej - oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. Nr 131, poz. 907).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.)

Na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425 i z 1992 r. Nr 26, poz. 113) zarządza się, co następuje:

§ 1

1. W publicznych przedszkolach organizuje się, w ramach planu zajęć przedszkolnych, naukę religii na życzenie rodziców (opiekunów prawnych). W publicznych szkołach podstawowych, gimnazjach, ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, zwanych dalej «szkołami», organizuje się w ramach planu zajęć szkolnych naukę religii i etyki:

- 1) w szkołach podstawowych i gimnazjach - na życzenie rodziców (opiekunów prawnych),
 - 2) w szkołach ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych - na życzenie bądź rodziców (opiekunów prawnych), bądź samych uczniów; po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu religii i etyki decydują sami uczniowie.
2. Życzenie, o którym mowa w ust. 1, jest wyrażane w formie pisemnego oświadczenia. Oświadczenie nie musi być ponawiane w kolejnym roku szkolnym, może jednak zostać zmienione.
3. Uczestniczenie lub nieuczestniczenie w przedszkolnej albo szkolnej nauce religii lub etyki nie może być powodem dyskryminacji przez kogokolwiek w jakiegokolwiek formie.

§ 2

1. Przedszkole i szkoła mają obowiązek zorganizowania lekcji religii dla grupy nie mniejszej niż siedmiu uczniów danej klasy lub oddziału (wychowanków grupy przedszkolnej). Dla mniejszej liczby uczniów w klasie lub oddziale (wychowanków w grupie) lekcje religii w przedszkolu lub szkole powinny być organizowane w grupie międzyoddziałowej lub międzyklasowej.
2. Jeżeli w przedszkolu lub szkole na naukę religii danego wyznania lub wyznań wspólnie nauczających zgłosi się mniej niż siedmiu uczniów (wychowanków), organ prowadzący przedszkole lub szkołę, w porozumieniu z właściwym kościołem lub związkiem wyznaniowym, organizuje naukę religii w grupie międzyszkolnej lub w pozaszkolnym (pozaprzedszkolnym) punkcie katechetycznym.
3. Jeżeli w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym (pozaprzedszkolnym) punkcie katechetycznym uczestniczą uczniowie szkół (wychowankowie przedszkoli) prowadzonych przez różne organy, organy te ustalają, w drodze porozumienia, zasady prowadzenia grup lub punktów katechetycznych.
4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach organ prowadzący przedszkole lub szkołę, w ramach posiadanych środków, może - na wniosek kościoła lub związku wyznaniowego - zorganizować nauczanie religii danego wyznania w sposób odmienny niż określony w ust. 1-3.
5. Dopuszcza się nieodpłatne udostępnienie sal lekcyjnych na cele katechetyczne, w terminach wolnych od zajęć szkolnych, kościołom i związkom wyznaniowym również nie organizującym nauczania religii w ramach systemu oświatowego.

§ 3

1. Uczniom, których rodzice lub którzy sami wyrażą takie życzenie zgodnie z § 1 ust. 1, szkoła organizuje zajęcia z etyki w oparciu o programy dopuszczone do użytku w szkole zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22a ust. 8 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
2. W zależności od liczby zgłoszonych uczniów zajęcia z etyki są organizowane zgodnie z § 2 ust. 1-3. Organizacja zajęć z etyki nie wymaga porozumienia, o którym mowa w § 2 ust. 2.
3. Szkoła jest obowiązana zapewnić w czasie trwania lekcji religii lub etyki opiekę lub zajęcia wychowawcze uczniom, którzy nie korzystają z nauki religii lub etyki w szkole.

§ 4

Nauczanie religii odbywa się na podstawie programów opracowanych i zatwierdzonych przez właściwe władze kościołów i innych związków wyznaniowych i przedstawionych Ministrowi Edukacji Narodowej do wiadomości. Te same zasady stosuje się wobec podręczników do nauczania religii.

§ 5

1. Przedszkole lub szkoła zatrudnia nauczyciela religii, katechetę przedszkolnego lub szkolnego, zwanego dalej «nauczycielem religii», wyłącznie na podstawie imiennego pisemnego skierowania do danego przedszkola lub szkoły, wydanego przez:
 - 1) w przypadku Kościoła Katolickiego - właściwego biskupa diecezjalnego,
 - 2) w przypadku pozostałych kościołów oraz innych związków wyznaniowych - właściwe władze zwierzchnie tych kościołów i związków wyznaniowych.
2. Cofnięcie skierowania, o którym mowa w ust. 1, jest równoznaczne z utratą uprawnień do nauczania religii w danym przedszkolu lub szkole. O cofnięciu skierowania właściwe władze kościołów lub innych związków wyznaniowych powiadamiają dyrektora przedszkola lub szkoły oraz organ prowadzący. Na okres pozostały do końca roku szkolnego kościół lub inny związek wyznaniowy może skierować inną osobę do nauczania religii, z tym że równocześnie pokrywa on koszty z tym związane.
3. Nauczyciel religii prowadzący zajęcia w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym (pozaszkolnym) punkcie katechetycznym albo uczący na terenie kilku szkół lub przedszkoli jest zatrudniany przez dyrektora szkoły lub przedszkola wskazanego przez organ prowadzący, o którym mowa w § 2 ust. 2, lub przez organ wskazany w porozumieniu, o którym mowa w § 2 ust.
4. Nauczycieli religii zatrudnia się zgodnie z Kartą Nauczyciela.

§ 6

Kwalifikacje zawodowe nauczycieli religii określają odpowiednio Konferencja Episkopatu Polski Kościoła Katolickiego oraz właściwe władze zwierzchnie kościołów lub innych związków wyznaniowych – w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej.

§ 7

1. Nauczyciel religii wchodzi w skład rady pedagogicznej szkoły, nie przyjmuje jednak obowiązków wychowawcy klasy.
2. Nauczyciel religii ma prawo do organizowania spotkań z rodzicami swoich uczniów również poza wyznaczonymi przez szkołę lub przedszkole zebraniem ogólnymi, wcześniej ustalając z dyrektorem szkoły lub przedszkola termin i miejsce planowanego spotkania.

3. Nauczyciel religii może prowadzić na terenie szkoły organizacje o charakterze społeczno-religijnym i ekumenicznym na zasadach określonych w art. 56 ustawy o systemie oświaty. Z tytułu prowadzenia organizacji nie przysługuje mu dodatkowe wynagrodzenie.

4. Nauczyciel religii ma obowiązek wypełniania dziennika szkolnego.

5. Nauczyciel religii uczący w grupie międzyklasowej (międzyoddziałowej), międzyszkolnej oraz w punkcie katechetycznym ma obowiązek prowadzić odrębny dziennik zajęć, zawierający te same zapisy, które zawiera dziennik szkolny.

§ 8

1. Nauka religii w przedszkolach i szkołach publicznych wszystkich typów odbywa się w wymiarze dwóch zajęć przedszkolnych (właściwych dla danego poziomu nauczania) lub dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo. Wymiar lekcji religii może być zmniejszony jedynie za zgodą biskupa diecezjalnego Kościoła Katolickiego albo władz zwierzchnich pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych.

2. Tygodniowy wymiar godzin etyki ustala dyrektor szkoły.

§ 9

1. Ocena z religii lub etyki umieszczana jest na świadectwie szkolnym bezpośrednio po ocenie ze sprawowania. W celu wyeliminowania ewentualnych przejawów nietolerancji nie należy zamieszczać danych, z których wynikałoby, na zajęcia z jakiej religii (bądź etyki) uczeń uczęszczał.

2. Ocena z religii (etyki) nie ma wpływu na promowanie ucznia do następnej klasy.

3. Ocena z religii (etyki) jest wystawiana według skali ocen przyjętej w danej klasie.

4. Uczniowie korzystający z nauki religii lub etyki organizowanej przez organy prowadzące szkoły zgodnie z § 2 ust. 2-4 i § 3 ust. 2 otrzymują ocenę z religii (etyki) na świadectwie wydawanym przez szkołę, do której uczęszczają, na podstawie zaświadczenia katechety lub nauczyciela etyki.

§ 10

1. Uczniowie uczęszczający na naukę religii uzyskują trzy kolejne dni zwolnienia z zajęć szkolnych w celu odbycia rekolekcji wielkopostnych, jeżeli religia lub wyznanie, do którego należą, nakłada na swoich członków tego rodzaju obowiązek. Pieczę nad uczniami w tym czasie zapewniają katecheci. Szczegółowe zasady dotyczące organizacji są przedmiotem odrębnych ustaleń między organizującymi rekolekcje a szkołą.

2. O terminie rekolekcji dyrektor szkoły powinien być powiadomiony co najmniej miesiąc wcześniej.

3. Jeżeli na terenie szkoły prowadzona jest nauka religii więcej niż jednego wyznania, kościoły i związki wyznaniowe powinny dążyć do ustalenia wspólnego terminu rekolekcji wielkopostnych.

§ 11

1. Do wizytowania lekcji religii upoważnieni są odpowiednio wizytatorzy wyznaczeni przez biskupów diecezjalnych Kościoła Katolickiego i właściwe władze zwierzchnie pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych. Lista tych osób jest przekazana do wiadomości organom sprawującym nadzór pedagogiczny.

2. Nadzór pedagogiczny nad nauczaniem religii i etyki, w zakresie metodyki nauczania i zgodności z programem prowadzą dyrektor szkoły (przedszkola) oraz pracownicy nadzoru pedagogicznego, na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

3. W uzasadnionych przypadkach wnioski wynikające ze sprawowania nadzoru pedagogicznego mogą być przekazywane odpowiednio biskupowi diecezjalnemu Kościoła Katolickiego oraz właściwym władzom zwierzchnim pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych.

§ 12

W pomieszczeniach szkolnych może być umieszczony krzyż. W szkole można także odmawiać modlitwę przed i po zajęciach. Odmawianie modlitwy w szkole powinno być wyrazem wspólnego dążenia uczniów oraz taktu i delikatności ze strony nauczycieli i wychowawców.

§ 13

1. Tracą moc:

- 1) instrukcja Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 1990 r. dotycząca powrotu nauczania religii do szkoły w roku szkolnym 1990/91,
- 2) instrukcja Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 1990 r. dotycząca powrotu nauczania religii do szkoły w roku szkolnym 1990/91, określająca zasady współdziałania z kościołami i związkami wyznaniowymi poza Kościołem Rzymskokatolickim,
- 3) decyzja nr 25 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 1991 r.,
- 4) z zastrzeżeniem ust 2.

2. Do czasu wydania zarządzeń przewidzianych w przepisach o stosunku Państwa do poszczególnych kościołów i związków wyznaniowych zachowują moc instrukcje wymienione w ust. 1 odnośnie do nauki religii w przedszkolach i w zakładach opiekuńczo-wychowawczych.

§ 14

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem § 9, który wchodzi w życie z dniem 1 września 1992 r.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2016 (Dz. U. z 2015 r. poz. 2294)

Na podstawie art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2015 r. poz. 513, z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Część oświatowa subwencji ogólnej na rok 2016 jest dzielona między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego z uwzględnieniem zakresu realizowanych przez te jednostki zadań oświatowych określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156).

2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) zadaniach szkolnych - rozumie się przez to zadania związane z prowadzeniem szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, oddziałów i szkół specjalnych, centrów kształcenia ustawicznego, centrów kształcenia praktycznego, ośrodków dokształcania i doskonalenia

zawodowego, zakładów kształcenia nauczycieli, kolegów pracowników służb społecznych, szkół zorganizowanych w podmiotach leczniczych, szkół artystycznych, jednostek obsługi ekonomiczno-administracyjnej szkół i placówek, zapewnieniem warunków do prowadzenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych;

- 2) zadaniach pozaszkolnych - rozumie się przez to zadania związane z:
 - a) prowadzeniem przedszkoli specjalnych (w tym oddziałów specjalnych w przedszkolach ogólnodostępnych), oddziałów przedszkolnych specjalnych zorganizowanych w szkołach podstawowych ogólnodostępnych i specjalnych, placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, centrów kształcenia ustawicznego, centrów kształcenia praktycznego i ośrodków doksztalcania i doskonalenia zawodowego, w zakresie prowadzenia form pozaszkolnych umożliwiających realizację obowiązku nauki, placówek wychowania pozaszkolnego umożliwiających rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego, bibliotek pedagogicznych, świetlic szkolnych dla uczniów i wychowanków, kolonii i obozów,
 - b) udzielaniem pomocy materialnej dla uczniów,
 - c) prowadzeniem burs i internatów oraz domów wczasów dziecięcych,
 - d) prowadzeniem szkolnych schronisk młodzieżowych;
- 3) części oświatowej - rozumie się przez to część oświatową subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, ustaloną w ustawie budżetowej na rok 2016;
- 4) bazowym roku szkolnym - rozumie się przez to rok szkolny 2015/2016;
- 5) etatach - rozumie się przez to liczbę nauczycieli zatrudnionych na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191, z późn. zm.) w pełnym i niepełnym wymiarze zajęć (po przeliczeniu na pełny wymiar zajęć), z wyłączeniem liczby nauczycieli przebywających na urloпах wychowawczych i urloпах bezpłatnych, ustaloną na podstawie danych systemu informacji oświatowej dla bazowego roku szkolnego według stanu na dzień 30 września 2015 r. i dzień 10 października 2015 r.;
- 6) korzystających z domów wczasów dziecięcych - rozumie się przez to liczbę obliczoną jako suma wychowanków domów wczasów dziecięcych w poszczególnych dobach roku podzieloną przez 365 i zaokrągloną do liczby całkowitej w ten sposób, że końcówki wynoszące mniej niż 50 pomija się, a końcówki wynoszące 50 i więcej podwyższa do pełnej liczby całkowitej; liczbę wychowanków w pierwszej i ostatniej dobie ich pobytu w domu wczasów dziecięcych ustala się mnożąc liczbę wychowanków wskaźnikiem obliczonym jako liczbę godzin pobytu wychowanka w ciągu doby podzieloną przez 24;
- 7) dzieciach i młodzieży lub uczniach z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym lub głębokim - rozumie się przez to dzieci i młodzież lub uczniów posiadających odpowiednio orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego albo o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia, stwierdzające niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym lub głębokim albo upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym

lub głębokim.

§ 2. Podział części oświatowej jest dokonywany w szczególności z uwzględnieniem:

- 1) finansowania wydatków bieżących (w tym wynagrodzeń pracowników wraz z pochodnymi) szkół i placówek, o których mowa w § 1 ust. 2 pkt 1 i 2, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego;
- 2) dotowania publicznych oraz niepublicznych szkół i placówek, o których mowa w § 1 ust. 2 pkt 1 i 2, prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego oraz przez osoby fizyczne;
- 3) finansowania zadań z zakresu doształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli, z uwzględnieniem doradztwa metodycznego, o którym mowa w art. 70a ustawy wymienionej w § 1 ust. 2 pkt 5;
- 4) finansowania wydatków związanych z indywidualnym nauczaniem;
- 5) dofinansowania wydatków związanych z wypłacaniem odpraw nauczycielom na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy wymienionej w § 1 ust. 2 pkt 5 oraz udzielaniem nauczycielom urlopów dla poratowania zdrowia;
- 6) dofinansowania kształcenia uczniów niebędących obywatelami polskimi;
- 7) finansowania dodatków i premii dla opiekunów praktyk zawodowych;
- 8) finansowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci, o których mowa w art. 71b ust. 2a ustawy wymienionej w § 1 ust. 1;
- 9) finansowania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli będących emerytami i rencistami;
- 10) finansowania wynagrodzeń nauczycieli biorących udział w przeprowadzaniu części ustnej egzaminu maturalnego;
- 11) finansowania kosztów prac komisji egzaminacyjnych powoływanych przez jednostki samorządu terytorialnego w związku z awansem zawodowym nauczycieli;
- 12) finansowania zadań związanych z wyposażeniem gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

§ 3. Podział części oświatowej, po odliczeniu rezerwy, o której mowa w art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, będącej w dyspozycji ministra właściwego do spraw finansów publicznych, następuje według algorytmu określonego w załączniku do rozporządzenia.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.⁽²⁾

ZAŁĄCZNIK

ALGORYTM PODZIAŁU CZĘŚCI OŚWIATOWEJ SUBWENCJI OGÓLNEJ DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA ROK 2016

1. Ustalona w ustawie budżetowej na rok 2016 - po odliczeniu rezerwy, o której mowa w art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2015 r.

poz. 513, z późn. zm.) - część oświatowa (SO) składa się z kwoty bazowej (SOA), kwoty uzupełniającej (SOB) i kwoty na zadania pozaszkolne (SOC):

$$\mathbf{SO = SOA + SOB + SOC}$$

gdzie znaczenie poszczególnych symboli jest następujące:

- 1) **SO** - część oświatowa, po odliczeniu rezerwy, o której mowa w art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
 - 2) **SOA** - kwota bazowa części oświatowej według finansowego standardu A podziału części oświatowej na realizację zadań szkolnych,
 - 3) **SOB** - kwota uzupełniająca części oświatowej według wag P zwiększających finansowy standard A na realizację zadań szkolnych,
 - 4) **SOC** - kwota części oświatowej na realizację zadań pozaszkolnych.
2. Dla każdej jednostki samorządu terytorialnego będącej organem prowadzącym lub dotującym szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne oraz placówki funkcjonujące w systemie oświaty ustala się przeliczeniową liczbę uczniów ogółem (U_p) w bazowym roku szkolnym, według wzoru:

$$U_p = \sum_{i=1}^N U_{p,i} = \sum_{i=1}^N [(U_{r,i} + U_{u,i} + U_{z,i}) \cdot D_i]$$

gdzie znaczenie poszczególnych symboli jest następujące:

- 1) **U_p** - przeliczeniowa liczba uczniów ogółem;
- 2) **U_{p,i}** - przeliczeniowa liczba uczniów w i-tej jednostce samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem indeksu i: od 1 do L_g dla gmin (w tym dla miast na prawach powiatu w zakresie wykonywanych zadań gminy), od $L_g + 1$ do L_m dla miast na prawach powiatu, od $L_m + 1$ do L_p dla pozostałych powiatów, od $L_p + 1$ do L_s dla samorządów województw, w bazowym roku szkolnym

gdzie:

- L_g** - oznacza liczbę gmin (w tym dla miast na prawach powiatu w zakresie wykonywanych zadań gminy) według stanu na dzień 1 stycznia 2016 r.,
- L_m** - oznacza sumę liczby gmin L_g i liczby miast na prawach powiatu według stanu na dzień 1 stycznia 2016 r.,
- L_p** - oznacza sumę liczby gmin L_g i liczby powiatów wraz z miastami na prawach powiatu według stanu na dzień 1 stycznia 2016 r.,
- L_s** - oznacza liczbę wszystkich jednostek samorządu terytorialnego powiększoną o liczbę miast na prawach powiatu według stanu na dzień 1 stycznia 2016 r.;
- 3) **U_{r,i}** - statystyczna liczba uczniów w i-tej jednostce samorządu terytorialnego, ustalona na podstawie danych systemu informacji oświatowej dla bazowego roku szkolnego według stanu na dzień 30 września 2015 r. i dzień 10 października 2015 r., obliczana według wzoru:

$$U_{r,i} = S_{a,i} + 0,7 \cdot S_{b,i} + 0,35 \cdot S_{c,i} + 0,5 \cdot S_{d,i} + 0,25 \cdot S_{e,i} + 0,6 \cdot S_{f,i}$$

gdzie:

- S_{a,i}** - oznacza liczbę uczniów szkół publicznych i niepublicznych dla dzieci i młodzieży, a także słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli oraz kolegów pracowników służb społecznych, które prowadzą kształcenie w systemie dziennym, w i-tej jednostce samorządu terytorialnego, z wyłączeniem liczby uczniów spełniających obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą zgodnie z art. 16 ust. 8 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia,
- S_{b,i}** - oznacza liczbę uczniów szkół publicznych dla dorosłych kształcących w formie stacjonarnej, a także słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli oraz kolegów pracowników służb społecznych, które prowadzą kształcenie w systemie wieczorowym lub zaocznym, w i-tej jednostce samorządu terytorialnego,
- S_{c,i}** - oznacza liczbę uczniów szkół niepublicznych dla dorosłych, kształcących w formie stacjonarnej, w i-tej jednostce samorządu terytorialnego,
- S_{d,i}** - oznacza liczbę uczniów szkół publicznych dla dorosłych kształcących w formie zaocznej, w i-tej jednostce samorządu terytorialnego,
- S_{e,i}** - oznacza liczbę uczniów szkół niepublicznych dla dorosłych, kształcących w formie zaocznej, w i-tej jednostce samorządu terytorialnego,
- S_{f,i}** - oznacza liczbę uczniów spełniających obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą zgodnie z art. 16 ust. 8 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia;

indeks **i**: od 1 do **L_s**;

- 4) **U_{u,i}** - uzupełniająca liczba uczniów w bazowym roku szkolnym w zakresie zadań szkolnych, obliczana według wzoru:

$$U_{u,i} = P_1 \cdot N_{1,i} + P_2 \cdot N_{2,i} + \dots + P_{36} \cdot N_{36,i}$$

gdzie:

- **P₁** do **P₃₆** oznaczają wagi,
- **N₁** do **N₃₆** oznaczają przypisane wagom liczebności uczniów w jednostce samorządu terytorialnego z indeksem **i** od 1 do **L_s**,

określone następująco:

- P₁ = 0,40** dla uczniów szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży zlokalizowanych na terenach wiejskich lub w miastach do 5000 mieszkańców - **N_{1,i}**,
- P₂ = 0,27** dla uczniów gimnazjów dla dzieci i młodzieży zlokalizowanych na terenach wiejskich lub w miastach do 5000 mieszkańców - **N_{2,i}**,
- P₃ = 0,18** dodatkowo dla uczniów szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, w których różnica pomiędzy liczbą uczniów szkoły przyjętą do podziału części oświatowej a liczbą uczniów przeliczoną wagami **P₁₃**, **P₁₄**, **P₁₅** nie przekracza 70 (waga nie obejmuje uczniów przeliczanych wagami **P₁₃**, **P₁₄**, **P₁₅** oraz uczniów szkół podstawowych specjalnych) - **N_{3,i}**,
- P₄ = 1,40** dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, niedostosowanych społecznie, zagrożonych niedostosowaniem społecznym (na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia), dla

- uczniów z zaburzeniami zachowania, zagrożonych uzależnieniem, z chorobami przewlekłymi (na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia, wydanych przed dniem 1 września 2011 r.) - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy oraz dla uczniów szkół podstawowych specjalnych, gimnazjów specjalnych i szkół ponadgimnazjalnych specjalnych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, którzy nie posiadają orzeczeń, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia - $N_{4,i}$,
- $P_5 = 2,90$ dla uczniów niewidomych, słabowidzących, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją (na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia), dla uczniów z zaburzeniami psychicznymi (na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia, wydanych przed dniem 1 września 2011 r.) - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy - $N_{5,i}$,
- $P_6 = 3,60$ dla uczniów niesłyszących, słabosłyszących, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia) - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy - $N_{6,i}$,
- $P_7 = 9,50$ dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim realizujących obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych organizowanych przez szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne i poradnie psychologiczno-pedagogiczne, dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera (na podstawie odpowiednio orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego albo o potrzebie zajęć rewalidacyjno- wychowawczych, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia) - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy - $N_{7,i}$,
- $P_8 = 0,80$ dodatkowo dla niepełnosprawnych uczniów w oddziałach integracyjnych w szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych (na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia) - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy - $N_{8,i}$,
- $P_9 = 0,082$ dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz szkół artystycznych (z wyłączeniem uczniów liceów ogólnokształcących dla dzieci i młodzieży, ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia oraz szkół muzycznych

	I stopnia) - $N_{9,i}$,
$P_{10} = 0,12$	dla uczniów liceów ogólnokształcących dla dzieci i młodzieży - $N_{10,i}$,
$P_{11} = 0,23$	dla słuchaczy kolegiów pracowników służb społecznych oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe, w tym na realizację praktycznej nauki zawodu, a także dla uczniów szkół specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi (waga nie obejmuje uczniów szkół artystycznych oraz uczniów zasadniczych szkół zawodowych dla dzieci i młodzieży, będących młodocianymi pracownikami realizującymi praktyczną naukę zawodu u pracodawcy) - $N_{11,i}$,
$P_{12} = 0,08$	dla uczniów zasadniczych szkół zawodowych dla dzieci i młodzieży, będących młodocianymi pracownikami realizującymi praktyczną naukę zawodu u pracodawcy - $N_{12,i}$,
$P_{13} = 0,20$	dla uczniów należących do danej mniejszości narodowej lub etnicznej oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, dla uczniów pochodzenia romskiego, dla których szkoła podejmuje dodatkowe zadania edukacyjne; waga obejmuje uczniów, których liczba, odrębnie ustalona dla każdej mniejszości narodowej lub etnicznej, społeczności posługującej się językiem regionalnym, a także dla uczniów pochodzenia romskiego, w szkole podstawowej jest wyższa niż 84, a w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej jest wyższa niż 42 - $N_{13,i}$,
$P_{14} = 1,50$	dla uczniów należących do danej mniejszości narodowej lub etnicznej oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, dla uczniów pochodzenia romskiego, dla których szkoła podejmuje dodatkowe zadania edukacyjne; waga obejmuje uczniów, których liczba, odrębnie ustalona dla każdej mniejszości narodowej lub etnicznej, społeczności posługującej się językiem regionalnym, a także dla uczniów pochodzenia romskiego, w szkole podstawowej nie przekracza 60, a w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej nie przekracza 30 - $N_{14,i}$,
$P_{15} = 1,10$	dla uczniów należących do danej mniejszości narodowej lub etnicznej oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, dla uczniów pochodzenia romskiego, dla których szkoła podejmuje dodatkowe zadania edukacyjne; waga obejmuje uczniów, których liczba, odrębnie ustalona dla każdej mniejszości narodowej lub etnicznej, społeczności posługującej się językiem regionalnym, a także dla uczniów pochodzenia romskiego, w szkole podstawowej jest wyższa niż 60 i nie przekracza 84, a w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej jest wyższa niż 30 i nie przekracza 42 - $N_{15,i}$,
$P_{16} = 0,40$	dla uczniów oddziałów i szkół z nauczaniem w języku mniejszości narodowej lub mniejszości etnicznej bądź w języku regionalnym oraz dla uczniów oddziałów i szkół, w których zajęcia edukacyjne prowadzone są w dwóch językach: polskim oraz języku mniejszości lub języku regionalnym, będącym

$P_{17} = 0,20$	dla uczniów oddziałów sportowych - $N_{17,i}$,
$P_{18} = 1,00$	dla uczniów oddziałów mistrzostwa sportowego - $N_{18,i}$,
$P_{19} = 1,00$	dla uczniów kształcących się w zawodach medycznych (waga P_{19} wyklucza się z wagą P_{11} i P_{12}) - $N_{19,i}$,
$P_{20} = 1,01$	dla uczniów szkół muzycznych I stopnia - $N_{20,i}$,
$P_{21} = 1,70$	dla uczniów szkół muzycznych II stopnia - $N_{21,i}$,
$P_{22} = 2,01$	dla uczniów ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia - $N_{22,i}$,
$P_{23} = 3,36$	dla uczniów ogólnokształcących szkół muzycznych II stopnia - $N_{23,i}$,
$P_{24} = 0,92$	dla uczniów liceów plastycznych - $N_{24,i}$,
$P_{25} = 1,35$	dla uczniów ogólnokształcących szkół sztuk pięknych - $N_{25,i}$,
$P_{26} = 3,42$	dla uczniów szkół baletowych - $N_{26,i}$,
$P_{27} = 1,00$	dla słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli (waga P_{27} wyklucza się z wagą P_{11} i P_{12}) - $N_{27,i}$,
$P_{28} = 1,00$	dla uczniów oddziałów specjalnych, szkół podstawowych specjalnych, gimnazjów specjalnych i szkół ponadgimnazjalnych specjalnych - zorganizowanych w podmiotach leczniczych - $N_{28,i}$,
$P_{29} = 1,84$	dla wychowanków specjalnych zespołów pozalekcyjnych zajęć wychowawczych lub grup wychowawczych prowadzonych w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych - zorganizowanych w podmiotach leczniczych - $N_{29,i}$,
$P_{30} = 0,60$	dla uczniów klas terapeutycznych w szkołach ogólnodostępnych lub integracyjnych - $N_{30,i}$,
$P_{31} = 0,17$	dla uczniów oddziałów dwujęzycznych (waga P_{31} wyklucza się z wagami: P_{13} , P_{14} , P_{15} , P_{16}) - $N_{31,i}$,
$P_{32} = 0,04$	dla uczniów gimnazjów dla dzieci i młodzieży - $N_{32,i}$,
$P_{33} = 3,00$	dla uczniów szkół kształcących w zawodach podstawowych dla żeglugi morskiej i śródlądowej realizujących w procesie kształcenia postanowienia Międzynarodowej konwencji o wymaganiach w zakresie wyszkolenia marynarzy, wydawania im świadectw oraz pełnienia wacht sporządzonej w Londynie dnia 7 lipca 1978 r. (Dz. U. z 1984 r. Nr 39, poz. 201, z 1999 r. Nr 30, poz. 286 oraz z 2013 r. poz. 1092) i posiadających certyfikat uznania procesu kształcenia uzyskany zgodnie z odrębnymi przepisami (waga P_{33} wyklucza się z wagą P_{11} i P_{12}) - $N_{33,i}$,
$P_{34} = 0,68$	dla uczestników kwalifikacyjnych kursów zawodowych organizowanych przez szkoły i placówki (waga nie obejmuje uczestników kwalifikacyjnych kursów zawodowych prowadzonych przez placówki prowadzone przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne) - $N_{34,i}$,
$P_{35} = 0,045$	dla uczniów pierwszych, drugich i trzecich klas szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży oraz ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia - $N_{35,i}$;
$P_{36} = 1,5$	dla uczniów korzystających z dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego, o których mowa w art. 94a ust. 4 i 4b ustawy wymienionej w § 1 ust. 1

rozporządzenia - $N_{36,i}$,

- 5) $U_{z,i}$ - przeliczeniowa liczba wychowanków albo dzieci i młodzieży uprawnionych lub korzystających w bazowym roku szkolnym, w zakresie zadań pozaszkolnych, obliczana według wzoru:

$$U_{z,i} = P_{37} \cdot N_{37,i} + P_{38} \cdot N_{38,i} + \dots + P_{50} \cdot N_{50,i}$$

gdzie:

- P_{37} do P_{50} oznaczają wagi,
- N_{37} do N_{50} oznaczają przypisane wagom liczebności uczniów w jednostce samorządu terytorialnego z indeksem i od 1 do L_s ,

określone następująco:

$P_{37} = 4,000$	dla dzieci niesłyszących, słabosłyszących, niewidomych, słabowidzących, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym lub głębokim - objętych odpowiednio wychowaniem i kształceniem specjalnym albo zajęciami rewalidacyjno- wychowawczymi w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych zorganizowanych w szkołach podstawowych, a także w innych formach wychowania przedszkolnego (na podstawie odpowiednio orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego albo o potrzebie zajęć rewalidacyjno- wychowawczych, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia) - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy oraz dla dzieci w przedszkolach specjalnych i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych specjalnych zorganizowanych w podmiotach leczniczych - $N_{37,i}$,
$P_{38} = 1,500$	dla wychowanków internatów i burs - $N_{38,i}$,
$P_{39} = 0,500$	dodatkowo dla wychowanków internatów i burs, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy - $N_{39,i}$,
$P_{40} = 3,640$	dla wychowanków internatów szkół artystycznych - $N_{40,i}$,
$P_{41} = 6,300$	dla korzystających z domów wczasów dziecięcych - $N_{41,i}$,
$P_{42} = 6,500$	dla wychowanków specjalnych ośrodków szkolno- wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych (na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia) i młodzieżowych ośrodków socjoterapii, którzy korzystają z zakwaterowania w tych ośrodkach, na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia (waga P_{42} wyklucza się z wagami P_{38} i P_{39}) - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy - $N_{42,i}$,
$P_{43} = 10,000$	dla wychowanków młodzieżowych ośrodków wychowawczych, którzy

	korzystają z zakwaterowania w tych ośrodkach (waga P_{43} wyklucza się z wagami P_{38} i P_{39}) - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy - $N_{43,i}$,
$P_{44} = 1,500$	dla wychowanków młodzieżowych ośrodków socjoterapii, którzy nie korzystają z zakwaterowania w tych ośrodkach (na podstawie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia) - wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy - $N_{44,i}$,
$P_{45} = 9,500$	dla wychowanków ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, dla dzieci z niepełnosprawnościami sprzężonymi i z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, będących wychowankami przedszkoli, oddziałów przedszkolnych zorganizowanych w szkołach podstawowych, a także innych form wychowania przedszkolnego (na podstawie odpowiednio orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego albo o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, o których mowa w art. 71b ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia) wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy - $N_{45,i}$,
$P_{46} = 0,020$	dla korzystających ze szkolnych schronisk młodzieżowych według rzeczywistej liczby miejsc i liczby miesięcy ich użytkowania - $N_{46,i}$,
$P_{47} = 0,840$	dla dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych zorganizowanych w szkołach podstawowych, innych formach wychowania przedszkolnego, szkołach podstawowych, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodkach wychowawczych, ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych, poradniach psychologiczno-pedagogicznych (na podstawie opinii, o których mowa w art. 71b ust. 3 i 3a ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia) - $N_{47,i}$,
$P_{48} = 0,001$	dla placówek realizujących zadania pozaszkolne według rzeczywistej liczby uczniów w szkołach prowadzonych lub dotowanych przez i-tą gminę - $N_{48,i}$,
$P_{49} = 0,034$	dla placówek realizujących zadania pozaszkolne, w tym umożliwiających realizację obowiązku nauki w formach pozaszkolnych, według rzeczywistej liczby uczniów w szkołach zlokalizowanych na terenie i-tego powiatu i prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego - $N_{49,i}$,
$P_{50} = 0,0085$	dla placówek realizujących zadania pozaszkolne według rzeczywistej liczby uczniów w szkołach zlokalizowanych na terenie i-tego województwa i prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego - $N_{50,i}$;

6) D_i - wskaźnik korygujący dla i-tej jednostki samorządu terytorialnego, obliczany według wzoru:

$$D_i = W_r + (1 - W_r) \cdot W_{a,i}$$

gdzie:

W_r - średni dla kraju wskaźnik wydatków rzeczowych oraz wydatków płacowych dla

pracowników administracji i obsługi, wynoszący jednolicie dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego 0,25,

$W_{a,i}$ - płacowy wskaźnik struktury zatrudnienia nauczycieli w szkołach i placówkach, dla których organem prowadzącym jest i-ta jednostka samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem zwiększonych wydatków z tytułu zatrudnienia nauczycieli na terenach wiejskich lub w miastach do 5000 mieszkańców, obliczany według wzorów:

$$W_{a,i} = \frac{P_{ks} \cdot W_{s,i} + P_{kk} \cdot W_{k,i} + P_{km} \cdot W_{m,i} + P_{kd} \cdot W_{d,i}}{P_{ks} \cdot W_{s,k} + P_{kk} \cdot W_{k,k} + P_{km} \cdot W_{m,k} + P_{kd} \cdot W_{d,k}} \cdot (1 + R \cdot \frac{L_{w,i}}{L_i}),$$

gdym

ogólna liczba etatów nauczycieli w i-tej jednostce samorządu terytorialnego jest większa od zera

albo

$W_{a,i} = 1$ gdy ogólna liczba etatów nauczycieli w i-tej jednostce samorządu terytorialnego jest równa zero,

gdzie:

- P_{ks} - średnie wynagrodzenie nauczyciela stażysty,
- P_{kk} - średnie wynagrodzenie nauczyciela kontraktowego,
- P_{km} - średnie wynagrodzenie nauczyciela mianowanego,
- P_{kd} - średnie wynagrodzenie nauczyciela dyplomowanego,

określone zgodnie z art. 30 ust. 3 ustawy wymienionej w § 1 ust. 2 pkt 5

rozporządzenia;

- $W_{s,i}$ - wskaźnik określający udział liczby etatów nauczycieli stażystów w ogólnej liczbie etatów nauczycieli w i-tej jednostce samorządu terytorialnego,
- $W_{k,i}$ - wskaźnik określający udział liczby etatów nauczycieli kontraktowych w ogólnej liczbie etatów nauczycieli w i-tej jednostce samorządu terytorialnego,
- $W_{m,i}$ - wskaźnik określający udział liczby etatów nauczycieli mianowanych w ogólnej liczbie etatów nauczycieli w i-tej jednostce samorządu terytorialnego,
- $W_{d,i}$ - wskaźnik określający udział liczby etatów nauczycieli dyplomowanych w ogólnej liczbie etatów nauczycieli w i-tej jednostce samorządu terytorialnego,
- $W_{s,k}$ - wskaźnik określający udział liczby etatów nauczycieli stażystów w ogólnej liczbie etatów nauczycieli w kraju,
- $W_{k,k}$ - wskaźnik określający udział liczby etatów nauczycieli kontraktowych w ogólnej liczbie etatów nauczycieli w kraju,
- $W_{m,k}$ - wskaźnik określający udział liczby etatów nauczycieli mianowanych w ogólnej liczbie etatów nauczycieli w kraju,
- $W_{d,k}$ - wskaźnik określający udział liczby etatów nauczycieli dyplomowanych w ogólnej liczbie etatów nauczycieli w kraju,
- R - waga z tytułu zatrudnienia nauczycieli w szkołach lub placówkach zlokalizowanych na terenach wiejskich lub w miastach do 5000 mieszkańców, uwzględniająca zwiększone wydatki z tytułu wypłacanych dodatków, o których mowa w art. 54 ust. 3 i 5 ustawy wymienionej w § 1 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia - wynosząca jednolicie

- dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego 0,12,
- $L_{w,i}$ - łączna liczba uczniów szkół zlokalizowanych na terenach wiejskich lub w miastach do 5000 mieszkańców w i-tej jednostce samorządu terytorialnego, ustalona na podstawie danych systemu informacji oświatowej dla bazowego roku szkolnego według stanu na dzień 30 września 2015 r. i dzień 10 października 2015 r.,
- L_i - łączna liczba uczniów szkół w i-tej jednostce samorządu terytorialnego, ustalona na podstawie danych systemu informacji oświatowej dla bazowego roku szkolnego według stanu na dzień 30 września 2015 r. i dzień 10 października 2015 r.
3. Finansowy standard A podziału części oświatowej na ucznia przeliczeniowego określa się według wzoru:

$$A = \frac{SO}{U_p}$$

Finansowy standard A stanowi kalkulacyjną kwotę jednostkową na ucznia przeliczeniowego, używaną dla ustalenia kwot SOA, SOB i SOC należnej jednostce samorządu terytorialnego części oświatowej SO. Finansowy standard A ustala się na podstawie danych z bazowego roku szkolnego.

4. Kwota bazowa SOA części oświatowej jest ustalana dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego prowadzących lub dotujących szkoły, według wzoru:

$$SOA = \sum_{i=1}^N SOA_i = \sum_{i=1}^N [(A \cdot (U_{r,i} \cdot D_i))]$$

gdzie $U_{r,i}$ jest ustalane w sposób określony w ust. 2.

5. Kwota uzupełniająca SOB części oświatowej jest ustalana dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego prowadzących lub dotujących szkoły, według wzoru:

$$SOB = \sum_{i=1}^N SOB_i = \sum_{i=1}^N [(A \cdot (U_{u,i} \cdot D_i))]$$

gdzie $U_{u,i}$ jest ustalane w sposób określony w ust. 2.

6. Kwota SOC części oświatowej na zadania pozaszkolne jest ustalana dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego według przeliczeniowej liczby zadań $U_{z,i}$ w relacji do finansowego standardu A podziału części oświatowej na ucznia, według wzoru:

$$SOC = \sum_{i=1}^N SOC_i = \sum_{i=1}^N [(A \cdot (U_{z,i} \cdot D_i))]$$

gdzie $U_{z,i}$ jest ustalane w sposób określony w ust. 2.

7. Całkowita kwota części oświatowej dla jednostek samorządu terytorialnego, po odliczeniu rezerwy,

o której mowa w art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wynosi:

$$SO = \sum_{i=1}^N SO_i = \sum_{i=1}^N (SO_{Ai} + SO_{Bi} + SO_{Ci})$$

8. Kwoty części oświatowej subwencji ogólnej dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego prowadzących lub dotujących szkoły lub placówki zaokrąglą się do pełnych złotych w taki sposób, że końcówki kwot wynoszące mniej niż 50 groszy pomija się, a końcówki kwot wynoszące 50 i więcej groszy podwyższa do pełnych złotych.
9. Przy obliczaniu określonej w ust. 2 liczebności $N_{1,i}$ przeliczanej wagą P_1 uwzględnia się również:
 - 1) pomniejszoną o 33% liczbę uczniów szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży zlokalizowanych w miastach powyżej 5000 mieszkańców, które według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. liczyły do 5000 mieszkańców lub były zlokalizowane na terenach wiejskich;
 - 2) pomniejszoną o 67% liczbę uczniów szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży zlokalizowanych w miastach powyżej 5000 mieszkańców, które według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. liczyły powyżej 5000 mieszkańców, a według stanu na 31 grudnia 2012 r. liczyły do 5000 mieszkańców lub były zlokalizowane na terenach wiejskich.
10. Przy obliczaniu określonej w ust. 2 liczebności $N_{2,i}$ przeliczanej wagą P_2 uwzględnia się również:
 - 1) pomniejszoną o 33% liczbę uczniów gimnazjów dla dzieci i młodzieży zlokalizowanych w miastach powyżej 5000 mieszkańców, które według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. liczyły do 5000 mieszkańców lub były zlokalizowane na terenach wiejskich;
 - 2) pomniejszoną o 67% liczbę uczniów gimnazjów dla dzieci i młodzieży zlokalizowanych w miastach powyżej 5000 mieszkańców, które według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. liczyły powyżej 5000 mieszkańców, a według stanu na 31 grudnia 2012 r. liczyły do 5000 mieszkańców lub były zlokalizowane na terenach wiejskich.
11. Przepisów ust. 9 i 10 nie stosuje się do nowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.
12. Przy obliczaniu określonej w ust. 2 liczebności $N_{1,i}$ przeliczanej wagą P_1 oraz liczebności $N_{2,i}$ przeliczanej wagą P_2 nie uwzględnia się uczniów spełniających obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą zgodnie z art. 16 ust. 8 ustawy wymienionej w § 1 ust. 1 rozporządzenia.
13. Określona w ust. 2 statystyczna liczba uczniów ($U_{r,i}$) łącznie z uzupełniającą liczbą uczniów ($U_{u,i}$), a także określone liczebności wychowanków albo dzieci i młodzieży uprawnionych lub korzystających w zakresie zadań pozaszkolnych ($U_{z,i}$), podlegają weryfikacji do aktualnego stanu wynikającego z danych systemu informacji oświatowej dla bazowego roku szkolnego według stanu na dzień 30 września 2015 r. i dzień 10 października 2015 r., z uwzględnieniem korekty kwoty części oświatowej (SO_i). Dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną ze sprzężonymi niepełnosprawnościami spełniających obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą – w ośrodku rewalidacyjno- wychowawczym - nie wlicza się do liczebności uczniów $N_{7,i}$ przeliczanej wagą P_7 .
14. Środki z korekty wymienionej w ust. 13 są rozliczane w ramach rezerwy, o której mowa w art. 28

ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Przypisy:

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej - oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. poz. 1903).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2014 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2015 (Dz. U. poz. 1977).

PRZEPISY ZAWARTE W KODEKSACH

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)

Art. 23

Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1822)

Art. 256

Sąd może zażądać, aby dokument w języku obcym był przełożony przez tłumacza przysięgłego.

Art. 265

§ 1. Do przesłuchania świadka nie władającego dostatecznie językiem polskim sąd może przybrać tłumacza.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137)

Art. 57

§ 1. Jeżeli zachodzi kilka niezależnych od siebie podstaw do nadzwyczajnego złagodzenia albo obostrzenia kary, sąd może tylko jeden raz karę nadzwyczajnie złagodzić albo obostrzyć, biorąc pod uwagę łącznie zbiegające się podstawy łagodzenia albo obostrzenia.

§ 2. Jeżeli zbiegają się podstawy nadzwyczajnego złagodzenia i obostrzenia, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie albo obostrzenie kary.

Art. 118

§ 1. Kto, w celu wyniszczenia w całości albo w części grupy narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub grupy o określonym światopoglądzie, dopuszcza się zabójstwa albo powoduje ciężki

uszczerbek na zdrowiu osoby należącej do takiej grupy, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 12, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

§ 2. Kto, w celu określonym w § 1, stwarza dla osób należących do takiej grupy warunki życia grożące jej biologicznym wyniszczeniem, stosuje środki mające służyć do wstrzymania urodzeń w obrębie grupy lub przymusowo odbiera dzieci osobom do niej należącym, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności.

Art. 118a

§ 1. Kto, biorąc udział w masowym zamachu lub choćby w jednym z powtarzających się zamachów skierowanych przeciwko grupie ludności podjętych w celu wykonania lub wsparcia polityki państwa lub organizacji:

- 1) dopuszcza się zabójstwa,
- 2) powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu człowieka,
- 3) stwarza dla osób należących do grupy ludności warunki życia grożące ich biologicznej egzystencji, w szczególności przez pozbawienie dostępu do żywności lub opieki medycznej, które są obliczone na ich wyniszczenie,
podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 12, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

§ 2. Kto, biorąc udział w masowym zamachu lub choćby w jednym z powtarzających się zamachów skierowanych przeciwko grupie ludności podjętych w celu wykonania lub wsparcia polityki państwa lub organizacji:

- 1) powoduje oddanie osoby w stan niewolnictwa lub utrzymuje ją w tym stanie,
- 2) pozbawia osobę wolności na czas przekraczający 7 dni lub ze szczególnym udręczeniem,
- 3) stosuje tortury lub poddaje osobę okrutnemu lub nieludzkiemu traktowaniu,
- 4) dopuszcza się zgwałcenia albo stosując przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp w inny sposób narusza wolność seksualną osoby,
- 5) stosując przemoc lub groźbę bezprawną powoduje zajście przez kobietę w ciążę w zamiarze wpłynięcia na skład etniczny grupy ludności lub dokonania innych poważnych naruszeń prawa międzynarodowego,
- 6) pozbawia osobę wolności i odmawia udzielenia informacji dotyczących tej osoby lub miejsca jej pobytu lub przekazuje nieprawdziwe informacje dotyczące tej osoby lub miejsca jej pobytu, w zamiarze pozbawienia takiej osoby ochrony prawnej przez dłuższy okres, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności.

§ 3. Kto, biorąc udział w masowym zamachu lub choćby w jednym z powtarzających się zamachów skierowanych przeciwko grupie ludności podjętych w celu wykonania lub wsparcia polityki państwa lub organizacji:

- 1) naruszając prawo międzynarodowe zmusza osoby do zmiany ich zgodnego z prawem miejsca zamieszkania,
- 2) dopuszcza się poważnego prześladowania grupy ludności z powodów uznanych za niedopuszczalne na podstawie prawa międzynarodowego, w szczególności politycznych, rasowych, narodowych, etnicznych, kulturowych, wyznaniowych lub z powodu bezwyznaniowości, światopoglądu lub płci,

powodując pozbawienie praw podstawowych, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

Art. 119

§ 1. Kto stosuje przemoc lub groźbę bezprawną wobec grupy osób lub poszczególnej osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub z powodu jej bezwyznaniowości, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 126a

Kto publicznie nawołuje do popełnienia czynu określonego w art. 118, 118a, 119 § 1, art. 120-125 lub publicznie pochwała popełnienie czynu określonego w tych przepisach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 126b

§ 1. Kto, nie dopełniając obowiązku należytej kontroli, dopuszcza do popełnienia czynu określonego w art. 117 § 3, art. 118, 118a, 119 § 1, art. 120-126a przez osobę pozostającą pod jego faktyczną władzą lub kontrolą, podlega karze określonej w tych przepisach.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 194

Kto ogranicza człowieka w przysługujących mu prawach ze względu na jego przynależność wyznaniową albo bezwyznaniowość, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 195

§ 1. Kto złośliwie przeszkadza publicznemu wykonywaniu aktu religijnego kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto złośliwie przeszkadza pogrzebowi, uroczystościom lub obrzędom żałobnym.

Art. 196

Kto obraża uczucia religijne innych osób, znieważając publicznie przedmiot czci religijnej lub miejsce przeznaczone do publicznego wykonywania obrzędów religijnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 256

§ 1. Kto publicznie propaguje faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto w celu rozpowszechniania produkuje, utrwala lub sprowadza, nabywa, przechowuje, posiada, prezentuje, przewozi lub przesyła druk, nagranie lub inny przedmiot, zawierające treść określoną w § 1.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego określonego w § 2, jeżeli dopuścił się tego czynu w ramach działalności artystycznej, edukacyjnej, kolekcjonerskiej lub naukowej.

§ 4. W razie skazania za przestępstwo określone w § 2 sąd orzeka przepadek przedmiotów, o których mowa w § 2, chociażby nie stanowiły własności sprawcy.

Art. 257

Kto publicznie znieważa grupę ludności albo poszczególną osobę z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo z powodu jej bezwyznaniowości lub z takich powodów narusza nietykalność cielesną innej osoby, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749)

Art. 72

§ 1. Oskarżony ma prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim.

§ 2. Tłumacza należy wezwać do czynności z udziałem oskarżonego, o którym mowa w § 1. Na wniosek oskarżonego lub jego obrońcy tłumacza należy wezwać również w celu porozumienia się oskarżonego z obrońcą w związku z czynnością, do udziału w której oskarżony jest uprawniony.

§ 3. Oskarżonemu, o którym mowa w § 1, postanowienie o przedstawieniu, uzupełnieniu lub zmianie zarzutów, akt oskarżenia oraz orzeczenie podlegające zaskarżeniu lub kończące postępowanie doręcza się wraz z tłumaczeniem; za zgodą oskarżonego można poprzestać na ogłoszeniu przetłumaczonego orzeczenia kończącego postępowanie, jeżeli nie podlega ono zaskarżeniu.

Art. 204

§ 1. Należy wezwać tłumacza, jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania:

- 1) głuchego lub niemego, a nie wystarcza porozumienie się z nim za pomocą pisma,
- 2) osoby nie władającej językiem polskim.

§ 2. Należy również wezwać tłumacza, jeżeli zachodzi potrzeba przełożenia na język polski pisma sporządzonego w języku obcym lub odwrotnie albo zapoznania oskarżonego z treścią przeprowadzanego dowodu.

§ 3. Do tłumacza stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące biegłych.

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23)

Art. 69

§ 1. Protokół przesłuchania powinien być odczytany i przedstawiony do podpisu osobie zeznającej niezwłocznie po złożeniu zeznania.

§ 2. W protokołach przesłuchania osoby, która złożyła zeznanie w języku obcym, należy podać w przekładzie na język polski treść złożonego zeznania oraz wskazać osobę i adres tłumacza, który dokonał przekładu; tłumacz ten powinien podpisać protokół przesłuchania.

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666)

Art. 11³

Jakakolwiek dyskryminacja w zatrudnieniu, bezpośrednia lub pośrednia, w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, a także ze względu na zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony albo w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy - jest niedopuszczalna.

Rozdział IIa

Równe traktowanie w zatrudnieniu

Art. 18^{3a}

§ 1. Pracownicy powinni być równo traktowani w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, warunków zatrudnienia, awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w szczególności bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, a także bez względu na zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony albo w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy.

§ 2. Równe traktowanie w zatrudnieniu oznacza niedyskryminowanie w jakikolwiek sposób, bezpośrednio lub pośrednio, z przyczyn określonych w § 1.

§ 3. Dyskryminowanie bezpośrednio istnieje wtedy, gdy pracownik z jednej lub z kilku przyczyn określonych w § 1 był, jest lub mógłby być traktowany w porównywalnej sytuacji mniej korzystnie niż inni pracownicy.

§ 4. Dyskryminowanie pośrednio istnieje wtedy, gdy na skutek pozornie neutralnego postanowienia, zastosowanego kryterium lub podjętego działania występują lub mogłyby wystąpić niekorzystne dysproporcje albo szczególnie niekorzystna sytuacja w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, warunków zatrudnienia, awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych wobec wszystkich lub znacznej liczby pracowników należących do grupy wyróżnionej ze względu na jedną lub kilka przyczyn określonych w § 1, chyba że postanowienie, kryterium lub działanie jest obiektywnie uzasadnione ze względu na zgodny z prawem cel, który ma być osiągnięty, a środki służące osiągnięciu tego celu są właściwe i konieczne.

§ 5. Przejawem dyskryminowania w rozumieniu § 2 jest także:

- 1) działanie polegające na zachęcaniu innej osoby do naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu lub nakazaniu jej naruszenia tej zasady,

2) niepożądane zachowanie, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności pracownika i stworzenie wobec niego zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery (molestowanie).

§ 6. Dyskryminowaniem ze względu na płeć jest także każde niepożądane zachowanie o charakterze seksualnym lub odnoszące się do płci pracownika, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności pracownika, w szczególności stworzenie wobec niego zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery; na zachowanie to mogą się składać fizyczne, werbalne lub pozawerbalne elementy (molestowanie seksualne).

§ 7. Podporządkowanie się przez pracownika molestowaniu lub molestowaniu seksualnemu, a także podjęcie przez niego działań przeciwstawiających się molestowaniu lub molestowaniu seksualnemu nie może powodować jakichkolwiek negatywnych konsekwencji wobec pracownika.

Art. 18^{3b}

§ 1. Za naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu, z zastrzeżeniem § 2-4, uważa się różnicowanie przez pracodawcę sytuacji pracownika z jednej lub kilku przyczyn określonych w art. 18^{3a} § 1, którego skutkiem jest w szczególności:

- 1) odmowa nawiązania lub rozwiązanie stosunku pracy,
- 2) niekorzystne ukształtowanie wynagrodzenia za pracę lub innych warunków zatrudnienia albo pominięcie przy awansowaniu lub przyznawaniu innych świadczeń związanych z pracą,
- 3) pominięcie przy typowaniu do udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe - chyba że pracodawca udowodni, że kierował się obiektywnymi powodami.

§ 2. Zasady równego traktowania w zatrudnieniu nie naruszają działania, proporcjonalne do osiągnięcia zgodnego z prawem celu różnicowania sytuacji pracownika, polegające na:

- 1) niezatrudnianiu pracownika z jednej lub kilku przyczyn określonych w art. 18^{3a} § 1, jeżeli rodzaj pracy lub warunki jej wykonywania powodują, że przyczyna lub przyczyny wymienione w tym przepisie są rzeczywistym i decydującym wymaganiami zawodowym stawianym pracownikowi,
- 2) wypowiedzeniu pracownikowi warunków zatrudnienia w zakresie wymiaru czasu pracy, jeżeli jest to uzasadnione przyczynami nie dotyczącymi pracowników bez powoływania się na inną przyczynę lub inne przyczyny wymienione w art. 18^{3a} § 1,
- 3) stosowaniu środków, które różnicują sytuację prawną pracownika, ze względu na ochronę rodzicielstwa lub niepełnosprawność,
- 4) stosowaniu kryterium stażu pracy przy ustalaniu warunków zatrudniania i zwalniania pracowników, zasad wynagradzania i awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, co uzasadnia odmienne traktowanie pracowników ze względu na wiek.

§ 3. Nie stanowią naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu działania podejmowane przez określony czas, zmierzające do wyrównywania szans wszystkich lub znacznej liczby pracowników wyróżnionych z jednej lub kilku przyczyn określonych w art. 18^{3a} § 1, przez zmniejszenie na korzyść takich pracowników faktycznych nierówności, w zakresie określonym w tym przepisie.

§ 4. Nie stanowi naruszenia zasady równego traktowania ograniczanie przez kościoły i inne związki wyznaniowe, a także organizacje, których etyka opiera się na religii, wyznaniu lub światopoglądzie, dostępu do zatrudnienia, ze względu na religię, wyznanie lub światopogląd jeżeli rodzaj

lub charakter wykonywania działalności przez kościoły i inne związki wyznaniowe, a także organizacje powoduje, że religia, wyznanie lub światopogląd są rzeczywistym i decydującym wymaganiem zawodowym stawianym pracownikowi, proporcjonalnym do osiągnięcia zgodnego z prawem celu zróżnicowania sytuacji tej osoby; dotyczy to również wymagania od zatrudnionych działania w dobrej wierze i lojalności wobec etyki kościoła, innego związku wyznaniowego oraz organizacji, których etyka opiera się na religii, wyznaniu lub światopoglądzie.

Art. 18^{3c}

§ 1. Pracownicy mają prawo do jednakowego wynagrodzenia za jednakową pracę lub za pracę o jednakowej wartości.

§ 2. Wynagrodzenie, o którym mowa w § 1, obejmuje wszystkie składniki wynagrodzenia, bez względu na ich nazwę i charakter, a także inne świadczenia związane z pracą, przyznawane pracownikom w formie pieniężnej lub w innej formie niż pieniężna.

§ 3. Pracami o jednakowej wartości są prace, których wykonywanie wymaga od pracowników porównywalnych kwalifikacji zawodowych, potwierdzonych dokumentami przewidzianymi w odrębnych przepisach lub praktyką i doświadczeniem zawodowym, a także porównywalnej odpowiedzialności i wysiłku.

Art. 18^{3d}

Osoba, wobec której pracodawca naruszył zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, ma prawo do odszkodowania w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę, ustalone na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 18^{3e}

§ 1. Skorzystanie przez pracownika z uprawnień przysługujących z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu nie może być podstawą niekorzystnego traktowania pracownika, a także nie może powodować jakichkolwiek negatywnych konsekwencji wobec pracownika, zwłaszcza nie może stanowić przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie przez pracodawcę stosunku pracy lub jego rozwiązanie bez wypowiedzenia.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do pracownika, który udzielił w jakiegokolwiek formie wsparcia pracownikowi korzystającemu z uprawnień przysługujących z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu.

PRZEPISY ZAWARTE W UMOWACH DWUSTRONNYCH

UMOWY ZAWARTE Z REPUBLIKĄ BIAŁORUSI

Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białoruś o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy

Podpisany w Warszawie dnia 23 czerwca 1992 r.

(Dz. U. z 1993 r. Nr 118, poz. 527)

Art. 13

Umawiające się Strony zobowiązują się do respektowania międzynarodowych zasad i standardów dotyczących ochrony praw mniejszości narodowych, w szczególności zawartych w międzynarodowych paktach praw człowieka, Akcie końcowym Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Dokumentie spotkania kopenhaskiego w sprawie ludzkiego wymiaru oraz Paryskiej Karcie dla Nowej Europy.

Art. 14

1. Umawiające się Strony potwierdzają, że osoby należące do mniejszości polskiej w Republice Białoruś oraz mniejszości białoruskiej w Rzeczypospolitej Polskiej mają prawo, indywidualnie lub wspólnie z innymi członkami swojej grupy, do swobodnego zachowania, rozwijania i wyrażania swojej tożsamości etnicznej, kulturowej, językowej i religijnej, bez jakiegokolwiek dyskryminacji i w warunkach pełnej równości wobec prawa.

2. Umawiające się Strony potwierdzają, że przynależność do mniejszości narodowej jest sprawą indywidualnego wyboru dokonywanego przez osoby i że nie mogą z tego wynikać dla niej żadne negatywne następstwa.

Art. 15

Umawiające się Strony gwarantują, że osoby wymienione w artykule 14 mają w szczególności prawo, indywidualnie lub wspólnie z innymi członkami swej grupy, do:

- swobodnego posługiwania się językiem ojczystym w życiu prywatnym i publicznym, dostępu do informacji w tym języku, jej rozpowszechniania i wymiany, a także używania swych imion i nazwisk w brzmieniu przyjętym dla języka ojczystego,
- zakładania i utrzymywania własnych instytucji, organizacji lub stowarzyszeń oświatowych, kulturalnych i innych, które mogą ubiegać się o dobrowolną pomoc finansową lub inną, jak również o pomoc państwową, zgodnie z prawem krajowym, korzystać z dostępu do środków masowego przekazu, a także uczestniczyć w działalności międzynarodowych organizacji pozarządowych,
- wyznawania i praktykowania swej religii, w tym nabywania i wykorzystywania materiałów religijnych oraz prowadzenia oświatowej działalności religijnej w języku ojczystym,
- ustanawiania i utrzymywania niezakłóconych kontaktów między sobą na terytorium swego Państwa, jak również kontaktów poprzez granice z obywatelami innych państw, z którymi łączą je wspólne pochodzenie etniczne lub narodowe, dziedzictwo kulturalne lub przekonania religijne,
- korzystania ze środków prawnych, przewidzianych ustawodawstwem wewnętrznym Państwa zamieszkania, dla urzeczywistnienia i ochrony swych praw.

Art. 16

1. Umawiające się Strony będą rozwijać konstruktywną współpracę w zakresie ochrony praw osób należących do mniejszości narodowych, traktując je jako czynnik wzmocnienia wzajemnego zrozumienia i dobrosąsiedzkich stosunków między narodami polskim i białoruskim.
2. Umawiające się Strony w trakcie realizacji rozwoju regionalnego będą uwzględniać społeczne i ekonomiczne interesy osób wymienionych w artykule 14 oraz ich organizacji lub stowarzyszeń.
3. Umawiające się Strony będą starać się zapewnić osobom, o których mowa w artykule 14, odpowiednie możliwości nauczania ich języka ojczystego lub nauczania w tym języku w placówkach oświatowych, a także, gdzie jest to możliwe i konieczne, posługiwania się językiem ojczystym wobec władz publicznych. W programach nauczania placówek oświatowych, do których uczęszczają wyżej wymienione osoby, będzie uwzględniona w szerszym zakresie historia i kultura mniejszości narodowych.
4. Umawiające się Strony będą szanować prawo osób, o których mowa w artykule 14, do uczestnictwa w sprawach publicznych, w szczególności dotyczących ochrony i umacniania ich tożsamości, a także w razie potrzeby przeprowadzać konsultacje z organizacjami lub stowarzyszeniami tych osób.

Art. 17

Umawiające się Strony są zgodne co do tego, że osoby, o których mowa w artykule 14, powinny przestrzegać ustawodawstwa Państwa swego zamieszkania.

Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białoruś o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty

sporządzona w Warszawie dnia 27 listopada 1995 r.

(Dz. U. z 1996 r. Nr 76, poz. 365)

Art. 13

Umawiające się Strony zapewnią osobom należącym do polskiej mniejszości narodowej w Republice Białoruś i białoruskiej mniejszości narodowej w Rzeczypospolitej Polskiej warunki sprzyjające zachowaniu, rozwojowi i wyrażaniu ich tożsamości narodowej, etnicznej, kulturowej, językowej i religijnej bez jakiegokolwiek dyskryminacji i na warunkach pełnej równości wobec prawa. Umawiające się Strony będą w ramach swojego ustawodawstwa wewnętrznego wszechstronnie wspierać działalność organizacji społecznych, oświatowych i kulturalnych wyżej wymienionych osób i stwarzać warunki dla pozyskiwania przez nie pomocy materialnej z terytorium Państwa drugiej Umawiającej się Strony.

Art. 14

Każda z Umawiających się Stron, zgodnie ze swoimi wewnętrznym ustawodawstwem, stworzy na terytorium swego Państwa osobom wymienionych w art. 13 niniejszej umowy warunki do nauczania języka ojczystego. W tym celu każda z Umawiających się Stron:

- zapewni zainteresowanym osobom na zasadzie dobrowolności dostęp do nauki języka ojczystego i nauki w języku ojczystym w przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich, w systemach edukacyjnych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Białoruś, a także dążyć będzie do stworzenia możliwości nauczania w języku ojczystym na poziomie uniwersyteckim,

- sprzyjać będzie nauczaniu i podnoszeniu poziomu nauczania języka, historii i kultury drugiej Umawiającej się Strony na wszystkich szczeblach kształcenia poza państwowym systemem edukacji,
- zapewni odpowiednie przygotowanie i doskonalenie kadr nauczycielskich dla szkół mniejszości narodowych,
- zapewni, za wzajemną zgodą, możliwość pracy nauczycielom skierowanym do szkół przez drugą Umawiającą się Stronę.

Art. 29

Umawiające się Strony będą popierać współpracę w dziedzinie radia, w tym:

- wymianę informacji,
- realizację programów i ich emisję dla mniejszości narodowych.

POROZUMIENIE

o współpracy między Ministrem Edukacji Narodowej i Sportu Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Edukacji Republiki Białorusi,

podpisane w Warszawie dnia 28 kwietnia 2005 r.

(M.P. Nr 57, poz. 778)

Artykuł 1

Strony będą współpracowały na zasadach wzajemności i równych praw, zwracając szczególną uwagę na następujące zagadnienia:

- 1) wymianę informacji o systemach edukacji, planach ich rozwoju i kierunkach reformowania;
- 2) kształcenie kadr na wszystkich poziomach, kierunkach i specjalnościach będących przedmiotem obustronnego zainteresowania;
- 3) rozwój bezpośrednich kontaktów i popieranie współpracy naukowej między szkołami wyższymi we wszystkich gałęziach nauki, a w szczególności wspólnych badań nad historią stosunków polsko-białoruskich oraz w dziedzinie polonistyki i białorutenistyki;
- 4) rozwój bezpośrednich kontaktów i współpracy między szkołami na wszystkich poziomach kształcenia;
- 5) popieranie organizowania wspólnych spotkań naukowych, konferencji, sympozjów, a także olimpiad i konkursów dla młodzieży;
- 6) rozwój i podnoszenie poziomu nauczania języka polskiego w Republice Białorusi i języka białoruskiego w Rzeczypospolitej Polskiej na wszystkich szczeblach edukacji;
- 7) zapewnienie warunków rozwoju oświaty dla mniejszości narodowych - polskiej w Republice Białorusi i białoruskiej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Artykuł 3

1. Strony zapewnią osobom należącym do mniejszości polskiej w Republice Białorusi i osobom należącym do mniejszości białoruskiej w Rzeczypospolitej Polskiej warunki do nauki w języku ojczystym

i nauki języka ojczystego, kultury i tradycji oraz historii i geografii kraju, do którego etnicznie przynależą mniejszość.

2. Strony zwrócą szczególną uwagę na kształcenie i podnoszenie kwalifikacji nauczycieli języka polskiego i białoruskiego oraz doskonalenie znajomości języka ojczystego mniejszości narodowych przez nauczycieli innych przedmiotów nauczanych w tym języku.

3. Strony sprzyjać będą tworzeniu warunków do uczenia się języka ojczystego mniejszości narodowych w szkołach wyższych.

4. W celu realizacji postanowień ustępów 1-3:

- 1) kontynuowane będą prace Wspólnej Komisji Konsultacyjnej do spraw Szkolnictwa Polskiej Mniejszości Narodowej w Republice Białorusi i Białoruskiej Mniejszości Narodowej w Rzeczypospolitej Polskiej, w skład której będzie wchodziło po 6 osób z każdej Strony, w tym po 2 przedstawiciele organizacji społecznych mniejszości narodowych każdej ze Stron w charakterze obserwatora.

Posiedzenia Wspólnej Komisji Konsultacyjnej do spraw Szkolnictwa Polskiej Mniejszości Narodowej w Republice Białorusi i Białoruskiej Mniejszości Narodowej w Rzeczypospolitej Polskiej będą odbywały się w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz w roku, na przemian w Rzeczypospolitej Polskiej i Republice Białorusi.

Strona przyjmująca pokrywa koszty pobytu członków Wspólnej Komisji Konsultacyjnej do spraw Szkolnictwa Polskiej Mniejszości Narodowej w Republice Białorusi i Białoruskiej Mniejszości Narodowej w Rzeczypospolitej Polskiej, a Strona wysyłająca pokrywa koszty ich podróży;

- 2) Strona polska przyjmie, a Strona białoruska skieruje nauczycieli języka polskiego i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim na kursy podnoszenia kwalifikacji na okres do 20 dni. Strona przyjmująca pokrywa koszty pobytu nauczycieli, a Strona wysyłająca pokrywa koszty ich podróży;

- 3) Strona białoruska przyjmie, a Strona polska skieruje nauczycieli języka białoruskiego i innych przedmiotów nauczanych w języku białoruskim na kursy podnoszenia kwalifikacji na okres do 20 dni. Strona przyjmująca pokrywa koszty pobytu nauczycieli, a Strona wysyłająca pokrywa koszty ich podróży;

- 4) Strony będą współpracowały w zakresie organizowania w Republice Białorusi kursów podnoszenia kwalifikacji dla nauczycieli języka polskiego i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim na Białorusi z udziałem wykładowców z Polski oraz w Rzeczypospolitej Polskiej kursów podnoszenia kwalifikacji dla nauczycieli języka białoruskiego i innych przedmiotów nauczanych w języku białoruskim w Polsce z udziałem wykładowców z Białorusi.

Kursy będą organizowane zgodnie z zapotrzebowaniem i w uzgodnieniu z organami jednostek samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz rządowymi (republikańskimi) organami właściwymi do spraw oświaty, zarządami i wydziałami oświaty terenowych organów wykonawczych i zarządzających w Republice Białorusi;

- 5) Strony będą współdziałały przy zatrudnianiu w szkołach o profilu ogólnokształcącym w Republice Białorusi, w których odbywa się nauczanie języka polskiego i w języku polskim, nauczycieli z Polski oraz przy zatrudnianiu w szkołach publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej, w których odbywa się nauczanie języka białoruskiego i w języku białoruskim, nauczycieli z Białorusi, zgodnie z zapotrzebowaniem i w uzgodnieniu z organami jednostek samorządu terytorialnego

Rzeczypospolitej Polskiej oraz rządowymi (republikańskimi) organami właściwymi do spraw oświaty, zarządami i wydziałami oświaty terenowych organów wykonawczych i zarządzających w Republice Białorusi;

- 6) Strona białoruska przekaze Stronie polskiej, w terminie do dnia 10 kwietnia każdego roku, zbiorcze zapotrzebowanie na nauczycieli z Polski, którzy podejmą pracę w szkołach o profilu ogólnokształcącym w Republice Białorusi.

Strona polska przekaze Stronie białoruskiej, w terminie do dnia 10 kwietnia każdego roku, zbiorcze zapotrzebowanie na nauczycieli z Białorusi, którzy podejmą pracę w szkołach publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Organy jednostek samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz zarządy i wydziały oświaty terenowych organów wykonawczych i zarządzających w Republice Białorusi zapewnią zapraszanym w ramach Porozumienia nauczycielom, zgodnie z prawem wewnętrznym każdej ze Stron:

- 1) miesięczne wynagrodzenie oraz wynagrodzenie za okres urlopu;
- 2) odpłatne zakwaterowanie w samodzielnym pokoju w hotelu-internacie;
- 3) załatwienie niezbędnych formalności związanych z zatrudnieniem nauczyciela.

6. Strona wysyłająca pokrywa raz w roku koszty podróży nauczyciela do miejsca zatrudnienia i z powrotem.

7. Strona polska każdego roku poinformuje Stronę białoruską o skierowaniu nauczycieli języka polskiego z Polski do pracy na kursach językowych prowadzonych przy organizacjach społecznych polskiej mniejszości narodowej w Republice Białorusi, zgodnie z ich wystąpieniami.

Artykuł 4

1. Strony będą przyjmowały młodzież należącą do mniejszości narodowych na studia wyższe, studia doktoranckie i studia podyplomowe:

- 1) Strona polska każdego roku przyjmie do 60 osób narodowości polskiej z Białorusi na studia wyższe, studia doktoranckie i studia podyplomowe w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Strona białoruska każdego roku przyjmie do 40 osób narodowości białoruskiej z Polski na studia wyższe, studia doktoranckie i studia podyplomowe w Republice Białorusi.

2. Doborem kandydatów na studia wyższe, studia doktoranckie i studia podyplomowe w drugim kraju będą zajmowały się upoważnione komisje Strony przyjmującej. Komisje przy doborze kandydatów będą uwzględniały rekomendacje organizacji społecznych mniejszości narodowych.

3. Strona przyjmująca zapewni osobom, o których mowa w ustępie 1, zgodnie z prawem wewnętrznym:

- 1) bezpłatną naukę;
- 2) możliwość odpłatnego zakwaterowania w domu studenckim;
- 3) wypłatę świadczeń stypendialnych.

Artykuł 5

Strony będą udzielały sobie wzajemnej pomocy w zakresie zaopatrywania szkół i placówek oświatowych w podręczniki, literaturę metodyczną i środki dydaktyczne w celu zaspokojenia potrzeb

oświatowych polskiej mniejszości narodowej w Republice Białorusi oraz białoruskiej mniejszości narodowej w Rzeczypospolitej Polskiej.

UMOWA

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białoruś o ochronie grobów i miejsc pamięci ofiar wojen i represji

sporządzona w Brześciu dnia 21 stycznia 1995 r.

(Dz. U. z 1997 r. Nr 32, poz.185)

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Rząd Republiki Białoruś, zwane dalej Stronami,- działając w interesie obu Narodów i ich wzajemnego zrozumienia,

- pragnąc uczcić w godny sposób miejsca pamięci i spoczynku na terytoriach Polski i Białorusi żołnierzy i osób cywilnych zmarłych, poległych i pomordowanych w wyniku walk o niepodległość oraz wojen lub represji,

- mając na względzie postanowienia artykułu 25 Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białoruś o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z dnia 23 czerwca 1992 r.,

- kierując się odpowiednimi postanowieniami Konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny z 12 sierpnia 1949 r. oraz protokołów dodatkowych do nich, uzgodniły, co następuje:

Art. 1

W rozumieniu niniejszej umowy:

"miejsca pamięci i spoczynku" to miejsca związane z walką o niepodległość, wojnami lub represjami,

"urządzenie miejsc pamięci i spoczynku" to wyznaczanie ich granic, postawienie nagrobków, pomników i obiektów upamiętniających oraz umieszczanie tablic pamiątkowych,

"utrzymanie miejsc pamięci i spoczynku" to zachowanie w należyтым porządku grobów, nagrobków, pomników, obiektów upamiętniających i tablic pamiątkowych.

Art. 2

1. Niniejsza umowa reguluje współpracę Stron przy rozwiązywaniu spraw związanych z ustalaniem, rejestracją, urządzeniem, zachowaniem i należyтым utrzymaniem miejsc pamięci i spoczynku - polskich w Republice Białoruś i białoruskich w Rzeczypospolitej Polskiej - żołnierzy i osób cywilnych zmarłych, poległych i pomordowanych w wyniku walk o niepodległość, wojen lub represji. Postanowienia niniejszej umowy obejmują także sprawy związane z ekshumacją szczątków zwłok i godnym ich pamięci ponownym pochowaniem.

2. Strony wymieniają posiadane informacje dotyczące położenia miejsc pamięci i spoczynku, ich liczby i wielkości oraz danych osobowych zmarłych, poległych i pomordowanych, jak również wszelkie inne informacje dotyczące tych osób, związane z realizacją niniejszej umowy. Każda ze Stron sporządza i przekazuje drugiej Stronie wykazy wszystkich miejsc pamięci i spoczynku.

3. W przypadku ujawnienia nowych miejsc pamięci i spoczynku, Strona, na której terytorium państwowym one się znajdują, podejmuje niezwłoczne działania w celu ich ochrony. Miejsca te, za

wzajemnym porozumieniem Stron, będą umieszczone w wykazach, o których mowa w ustępie 2 niniejszego artykułu.

Art. 3

1. Każda ze Stron na swoim terytorium państwowym zapewnia utrzymanie miejsc pamięci i spoczynku osób wymienionych w ustępie 1 artykułu 2 zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny i protokołów dodatkowych do nich.
2. Każda ze Stron informuje natychmiast drugą Stronę o wszystkich przypadkach zbezczeszczenia, zniszczenia lub uszkodzenia miejsc pamięci i spoczynku oraz podejmuje niezwłoczne działania w celu przywrócenia tym miejscom należnego porządku, ukarania sprawców i zapobiegania podobnym aktom w przyszłości.
3. Strony będą dążyć do usunięcia z terenu otaczającego miejsca pamięci i spoczynku wszelkich obiektów nie liczących z powagą tych miejsc.
4. Za zgodą Stron sposób zarządzania i utrzymania miejsc pamięci i spoczynku może zostać dodatkowo sprecyzowany. Obok już istniejących mogą być stosowane inne formy uczczenia pamięci zmarłych, poległych i pomordowanych.
5. Przy realizacji przedsięwzięć wymienionych w niniejszym artykule Strony uwzględniają tradycje narodowe i religijne.

Art. 9

1. Obywatelom państwa jednej Strony zapewnia się swobodny dostęp do miejsc pamięci i spoczynku znajdujących się na terytorium państwowym drugiej Strony.
2. Każda ze Stron sprzyja odwiedzaniu tych miejsc, szczególnie w dniach doniosłych świąt i rocznic, przez osoby pragnące uczcić pamięć zmarłych, poległych i pomordowanych.

**UMOWA ZAWARTA Z CZESKĄ I SŁOWACKĄ REPUBLIKĄ FEDERACYJNĄ
(OBOWIĄZUJE W STOSUNKACH Z REPUBLIKĄ CZESKĄ I Z REPUBLIKĄ SŁOWACKĄ)**

Układ między Rzeczpospolitą Polską a Czeską i Słowacką Republiką Federacyjną o dobrym sąsiedztwie, solidarności i przyjacielskiej współpracy
sporządzony w Krakowie dnia 6 października 1991 r.
(Dz. U. z 1992 r. Nr 59, poz. 296)

Art. 8

1. Umawiające się Strony potwierdzą, że osoby należące do czeskiej i słowackiej mniejszości narodowej w Rzeczypospolitej Polskiej oraz osoby należące do polskiej mniejszości narodowej w Czeskiej i Słowackiej Republice Federacyjnej mają prawo, indywidualnie jak też wspólnie z innymi członkami swej grupy, do swobodnego wyrażania, zachowania i rozwijania swej tożsamości etnicznej, kulturowej, językowej i religijnej oraz do rozwijania swej kultury we wszystkich kierunkach, bez jakichkolwiek prób jej asymilacji wbrew ich woli.

Umawiające się Strony respektować będą prawa i wypełniać obowiązki dotyczące mniejszości narodowych zgodnie ze standardami międzynarodowymi, w szczególności europejskimi.

2. Umawiające się Strony oświadczają, że osoby wymienione w ustępie 1 niniejszego artykułu mają prawo indywidualnie jak też wspólnie z innymi członkami swej grupy:

- swobodnie posługiwać się swoim językiem ojczystym w życiu prywatnym i publicznym i obok potrzeby znajomości języka urzędowego lub języków urzędowych danego Państwa - posługiwać się językiem ojczystym w urzędach państwowych, zgodnie z prawem krajowym;
- mieć dostęp do informacji w języku ojczystym, jej rozpowszechniania i wymiany;
- mieć odpowiednie możliwości nauczania swego języka ojczystego i nauki w swoim języku ojczystym;
- zakładać i utrzymywać własne instytucje, organizacje i stowarzyszenia gospodarcze, oświatowe, kulturalne i religijne.

3. Przynależność do mniejszości narodowej jest sprawą osobistego wyboru każdego obywatela. Z wyboru tego nie mogą wynikać żadne niekorzystne następstwa.

4. Przynależność do mniejszości narodowej nie zwalnia obywatela z obowiązku lojalnego postępowania wobec swego Państwa, przestrzegania jego przepisów prawnych i korzystania ze swoich praw zgodnie z prawem krajowym.

UMOWY ZAWARTE Z REPUBLIKĄ SŁOWACKĄ

UMOWA

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Słowackiej o współpracy kulturalnej, oświatowej i naukowej

sporządzona w Bratysławie dnia 23 marca 2000 r.

(M.P. z 2002 r. Nr 6, poz. 123)

Art. 21

Umawiające się Strony będą wszechstronnie wspierać osoby należące do mniejszości polskiej na Słowacji i do mniejszości słowackiej w Polsce w działaniach na rzecz kultywowania ich języka, tradycji i kultury narodowej.

Umawiające się Strony będą stwarzać na swoim terytorium państwowym osobom należącym do mniejszości polskiej na Słowacji i do mniejszości słowackiej w Polsce odpowiednie możliwości nauczania ich języka narodowego, a także pobierania nauki w tym języku. W tym celu:

- a) zapewnią możliwość nauczania języka i w języku mniejszości polskiej na Słowacji i słowackiej w Polsce w szkołach publicznych, umożliwiając - zgodnie z istniejącymi potrzebami - zatrudnianie w nich nauczycieli z państwa drugiej Umawiającej się Strony,
- b) zapewnią opiekę merytoryczną i metodyczną przy modernizowaniu, doskonaleniu i poszerzaniu programów nauczania języka polskiego na Słowacji i słowackiego w Polsce, jako języków ojczystych,

- c) będą popierać współpracę autorską w przygotowaniu dla mniejszości narodowych, polskiej na Słowacji i słowackiej w Polsce, podręczników, materiałów i pomocy dydaktycznych z zakresu nauczania ich języka, literatury, kultury, historii i geografii.

Umawiające się Strony będą wspierać wydawnictwa w języku mniejszości polskiej na Słowacji i słowackiej w Polsce oraz współpracę towarzystw i instytucji polskich i słowackich, prowadzących działalność wydawniczą w językach tych mniejszości.

Każda z Umawiających się Stron będzie przyjmować corocznie osoby należące do mniejszości narodowych z państwa drugiej Umawiającej się Strony na studia pełne lub częściowe, jak również na studia doktoranckie.

UMOWY ZAWARTE Z REPUBLIKĄ CZESKĄ

UMOWA

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o współpracy w dziedzinie kultury, szkolnictwa i nauki

podpisana w Pradze dnia 30 września 2003 r.

(Dz. U. z 2004 r. Nr 244, poz. 2449)

Art. 11

Umawiające się Strony zapewnią osobom należącym do mniejszości polskiej zamieszkującym na terytorium Republiki Czeskiej i osobom należącym do mniejszości czeskiej zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej warunki sprzyjające zachowaniu, rozwojowi i wyrażaniu ich tożsamości narodowej, religijnej, kulturowej i językowej w ramach przepisów obowiązujących w Państwach Umawiających się Stron.

PROGRAM WSPÓŁPRACY

między Ministrem Edukacji Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Szkolnictwa, Młodzieży i Kultury Fizycznej Republiki Czeskiej w dziedzinie edukacji,

podpisany w Warszawie dnia 20 września 2012 r.

(Dz. U. z 2012 r., poz. 1250)

Artykuł 4

1. Strony zapewnią, zgodnie z prawem wewnętrznym, osobom należącym do polskiej mniejszości narodowej w Republice Czeskiej i czeskiej mniejszości narodowej w Rzeczypospolitej Polskiej możliwość nauki w przedszkolach i szkołach języka ojczystego i kształcenia w języku ojczystym.

2. Strony będą, zgodnie z prawem wewnętrznym i w granicach swoich możliwości budżetowych, wspierać działalność przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych nauczających w języku ojczystym i języka ojczystego w środowiskach polskiej mniejszości narodowej w Republice Czeskiej i czeskiej mniejszości narodowej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Artykuł 8

1. Strony będą się wzajemnie informować o seminariach i konferencjach oraz innych inicjatywach dotyczących problematyki kształcenia mniejszości narodowych i wychowania wielokulturowego, które będą organizowane na terytoriach państw stron.

2. Strony będą się nawzajem informować o działaniach dotyczących współpracy transgranicznej.

3. Strony będą wspierać współpracę Centrum Pedagogicznego oraz Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (ORPEG) w Warszawie w zakresie kształcenia pracowników pedagogicznych w instytucjach dokształcania pracowników pedagogicznych, przede wszystkim w regionach przygranicznych.

UMOWY ZAWARTE Z REPUBLIKĄ LITEWSKĄ

Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Litewską o przyjaznych stosunkach i dobrosąsiedzkiej współpracy

Sporządzony w Wilnie dnia 26 kwietnia 1994 r.

(Dz. U. 1995 r. Nr 15, poz. 71)

Art. 13

1. Układające się Strony zobowiązują się do poszanowania międzynarodowych zasad i standardów dotyczących ochrony praw mniejszości narodowych, w szczególności zawartych w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, w Międzynarodowych paktach praw człowieka, w odpowiednich dokumentach Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, a także w Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, wraz z protokołami dodatkowymi, przyjętymi przez obie strony.

2. Osoby należące do mniejszości polskiej w Republice Litewskiej, czyli osoby posiadające obywatelstwo litewskie, które są polskiego pochodzenia albo przyznają się do narodowości, kultury lub tradycji polskiej oraz uznają język polski za swój język ojczysty, a także osoby należące do mniejszości litewskiej w Rzeczypospolitej Polskiej, czyli osoby posiadające obywatelstwo polskie, które są litewskiego pochodzenia albo przyznają się do narodowości, kultury lub tradycji litewskiej oraz uznają język litewski za swój język ojczysty, mają prawo indywidualnie lub wspólnie z innymi członkami swej grupy do swobodnego wyrażania, zachowania i rozwijania swej tożsamości narodowej, kulturowej, językowej i religijnej, bez jakiegokolwiek dyskryminacji i przy zachowaniu pełnej równości wobec prawa.

3. Strony potwierdzają, że przynależność do mniejszości narodowej jest sprawą indywidualnego wyboru dokonywanego przez osobę i że nie mogą z tego wynikać dla niej żadne negatywne następstwa. Nikt nie może być zmuszony do udowodnienia swej narodowości ani do jej wyrzeczenia się.

Art. 14

Układające się Strony oświadczają, że osoby wymienione w artykule 13 ustęp 2 mają w szczególności prawo do:

- swobodnego posługiwania się językiem mniejszości narodowej w życiu prywatnym i publicznie,
- dostępu do informacji w tym języku, jej rozpowszechniania i wymiany oraz posiadania własnych środków masowego przekazu,
- uczenia się języka swojej mniejszości narodowej i pobierania nauki w tym języku,
- zgodnego z prawem krajowym zakładania i utrzymywania własnych instytucji, organizacji lub stowarzyszeń, w szczególności kulturalnych, religijnych i oświatowych, w tym szkół wszystkich szczebli, które mogą się ubiegać o dobrowolne wkłady finansowe i inne, z kraju i z zagranicy, jak również o pomoc publiczną, oraz uczestniczenia w międzynarodowych organizacjach pozarządowych,
- wyznawania i praktykowania swojej religii, w tym nabywania, posiadania i wykorzystywania materiałów religijnych oraz prowadzenia oświatowej działalności religijnej w języku mniejszości narodowej,
- ustanawiania i utrzymywania nie zakłóconych kontaktów między sobą w obrębie swego kraju, jak również kontaktów poprzez granicę z obywatelami innych państw, z którymi łączy ich wspólne pochodzenie narodowe,
- używania swych imion i nazwisk w brzmieniu języka mniejszości narodowej; szczegółowe regulacje dotyczące pisowni imion i nazwisk zostaną określone w odrębnej umowie,
- uczestniczenia w życiu publicznym bezpośrednio lub za pośrednictwem swobodnie wybranych przedstawicieli na szczeblu władz państwowych i lokalnych oraz dopuszczenia do służby publicznej na równi z innymi obywatelami.

Art. 15

Układające się Strony będą na swych terytoriach chroniły tożsamość narodową, kulturową, językową i religijną osób wymienionych w artykule 13 ustęp 2 oraz tworzyły warunki jej rozwijania.

Strony w szczególności:

- rozważą dopuszczenie używania języków mniejszości narodowych przed swymi urzędami, szczególnie zaś w tych jednostkach administracyjno-terytorialnych, w których dużą część ludności stanowi mniejszość narodowa,
- zapewnią mniejszościom narodowym dostęp do publicznych środków masowego przekazu,
- zapewnią odpowiednie możliwości nauczania języka mniejszości narodowej i pobierania nauki w tym języku w przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich,
- będą podejmować niezbędne środki dotyczące ochrony tożsamości mniejszości narodowej po należytej konsultacji, łącznie z kontaktami z organizacjami lub stowarzyszeniami grup wymienionych w artykule 13 ustęp 2,
- będą uwzględniać historię i kulturę grup wymienionych w artykule 13 ustęp 2 w związku z nauczaniem historii i kultury w placówkach oświatowych,
- powstrzymają się od jakichkolwiek działań mogących doprowadzić do asymilacji członków mniejszości narodowej wbrew ich woli oraz zgodnie ze standardami międzynarodowymi

powstrzymają się od działań, które prowadziłyby do zmian narodowościowych na obszarach zamieszkałych przez mniejszości narodowe.

Art. 16

1. Żadne z postanowień przewidzianych w artykule 14 nie może być interpretowane jako dające prawo do prowadzenia jakiejkolwiek działalności lub dokonania jakichkolwiek działań sprzecznych z Kartą Narodów Zjednoczonych, zasadami prawa międzynarodowego, szczególnie z zasadą poszanowania integralności terytorialnej państwa oraz dokumentami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

2. Każda osoba należąca do mniejszości narodowej polskiej w Republice Litewskiej oraz litewskiej w Rzeczypospolitej Polskiej powinna być jak każdy obywatel lojalna wobec państwa swego zamieszkania, kierując się obowiązkami wynikającymi z ustawodawstwa tego państwa.

Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Litewskiej o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty

sporządzona w Wilnie dnia 7 grudnia 1998 r.

(M.P. z 2002 r. Nr 31, poz. 491)

Art. 9

Umawiające się Strony stworzą osobom należącym do mniejszości polskiej w Republice Litewskiej i osobom należącym do mniejszości litewskiej w Rzeczypospolitej Polskiej warunki sprzyjające zachowaniu, rozwojowi i wyrażaniu ich tożsamości narodowej, religijnej i językowej.

W tym celu każda z Umawiających się Stron będzie na swoim terytorium państwowym wspierać działalność instytucji oświatowych i kulturalnych oraz organizacji społecznych mniejszości narodowych, a także będzie sprzyjać zachowaniu ich więzi kulturowych z rodakami zamieszkującymi na terytorium państwowym drugiej strony.

Umawiające się Strony, każda na swoim terytorium państwowym, zapewnią wyżej wymienionym osobom dostęp do publicznych środków masowego przekazu, a także na zasadach dobrowolności, dostęp do oświaty w języku ojczystym na poziomie przedszkolnym, podstawowym i średnim.

Umawiające się Strony zapewnią kształcenie i doskonalenie kadr nauczycielskich dla szkół mniejszości, możliwość zatrudnienia w szkołach mniejszości nauczycieli, skierowanych przez drugą Stronę, możliwość upowszechniania znajomości języka ojczystego, historii, geografii i kultury ojczystej i podnoszenia poziomu ich nauczania. Umawiające się Strony będą współpracować w zakresie przygotowywania programów nauczania oraz podręczników do nauki języka i literatury polskiej, historii i geografii Polski dla szkół, podstawowych i średnich z polskim językiem nauczania na Litwie, a także programów nauczania oraz podręczników do nauki języka i literatury litewskiej, historii i geografii Litwy dla szkół podstawowych i średnich z litewskim językiem nauczania w Polsce.

**Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie
i przyjaznej współpracy**

podpisany w Bonn dnia 17 czerwca 1991 r.

(Dz. U. z 1992 r. Nr 14 , poz. 56)

Art. 20

1. Członkowie mniejszości niemieckiej w Rzeczypospolitej Polskiej, to znaczy osoby posiadające polskie obywatelstwo, które są niemieckiego pochodzenia albo przyznają się do języka, kultury lub tradycji niemieckiej, a także osoby w Republice Federalnej Niemiec, posiadające niemieckie obywatelstwo, które są polskiego pochodzenia albo przyznają się do języka, kultury lub tradycji polskiej, mają prawo, indywidualnie lub wspólnie z innymi członkami swej grupy, do swobodnego wyrażania, zachowania i rozwijania swej tożsamości etnicznej, kulturalnej, językowej i religijnej bez jakiegokolwiek próby asymilacji wbrew ich woli. Mają oni prawo do pełnego i skutecznego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności bez jakiegokolwiek dyskryminacji i w warunkach pełnej równości wobec prawa.

2. Umawiające się Strony realizują prawa i obowiązki zgodnie ze standardami międzynarodowymi dotyczącymi mniejszości, w szczególności zgodnie z Powszechną deklaracją praw człowieka Narodów Zjednoczonych z 10 grudnia 1948 r., Europejską konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4 listopada 1950 r., Konwencją o zwalczaniu wszelkich form dyskryminacji rasowej z 7 marca 1966 r., Międzynarodowym paktem praw obywatelskich i politycznych z 16 grudnia 1966 r., Aktem końcowym KBWE z 1 sierpnia 1975 r., Dokumentem kopenhaskiego spotkania w sprawie ludzkiego wymiaru KBWE z 29 czerwca 1990 r., jak również Paryską kartą dla nowej Europy z 21 listopada 1990 r.

3. Umawiające się Strony oświadczają, że osoby wymienione w ustępie 1 mają w szczególności prawo, indywidualnie lub wspólnie z innymi członkami swej grupy, do:

- swobodnego posługiwania się językiem ojczystym w życiu prywatnym i publicznie, dostępu do informacji w tym języku, jej rozpowszechniania i wymiany,
- zakładania i utrzymywania własnych instytucji, organizacji lub stowarzyszeń oświatowych, kulturalnych i religijnych, które mogą się ubiegać o dobrowolne wkłady finansowe i inne, jak również o pomoc publiczną, zgodnie z prawem krajowym, oraz które posiadają równoprawny dostęp do środków przekazu swojego regionu,
- wyznawania i praktykowania swej religii, w tym nabywania, posiadania i wykorzystywania materiałów religijnych oraz prowadzenia oświatowej działalności religijnej w języku ojczystym,
- ustanawiania i utrzymywania nie zakłóconych kontaktów między sobą w obrębie swego kraju, jak również kontaktów poprzez granice z obywatelami innych państw, z którymi łączą ich wspólne pochodzenie etniczne lub narodowe, dziedzictwo kulturalne lub przekonania religijne,
- używania swych imion i nazwisk w brzmieniu języka ojczystego,
- zakładania i utrzymywania organizacji lub stowarzyszeń w obrębie swojego kraju oraz uczestniczenia w międzynarodowych organizacjach pozarządowych,
- korzystania na równi z innymi ze skutecznych środków prawnych dla urzeczywistnienia swoich praw, zgodnie z prawem krajowym.

4. Umawiające się Strony potwierdzają, że przynależność do grup wymienionych w ustępie 1 jest sprawą indywidualnego wyboru osoby i że nie mogą z niego wynikać żadne niekorzystne następstwa.

Art. 21

1. Umawiające się Strony będą na swych terytoriach chroniły tożsamość etniczną, kulturalną, językową i religijną grup wymienionych w artykule 20 ustęp 1 oraz tworzyły warunki do wspierania tej tożsamości. Doceniają szczególne znaczenie wzmożonej konstruktywnej współpracy w tej dziedzinie. Współpraca ta powinna umacniać pokojowe współżycie i dobre sąsiedztwo narodów polskiego i niemieckiego oraz przyczyniać się do porozumienia i pojednania między nimi.

2. Umawiające się Strony będą w szczególności:

- w ramach obowiązujących ustaw wzajemnie umożliwiać i ułatwiać podejmowanie działań na rzecz wspierania członków grup wymienionych w artykule 20 ustęp 1 lub ich organizacji,
- mimo konieczności uczenia się oficjalnego języka odnośnego Państwa, dążyć zgodnie z właściwymi przepisami prawa krajowego do zapewnienia członkom grup wymienionych w artykule 20 ustęp 1 odpowiednich możliwości nauczania ich języka ojczystego lub w ich języku ojczystym w publicznych placówkach oświatowych, jak również tam, gdzie to jest możliwe i konieczne, posługiwania się nim wobec władz publicznych,
- uwzględniać historię i kulturę grup wymienionych w artykule 20 ustęp 1 w związku z nauczaniem historii i kultury w placówkach oświatowych,
- szanować prawo członków grup wymienionych w artykule 20 ustęp 1 do skutecznego uczestnictwa w sprawach publicznych, łącznie z udziałem w sprawach dotyczących ochrony i wspierania ich tożsamości,
- podejmować niezbędne środki w tym celu po należytej konsultacji, zgodnie z procedurą podejmowania decyzji w danym Państwie, łącznie z kontaktami z organizacjami lub stowarzyszeniami grup wymienionych w artykule 20 ustęp 1.

2. Umawiające się Strony będą stosować postanowienia artykułu 3 w odniesieniu do spraw określonych w niniejszym artykule oraz w artykułach 20 i 22.

Art. 22

1. Żadnego z zobowiązań wynikających z artykułów 20 i 21 nie można interpretować jako pociągającego za sobą prawo do angażowania się w jakąkolwiek działalność lub prowadzenia jakichkolwiek działań wbrew celom i zasadom Karty Narodów Zjednoczonych, innym zobowiązaniom wynikającym z prawa międzynarodowego lub wbrew postanowieniom Aktu końcowego KBWE, łącznie z zasadą integralności terytorialnej państw.

2. Każda osoba należąca w Rzeczypospolitej Polskiej bądź w Republice Federalnej Niemiec do grup wymienionych w artykule 20 ustęp 1 jest odpowiednio do powyższych postanowień obowiązana, jak każdy obywatel, lojalnie postępować wobec odnośnego Państwa, kierując się obowiązkami wynikającymi z ustawodawstwa tego Państwa.

Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o współpracy kulturalnej

sporządzona w Bonn dnia 14 lipca 1997 r.
(Dz. U. z 1999 r. Nr 39, poz. 379)

Art. 4

1. Umawiające się Strony będą dążyć do umożliwiania wszystkim zainteresowanym szerokiego dostępu do kultury, języka, literatury i historii drugiego kraju. W tym celu będą one popierać państwowe i niepaństwowe inicjatywy i instytucje.

Umawiające się Strony będą dokładać wszelkich starań zmierzających do umożliwiania, rozszerzania i ułatwiania przedsięwzięć mających na celu wspieranie we własnym kraju nauki i popularyzację języka drugiego kraju w szkołach wyższych, szkołach i innych placówkach oświatowych, a także w ramach pozaszkolnych form nauczania języka.

Umawiające się Strony będą zachęcać do tworzenia klas i szkół dwujęzycznych, szczególnie w regionach przygranicznych.

Umawiające się Strony będą dokładać starań na rzecz rozszerzania możliwości studiów polonistycznych i germanistycznych w szkołach wyższych obu krajów.

2. Umawiające się Strony będą umożliwiać i ułatwiać we własnym kraju realizację odpowiednich przedsięwzięć wspierających drugiej Strony, zwłaszcza takich, jak:

- a) delegowanie nauczycieli, lektorów i doradców-konsultantów,
- b) udział nauczycieli i studentów w kursach szkoleniowych i doskonalących, organizowanych przez drugą Stronę, jak również wymiana doświadczeń w zakresie nowoczesnych metod i technologii nauczania języków obcych,
- c) udostępnianie podręczników i materiałów dydaktycznych oraz współpraca przy opracowywaniu podręczników,
- d) wykorzystanie możliwości, jakie stwarzają radio i telewizja dla poznania i popularyzacji języka drugiej Umawiającej się Strony.

Art. 5

W ramach współpracy Umawiające się Strony będą dążyć do osiągnięcia takiego przedstawiania historii, geografii i kultury drugiego kraju w swoich podręcznikach, które sprzyjać będzie lepszemu wzajemnemu zrozumieniu i poznaniu; zachęcać one będą do uwzględniania przy tym zaleceń niezależnej Polsko-Niemieckiej Komisji do spraw Podręczników Szkolnych.

Art. 6

Umawiające się Strony będą popierać współpracę, we wszystkich jej formach i płaszczyznach, w dziedzinie nauki, szkolnictwa i oświaty, szczególnie w sferze szkół wyższych i organizacji naukowych, szkół ogólnokształcących i zawodowych, organizacji i placówek pozaszkolnego kształcenia i doskonalenia zawodowego dorosłych, administracji szkolnictwa i szkolenia zawodowego oraz innych instytucji oświatowych i naukowych.

Strony będą zachęcać instytucje działające w tych dziedzinach w swoich krajach do:

- 1) współpracy we wszystkich dziedzinach stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania;
- 2) partnerskich kontaktów między szkołami wyższymi oraz innymi placówkami naukowymi i oświatowymi obu krajów;

- 3) realizacji wspólnych przedsięwzięć oświatowych i badawczych;
- 4) wzajemnego wysyłania delegacji i osób w celu wymiany informacji i doświadczeń oraz udziału w konferencjach i sympozjach naukowych;
- 5) wymiany naukowców, doktorantów, administracyjnych pracowników szkół wyższych, nauczycieli, instruktorów, studentów, uczniów w ramach pobytów naukowych, szkoleniowych, studyjnych i informacyjnych;
- 6) wymiany literatury naukowej, pedagogicznej i dydaktycznej, materiałów dydaktycznych, poglądowych i informacyjnych oraz filmów dla celów dydaktycznych i naukowych, jak również organizowania odpowiednich wystaw specjalistycznych.

Art. 12

Umawiające się Strony będą popierać bezpośrednie kontakty między grupami społecznymi i stowarzyszeniami, takimi jak związki zawodowe, stowarzyszenia kulturalne, związki twórcze, kościoły, wspólnoty wyznaniowe, a także fundacjami i organizacjami pozarządowymi, w celu wspierania współpracy, oraz będą zachęcać do realizacji przedsięwzięć służących celom niniejszej umowy.

Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o grobach ofiar wojen i przemocy totalitarnej

Podpisana w Warszawie dnia 8 grudnia 2003 r.

(M.P. z 2005 r. Nr 55, poz. 749)

Art. 1

Niniejsza umowa reguluje wszystkie kwestie związane z ustalaniem, dokumentowaniem, rejestracją, urządzeniem, zachowaniem, należyтым utrzymaniem i ochroną miejsc spoczynku ofiar wojen i przemocy totalitarnej - polskich na terytorium Republiki Federalnej Niemiec i niemieckich na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - jak również wszystkie sprawy związane z ekshumacją szczątków zwłok i ich godnym ponownym pochowaniem.

Art. 3

1. Umawiające się Strony są zgodne, iż miejsca spoczynku ofiar wojen i przemocy totalitarnej objęte są ochroną prawną tego państwa, na którego terytorium się znajdują.

2. Pomniki ofiar wojen i przemocy totalitarnej, które nie są zlokalizowane na cmentarzach wojennych w rozumieniu niniejszej umowy, objęte są ochroną prawną tego państwa, na którego terytorium się znajdują.

Art. 4

1. Umawiające się Strony gwarantują ochronę już istniejących i odnajdywanych grobów ofiar wojen i przemocy totalitarnej, swobodny dostęp do nich oraz prawo wiecznego spoczynku poległym i zmarłym wskutek wojen i przemocy totalitarnej. Umawiające się Strony dołożą wszelkich starań w celu zapobiegania powstawaniu w otoczeniu cmentarzy wojennych obiektów lub urządzeń nieliczących z powagą tych miejsc.

2. Umawiające się Strony uprawnione są do renowacji, porządkowania i pielęgnowania na własny koszt grobów i cmentarzy wojennych ofiar wojen i przemocy totalitarnej, o których mowa w artykule 2 niniejszej umowy, położonych na terytorium państwa drugiej Umawiającej się Strony.

3. Rząd Republiki Federalnej Niemiec gwarantuje utrzymanie, renowację i pielęgnowanie na własny koszt polskich grobów i cmentarzy wojennych, określonych w artykule 2 niniejszej umowy, na terytorium Republiki Federalnej Niemiec.

4. Rząd Rzeczypospolitej Polskiej gwarantuje utrzymanie, renowację i pielęgnowanie na swój koszt położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej niemieckich grobów i cmentarzy wojennych poległych i zmarłych w latach 1914 - 1918, zgodnie z obowiązującymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przepisami o grobach i cmentarzach wojennych.

Art. 5

Umawiające się Strony będą sprzyjać zakładaniu ośrodków dokumentacyjnych, informacyjnych lub spotkań w pobliżu cmentarzy wojennych, jako elementu edukacji na rzecz wzajemnego zrozumienia i pojednania.

Art. 7

1. Umawiające się Strony będą zezwalać sobie wzajemnie, bez ponoszenia z tego tytułu kosztów i po uprzednim przedłożeniu im planów w celu wyrażenia zgody, na scalanie grobów ofiar wojen i przemocy totalitarnej, których przeniesienie uważane jest za niezbędne.

2. Przeniesienie szczątków zwłok niemieckich ofiar wojen i przemocy totalitarnej wykonywać będą grupy robocze wyznaczone przez Stronę niemiecką. Przeniesienie szczątków zwłok polskich ofiar wojen i przemocy totalitarnej wykonywać będą grupy robocze wyznaczone przez Stronę polską.

3. Po zakończeniu prac związanych z przeniesieniem szczątków zwłok sporządza się protokół, w którym wymienia się dawne i nowe położenie grobu, personalia osoby ekshumowanej, treść napisu na identyfikatorze oraz inne występujące przedmioty, pozwalające na identyfikację szczątków zwłok. Protokół stanowi również podstawę przekazania odnalezionych przy ekshumowanych szczątkach zwłok przedmiotów.

4. W przypadku gdy istniejące niegdyś cmentarze wojenne przestały istnieć wskutek zmian infrastrukturalnych, a przeniesienie szczątków zwłok nie jest już możliwe, Umawiająca się Strona, na terytorium państwa której cmentarze się znajdowały, zezwalać będzie drugiej Umawiającej się Stronie na jej wniosek i koszt na wzniesienie w godnej i odpowiadającej lokalnym warunkom formie miejsc pamięci. Jeżeli w tym celu niezbędne jest udostępnienie gruntu lub uzyskanie zgody władz lokalnych, każda z Umawiających się Stron udzielać będzie drugiej Umawiającej się Stronie poparcia przy składaniu odpowiednich wniosków i realizacji tego przedsięwzięcia w celu upamiętnienia.

5. Jeżeli dla umożliwienia ostatecznego pochowania na cmentarzu wojennym niezbędne okaże się prowizoryczne pochowanie szczątków zwłok ofiar wojen i przemocy totalitarnej, Umawiająca się Strona, na terytorium państwa, na którym są odnajdywane, podejmie działania mające na celu godne prowizoryczne pochowanie oraz oznakowanie grobów, przy uwzględnieniu przepisów obowiązujących w danym państwie.

Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o przyjaznej i dobrosąsiedzkiej współpracy
sporządzony w Moskwie dnia 22 maja 1992 r.
(Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 291)

Art. 16

1. Strony będą kierować się powszechnie przyjętymi standardami międzynarodowymi, dotyczącymi gwarancji przestrzegania praw człowieka i praw mniejszości narodowych, zawartymi w szczególności w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Międzynarodowych Paktach Praw Człowieka oraz w dokumentach Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, przede wszystkim w dziedzinie ludzkiego wymiaru.
2. Strony uznają wolność wyznania za jedno z podstawowych praw człowieka i będą kierować się z tą zasadą, gwarantując, zgodnie ze swoim ustawodawstwem, obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej pochodzącym z Rosji i obywatelom Federacji Rosyjskiej polskiego pochodzenia, niezależnie od ich narodowości i wyznania, prawo posiadania swobodnego dostępu do obiektów i miejsc kultu religijnego, a także prawo do wychowania i edukacji religijnej.
3. Strony będą sprzyjać obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej pochodzącym z Rosji i obywatelom Federacji Rosyjskiej polskiego pochodzenia w zachowaniu i krzewieniu tożsamości etnicznej, własnej kultury oraz nauczaniu języka ojczystego na poziomie przedszkolnym i szkolnym.

**Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o współpracy
w dziedzinie kultury, nauki i oświaty**

sporządzona w Warszawie dnia 25 sierpnia 1993 r.
(Dz. U. z 1994 r. Nr 36, poz. 133)

Art. 13

Strony będą popierać działalność mającą na celu zachowanie i rozwój tożsamości narodowej, kulturalnej, religijnej i językowej Polaków zamieszkałych w Rosji oraz przedstawicieli narodów i grup etnicznych Federacji Rosyjskiej zamieszkałych w Polsce.

W tym celu będą one popierać zachowanie powiązań kulturalnych mniejszości z ich ojczyzną etniczną, zachowanie tradycji, zapewniając możliwość swobodnych kontaktów, w tym podróży do etnicznej ojczyzny. Strony będą udzielać wszechstronnego poparcia dla działalności organizacji społeczno-kulturalnych mniejszości narodowych i w ramach wewnętrznego ustawodawstwa umożliwią im otrzymywanie pomocy materialnej z etnicznej ojczyzny.

POROZUMIENIE

**między Ministrem Edukacji Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Edukacji i Nauki
Federacji Rosyjskiej o współpracy w dziedzinie edukacji**

podpisane w Moskwie dnia 28 października 2005 r.

(M.P. z 2006 r. Nr 10, poz. 132)

Art. 1

Strony będą współpracowały w następujących głównych dziedzinach:

- wymiana informacji o systemach edukacji, planach ich rozwoju i kierunkach reform,
- kształcenie i podnoszenie kwalifikacji kadr pedagogicznych w specjalnościach będących przedmiotem obustronnego zainteresowania,
- rozwój, wspieranie i podnoszenie poziomu nauczania języka polskiego i literatury polskiej w Federacji Rosyjskiej oraz języka rosyjskiego i literatury rosyjskiej w Rzeczypospolitej Polskiej na wszystkich szczeblach nauczania,
- wspieranie współpracy między szkołami wyższymi Państw-Stron w dziedzinie nauki, a w szczególności wspólnych badań nad historią stosunków polsko-rosyjskich,
- przeprowadzanie wspólnych imprez naukowych, konferencji, sympozjów, a także olimpiad i konkursów dla uczniów i studentów,
- rozwój bezpośrednich kontaktów i współpracy między wszystkimi typami placówek edukacyjnych Państw-Stron.

Art. 4

Strony będą popierały rozwój i podnoszenie poziomu nauczania języka polskiego i literatury polskiej w placówkach edukacyjnych Federacji Rosyjskiej oraz języka rosyjskiego i literatury rosyjskiej w placówkach edukacyjnych Rzeczypospolitej Polskiej.

W tym celu Strony będą organizowały każdego roku:

- 1) kursy podnoszenia kwalifikacji dla nauczycieli - Strona polska dla nauczycieli języka polskiego z Federacji Rosyjskiej, a Strona rosyjska dla nauczycieli języka rosyjskiego w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) letnie kursy językowe - języka polskiego w Rzeczypospolitej Polskiej i języka rosyjskiego w Federacji Rosyjskiej - dla studentów i doktorantów.

Okresy pobytu, warunki przyjmowania kandydatów i ich liczbę w ramach niniejszego artykułu Strony będą uzgadniały corocznie.

UMOWA

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o grobach i miejscach pamięci ofiar wojen i represji

sporządzona w Krakowie dnia 22 lutego 1994 r.

(Dz. U. Nr 112, poz. 543)

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Rząd Federacji Rosyjskiej, zwane dalej Stronami, biorąc pod uwagę postanowienia artykułu 17 Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o przyjaznej i dobrosąsiedzkiej współpracy z dnia 22 maja 1992 r., a także podpisane wraz z nim wspólne oświadczenie Prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej, uzgodniły, co następuje:

Art. 1

1. Niniejsza umowa reguluje współpracę Stron w zakresie rozwiązywania wszelkich spraw związanych z ustalaniem, rejestracją, urządzeniem, zachowaniem i należyтым utrzymaniem miejsc pamięci i spoczynku - polskich w Federacji Rosyjskiej i rosyjskich w Rzeczypospolitej Polskiej - żołnierzy i osób cywilnych poległych, pomordowanych i zamęczonych w wyniku wojen i represji, zwanych dalej "miejscami pamięci i spoczynku". Postanowienia niniejszej umowy obejmują także sprawy związane z ekshumacją szczątków zwłok i godnym ich pamięci ponownym pochowaniem.

2. Strony realizując współpracę, o której mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, kierują się postanowieniami niniejszej umowy, celami i zasadami Konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny z 12 sierpnia 1949 r. i Protokołów dodatkowych do tych konwencji, a także państwowymi, narodowymi i religijnymi zwyczajami i tradycjami narodów Polski i Rosji.

3. Postanowienia niniejszej umowy obejmują groby żołnierzy i osób cywilnych, nie mieszczących się w określeniu ustępu 1 niniejszego artykułu, lecz które znajdują się na terenie miejsc spoczynku, o których mowa w ustępie 1.

Art. 2

1. Strony będą wymieniać wszelkie posiadane informacje, dotyczące położenia miejsc pamięci i spoczynku, ich liczby i wielkości oraz danych osobowych poległych, pomordowanych i zamęczonych.

2. Na podstawie informacji, o których mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, każda ze Stron sporządzi wykaz wszystkich znanych miejsc pamięci i spoczynku.

3. Każda ze Stron umieści w wykazie i zapewni ochronę wszystkich ujawnionych miejsc pamięci i spoczynku, powiadamiając o tym drugą Stronę.

4. Urządzenie miejsc pamięci i spoczynku przewiduje wyznaczenie ich granic, postawienie nagrobków, znaków pamięci, pomników lub innych obiektów upamiętniających.

W poszczególnych przypadkach, za zgodą Stron, sposób urządzenia i utrzymania miejsc pamięci i spoczynku może zostać dodatkowo sprecyzowany. Obok istniejących mogą być wznoszone nowe pomniki i inne formy uczczenia pamięci poległych, pomordowanych i zamęczonych, jeśli mają one istotne uzasadnienie historyczne.

Art. 10

1. Każda ze Stron, zgodnie z ustawodawstwem swojego Państwa, zapewni na swoim terytorium państwowym swobodny dostęp obywateli obu Państw do miejsc pamięci i spoczynku.

2. Strony, stosownie do potrzeb, będą sprzyjać zakładaniu i utrzymywaniu muzeów i ośrodków spotkań w pobliżu miejsc pamięci i spoczynku, w celu zapoznania z przeszłością zainteresowanych osób, głównie młodzieży, i podejmowania działań na rzecz pojednania narodów.

WSPÓLNE OŚWIADCZENIE MINISTRÓW SPRAW ZAGRANICZNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ I FEDERACJI ROSYJSKIEJ

W związku z podpisaniem dnia 22 lutego 1994 r. w Krakowie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o grobach i miejscach pamięci ofiar wojen i represji oraz dążąc do budowania stosunków polsko-rosyjskich na jakościowo nowej podstawie, a także do przewyciężenia negatywnej spuścizny przeszłości, mając świadomość ogromu cierpień

spowodowanych przez reżim stalinowski, a także pamiętając o niepowetowanych stratach, jakie poniosły narody Polski i Rosji, Ministrowie Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej wyrażają przekonanie, że miejsca pamięci i spoczynku ofiar wojen i represji, obywateli polskich na terytorium Federacji Rosyjskiej i rosyjskich na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, powinny być objęte należnym staraniem i opieką.

Kierując się dobrą wolą i wartościami humanitarnymi, Strona rosyjska zamierza rozpocząć w maju 1994 r. w Katyniu i Miednoje ekshumację szczątków ofiar totalitaryzmu, w tym oficerów polskich, oraz uczestniczyć w godnym ich pamięci pochowaniu. Strona rosyjska oświadcza, iż jest gotowa ponieść związane z tym koszty oraz udzielić pomocy w urządzeniu cmentarzy-pomników w Katyniu i Miednoje.

Strona rosyjska zamierza również udzielać dalszej pomocy w pracach nad urządzeniem innych cmentarzy w miejscach martyrologii obywateli polskich na terytorium Federacji Rosyjskiej.

Strona polska oświadcza, iż jest gotowa ściśle współdziałać ze Stroną rosyjską dla zapewnienia należytej troski o znajdujące się na terytorium Polski miejsca spoczynku żołnierzy nie objęte działaniem umowy. Decyzje pociągające za sobą zmianę statusu takich miejsc spoczynku będą podejmowane po uprzednim poinformowaniu urzędów konsularnych Rosji w Polsce.

Obie Strony będą rozwijać współpracę w celu zachowania na swoich terytoriach państwowych miejsc pamięci związanych z historią Polski i Rosji.

UMOWY ZAWARTE Z UKRAINĄ

Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy

sporządzony w Warszawie dnia 18 maja 1992 r.

(Dz. U. z 1993 r. Nr 125, poz. 573)

Art.11

1. Strony, zgodnie z ogólnie obowiązującymi standardami międzynarodowymi, dotyczącymi ochrony mniejszości narodowych, uznają prawo członków mniejszości polskiej na Ukrainie i ukraińskiej w Rzeczypospolitej Polskiej, indywidualnie lub wspólnie z innymi członkami danej mniejszości, do zachowania, wyrażania i rozwijania swojej tożsamości etnicznej, kulturowej, językowej i religijnej, bez jakiegokolwiek dyskryminacji i w warunkach pełnej równości wobec prawa. Strony podejmą niezbędne działania w celu realizacji tego prawa, w szczególności prawa do:

- nauczania i uczenia się języka ojczystego i w języku ojczystym, swobodnego posługiwania się nim, dostępu, rozpowszechniania i wymiany informacji w tym języku,
- zakładania i utrzymywania własnych instytucji i stowarzyszeń oświatowych, kulturalnych i religijnych,
- wyznawania i praktykowania swej religii,
- używania imion i nazwisk w brzmieniu przyjętym dla języka ojczystego,
- ustanawiania i utrzymywania niezakłóconych kontaktów między sobą w obrębie kraju zamieszkania, jak również przez granice.

2. Strony potwierdzają, że przynależność do mniejszości narodowej jest sprawą indywidualnego wyboru osoby i że nie mogą z tego wynikać dla niej żadne niekorzystne następstwa. Każda ze Stron będzie chroniła na swoim terytorium tożsamość narodową mniejszości drugiej Strony przed jakimkolwiek działaniem zagrażającym tej tożsamości i tworzyła warunki do jej umacniania.

3. Każda osoba należąca do mniejszości polskiej na Ukrainie oraz ukraińskiej w Rzeczypospolitej Polskiej jest zobowiązana, jak każdy obywatel, do lojalności wobec Państwa swego zamieszkania, kierując się ustawodawstwem tego Państwa.

**Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinie
kultury, nauki i oświaty**

sporządzona w Kijowie dnia 20 maja 1997 r.

(Dz. U. z 2000 r. Nr 3, poz. 29)

Art. 12

Umawiające się Strony zobowiązują się zapewnić osobom należącym do mniejszości ukraińskiej zamieszkałej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i osobom należącym do mniejszości polskiej zamieszkałej na terenie Ukrainy warunki sprzyjające zachowaniu, rozwojowi i wyrażaniu ich tożsamości narodowej, religijnej, kulturowej i językowej, bez jakiegokolwiek dyskryminacji i na warunkach pełnej równości.

Każda z Umawiających się Stron będzie na swoim terytorium państwowym wszechstronnie wspierać działalność towarzystw narodowo-kulturalnych wyżej wymienionych osób, zapewni możliwość uzyskiwania przez nie pomocy materialnej z ich etnicznej ojczyzny, a także będzie sprzyjać zachowaniu więzi kulturowych tych osób z rodakami zamieszkałymi na terytorium państwowym drugiej Strony.

Art. 13

Każda z Umawiających się Stron zapewni na swoim terytorium osobom wymienionym w artykule 12 niniejszej umowy możliwość nauczania ich języka ojczystego oraz nauki w tym języku, z uwzględnieniem historii i kultury ich etnicznej ojczyzny.

W tym celu każda ze Stron:

- zapewni tym osobom dostęp do nauki w języku ojczystym i nauki tego języka oraz historii i kultury ojczystej w przedszkolach, szkołach podstawowych i średnich w ramach państwowych systemów oświatowych Polski i Ukrainy oraz umożliwi podnoszenie poziomu nauczania tych przedmiotów,
- zapewni odpowiednie przygotowanie i doskonalenie kadr nauczycielskich dla instytucji oświatowych nauczających języka mniejszości lub w języku mniejszości,
- zapewni możliwość pracy nauczycielom skierowanym do szkół na podstawie porozumienia Stron.

Art. 23

Umawiające się Strony będą wspierać współpracę w zakresie telewizji i radia, która będzie prowadzona w ramach porozumień zawartych między właściwymi instytucjami obu krajów, a także wspierać wymianę materiałów i informacji, zachowując przy tym normy prawa autorskiego, tworzenie

programów i ich emisję dla mniejszości narodowych, które zamieszkują na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

POROZUMIENIE

o współpracy między Ministrem Edukacji Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Oświaty i Nauki Ukrainy

sporządzone w Górowie Iławeckim dnia 2 lipca 2001 r.

(M.P. z 2002 r. Nr 6, poz. 127)

Art. 1

Strony będą współpracowały na zasadach wzajemności i równych praw, zwracając szczególną uwagę na następujące zagadnienia:

- wymię informacji o systemach edukacji, planach ich rozwoju i kierunkach reformowania,
- kształcenie kadr w specjalnościach będących przedmiotem obustronnego zainteresowania,
- rozwój i podnoszenie poziomu nauczania języka polskiego na Ukrainie i języka ukraińskiego w Rzeczypospolitej Polskiej,
- zapewnienie mniejszościom narodowym – ukraińskiej w Rzeczypospolitej polskiej i polskiej na Ukrainie, warunków do nauki języka ojczystego i w języku ojczystym na poziomie przedszkolnym, podstawowym i ponadpodstawowym, a także w szkołach wyższych,
- popieranie współpracy naukowej między szkołami wyższymi, w szczególności wspólnych badań nad historią stosunków polsko-ukraińskich oraz w dziedzinie polonistyki i ukrainistyki,
- popieranie organizowania wspólnych imprez naukowych, konferencji, sympozjów, olimpiad i konkursów dla młodzieży,
- rozwój bezpośrednich kontaktów i współpracy między szkołami wyższymi, ponadpodstawowymi i podstawowymi.

Art. 6

Strony zapewnią osobą należącym do mniejszości ukraińskiej zamieszkałej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i osobom należącym do mniejszości polskiej zamieszkałej na terytorium Ukrainy warunki do nauki w języku ojczystym i nauki tego języka oraz historii i kultury ojczystej w przedszkolach, szkołach podstawowych i ponad podstawowych ogólnokształcących w ramach systemów oświaty publicznej Polski i Ukrainy oraz sprzyjać będą podnoszeniu poziomu nauczania tych przedmiotów.

Strony sprzyjać będą stwarzaniu warunków do uczenia się języka ojczystego w szkołach wyższych, zwrócą szczególną uwagę na kształcenie nauczycieli języka polskiego i ukraińskiego, podnoszenia ich kwalifikacji jak również doskonalenie znajomości języka przez nauczycieli innych przedmiotów wykładanych w tym języku.

Art. 8

Strony będą udzielać sobie wzajemnej pomocy w zakresie zaopatrywania szkół i placówek oświatowych w podręczniki, literaturę metodyczną, środki dydaktyczne celem zaspokojenia potrzeb oświatowych członków mniejszości narodowych.

UMOWA
między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o ochronie miejsc pamięci i spoczynku
ofiar wojny i represji politycznych

sporządzona w Warszawie dnia 21 marca 1994 r.

(Dz. U. Nr 112, poz. 545)

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Rząd Ukrainy, zwane dalej Umawiającymi się Stronami, zgodnie z dążeniem swoich narodów do godnego uczczenia miejsc pamięci i spoczynku osób poległych i pomordowanych zarówno na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak i Ukrainy na skutek wojen i represji politycznych,

mając na względzie postanowienia artykułu 17 Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy, podpisanego w Warszawie dnia 18 maja 1992 r.,

kierując się odpowiednimi postanowieniami Konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny z dnia 12 sierpnia 1949 r. oraz Protokołów dodatkowych do nich,

dążąc do zapewnienia wolnego przepływu informacji i pełnego dostępu do potwierdzonej źródłowo prawdy,

działając na rzecz zbliżenia obu narodów i ich wzajemnego zrozumienia w przyszłości,

uzgodniły, co następuje:

Art. 1

Umawiające się Strony będą się kierować postanowieniami niniejszej umowy przy rozwiązywaniu wszelkich problemów związanych z ustalaniem, rejestracją, urządzeniem, zachowaniem i należyтым utrzymaniem miejsc pamięci i spoczynku ofiar wojny i represji politycznych, jak również z ekshumacją szczątków zwłok i ponownym, godnym ich pamięci, pochowaniem.

Art. 2

Umawiające się Strony uzgodniły, że w niniejszej umowie:

"miejsce pamięci" to miejsce związane z walką lub męczeństwem,

"urządzenie miejsc pamięci i spoczynku" to wyznaczanie ich granic, postawienie nagrobków, pomników i obiektów upamiętniających oraz umieszczanie tablic pamiątkowych,

"utrzymanie miejsc pamięci i spoczynku" to ochrona grobów, nagrobków, pomników i obiektów upamiętniających oraz ich zachowanie w należyтым porządku.

Art. 3

1. Umawiające się Strony będą wymieniać posiadane informacje dotyczące położenia miejsc pamięci i spoczynku, ich liczby i wielkości oraz danych osobowych poległych i pomordowanych, jak również wszelkie inne informacje dotyczące tych osób, związane z realizacją niniejszej umowy. Na podstawie tych informacji sporządzone zostaną oficjalne wykazy miejsc pamięci i spoczynku.

2. W przypadku ujawnienia nowych miejsc pamięci lub spoczynku, Umawiająca się Strona, na której terytorium państwowym one się znajdują, podejmie niezwłocznie działania w celu ich ochrony. Miejsca te, za wzajemnym porozumieniem Umawiających się Stron, umieszczone będą w oficjalnych wykazach.

Art. 4

1. Każda z Umawiających się Stron na swoim terytorium państwowym będzie utrzymywać miejsca pamięci i spoczynku żołnierzy i osób cywilnych drugiej Umawiającej się Strony, wymienione w artykule 1 niniejszej umowy, zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny i Protokołów dodatkowych do nich.

2. Każda z Umawiających się Stron na swoim terytorium państwowym będzie sprzyjać przedsięwzięciom drugiej Umawiającej się Strony w zakresie zarządzania miejsc pamięci i spoczynku oraz uczczenia pamięci poległych i pomordowanych. Mogą być przy tym wykorzystywane symbole narodowe i religijne. W poszczególnych przypadkach za zgodą Umawiających się Stron mogą być stosowane również inne formy upamiętnienia poległych i pomordowanych.

3. Umawiające się Strony będą się wzajemnie informować o przypadkach wandalizmu na miejscach pamięci lub spoczynku oraz będą podejmować działania w celu odnowienia tych miejsc i zapobiegania podobnym aktom w przyszłości.

4. Umawiające się Strony będą dążyć do usunięcia z terenów, na których znajdują się miejsca pamięci lub spoczynku, oraz z terenów bezpośrednio do nich przylegających wszelkich obiektów nie odpowiadających statusowi tych miejsc.

5. Przy realizacji powyższych przedsięwzięć na miejscach pamięci i spoczynku Umawiające się Strony będą uwzględniać w razie potrzeby zwyczaje narodowe i tradycje religijne innych narodów.

Art. 10

1. Każda z Umawiających się Stron, zgodnie z ustawodawstwem swojego Państwa oraz istniejącymi porozumieniami dwustronnymi, zapewni obywatelom Państwa drugiej Umawiającej się Strony swobodny dostęp do miejsc pamięci i spoczynku poległych i pomordowanych rodaków.

1. Umawiające się Strony będą sprzyjać zakładaniu i utrzymaniu muzeów i ośrodków spotkań w pobliżu miejsc pamięci i spoczynku.